

Stina Tegnhed

Boplatslämning och stensättning med milsvid utsikt i Elestorp

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 2013

Halland, Tjärby socken, Laholms kommun, fastighet Elestorp 7:445 och 7:570, RAÄ 75 & 78

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2015:6

KULTURMILJÖ
HALLAND

Stina Tegnhed

Boplatslämning och stensättning med milsvid utsikt i Elestorp

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 2013

Halland, Tjärby socken, Laholms kommun, fastighet Elestorp 7:445 och 7:570, RAÄ 75 & 78

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2015:6

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

INLEDNING/BAKGRUND.....	5
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ.....	5
FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
BEGRÄNSAD AMBITIONSNIVÅ.....	8
METOD.....	8
Undersökningsplanens måluppfyllelse.....	9
RESULTAT.....	10
Hus.....	12
HUS 1.....	13
HUS 2.....	14
HUS 3.....	19
HUS 4.....	23
Spår efter ytterligare ett hus?.....	24
Stensättning Tjärby RAÄ 78.....	24
Keramiken i stensättningen.....	26
Analyser och datering i stensättning.....	27
Härdar, gropar och lager.....	30
FYND.....	31
ANALYSER OCH DATERINGAR.....	34
Dateringar.....	34
BEBYGGELSEUTVECKLINGEN INOM TJÄRBY 75 I FÖRHÅLLANDE TILL TJÄRBY 59, MED JÄMFÖRANDE UTBLICKAR.....	34
SAMMANFATTNING.....	37
REFERENSER.....	39
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	41
Bilagor.....	43
Bilaga 1 Anläggningslista	
Bilaga 2 Fyndlista	
Bilaga 3 Anläggningsplan	
Bilaga 4 ¹⁴ C-datering	
Bilaga 5 Makrofossilanalys	
Bilaga 6 Vedartsanalys	
Bilaga 7 Ritningsförteckning och ritningar med anläggningsförteckning	
Bilaga 8 Översikt fyndspridning inom undersökningsområdet	
Rapporter utgivna under 2014 och hittills 2015.....	90

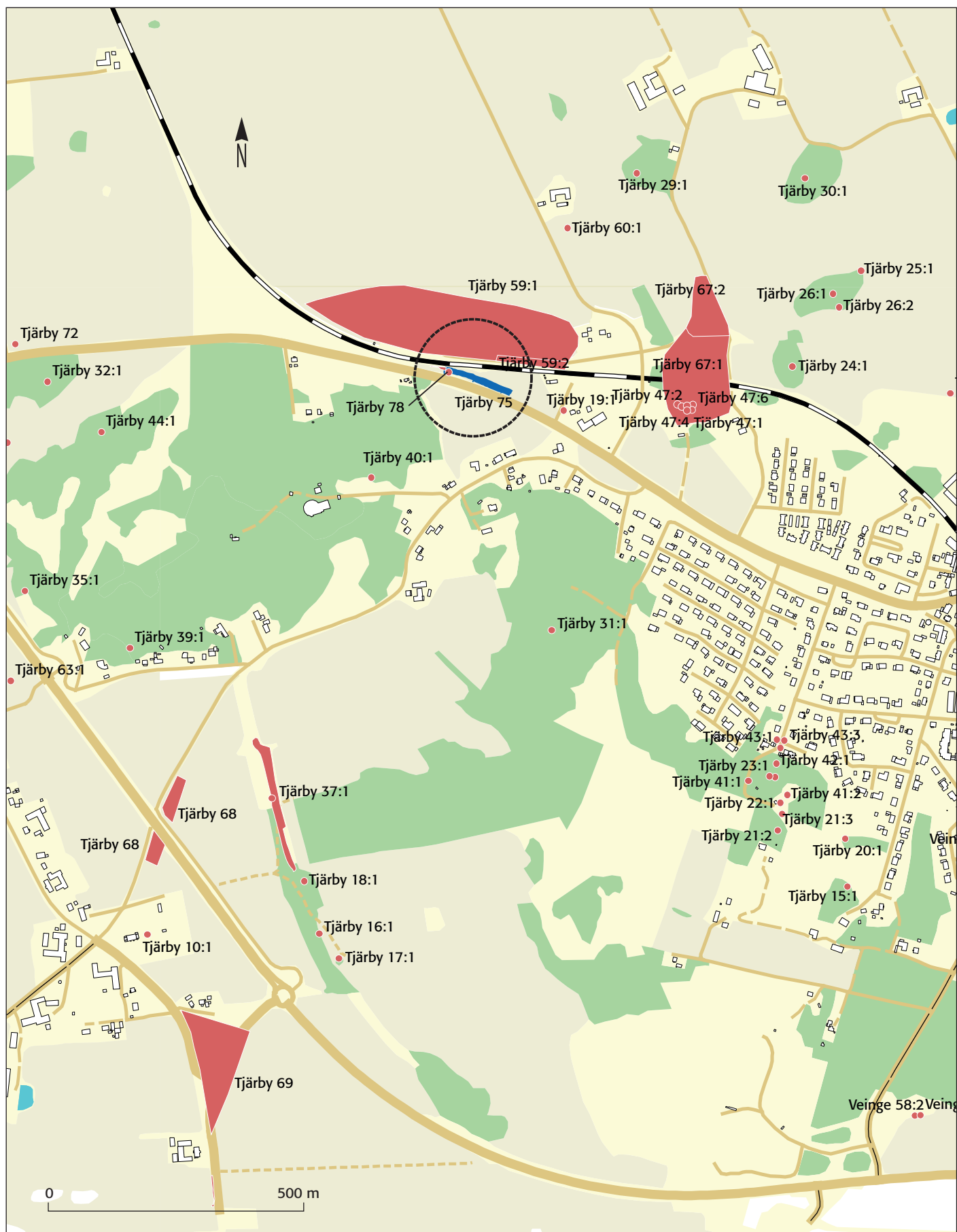

Fig 1. Tjärby 75 och Tjärby 78 med närliggande fornlämningar. Skala 1:10 000.

INLEDNING/BAKGRUND

Under några veckor i maj och juni månad 2013 genomförde Kulturmiljö Halland en slutundersökning av fornlämning Tjärby RAÄ 75 och 78 strax väster om orten Veinge i södra Halland (fig.1). Undersökningen genomfördes med anledning av planerad nedgrävning av en vattenledning mellan Kistinge och Veinge, i Halmstads respektive Laholms kommuner, under ledning av Laholmsbuktens VA. Väderleken var mestadels varm och solig, men några dagar med hård vind medförde att vi brottades med sandflykt och en omfattande framrensningssats speciellt under avbaningen.

Slutundersökningen föranleddes av en arkeologisk utredning december 2011 och förundersökning oktober 2012 (Tegnhed 2012 och 2013). Dessa insatser resulterade i att fornlämning Tjärby 75 identifierades, som utifrån förundersökningsresultaten tolkades utgöras av gårdslämningar från förromersk järnålder. Dessa gårdslämningar var belägna på två flacka förhöjningar åtskilda av en utfylld svacka som tolkades vara en gammal bäckfåra. På båda förhöjningarna fanns lämningar av långhus. Vid förundersökningen påträffades även resterna av ett raseringslager som verkade täcka ett av de förmodade långhusen.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Undersökningsområdet var beläget i orten Veinges västra utkant, norr om Elestorpssvägen och strax söder om järnvägen. Området låg i åkermark på norra sidan av en höjdrygg i en västsluttning. Undergrunden inom undersökningsområdet bestod av två partier med mycket fin gulbrun sand, där huslämningarna framkom. Mellan, dessa områden med fin sand övergick alven till betydligt stenigare partier, något som även var fallet i de båda ytterområdena där alven övergick i morän och den västra änden uppvisade inslag av stora klippblock. Norr om järnvägen går marken ut som i en "plata" med en kant cirka 30-40 meter norr om järnvägsspåret. Därefter följer åkrarna i en något lägre liggande bassäng i ett böljande landskap norrut mot Eldsbergaåsen ungefär tre kilometer norrut. Cirka 1,5 kilometer norrut rinner Vessingeån västerut mot Genevadsån.

Undersökningsområdet löper över en västsluttning, men det finns även en lutning från söder mot norr, där den norra delen av området uppvisade ett betydligt mäktigare matjordslager än i södra delen. I landskapet anas en svag fördjupning i höjdryggen som även följer ned i undersökningsområdet och tolkas vara resterna av en gammal bäckfåra som successivt fyllts ut.

På andra sidan järnvägen strax norr om det här beskrivna undersökningsområdet är Tjärby RAÄ 59 belägen. Fornlämningen, som mäter cirka 500 meter i östvästlig och mellan 50 och 120 meter i nordsydlig riktning har upptagits som en stenåldersboplats i fornminnesregistret då markägaren har tagit tillvara flera flintyxor, spån och avslag inom området. Ett 13-15 meter brett och 108 meter långt parti av Tjärby RAÄ 59 var föremål för en arkeologisk undersökning sommaren 1997 av personal från Kulturmiljö Halland.

Fig. 2. Undersökningsområdet fornlämning Tjärby 75's placering invid den undersökta delen av fornlämning Tjärby 59. Skala 1:3 000

(fig.2). Denna undersökta del ligger endast ett 50 tal meter nordost om det nu aktuella undersökningsområdet. Undersökningen av Tjärby RAÄ 59 resulterade i att lämningar från neolitikum till yngre romersk järnålder påträffades. Bland lämningarna från brons- och järnålder som dominerade inom ytan var det möjligt att urskilja tre faser av bosättning. Den första var från yngre bronsålder och äldre förromersk järnålder med kokgropar, rabbad keramik och fragment av lerblick och silkärl, samt en huslämning bestående av ett treskeppigt ca 8 meter brett och 19 meter långt långhus. Den andra bebyggelsefasen representeras av en treskeppig, ca 8-10 meter lång och 6 meter bred verkstadsbyggnad från tiden runt år 0. I huset påträffades en anläggning som tros ha använts i samband med torkning av födoämne, kanske säd. Den yngsta fasen representeras av en gård från yngre romersk järnålder. Det treskeppiga långhuset var 6 meter brett, 26 meter långt och låg i VNV-OSO riktning (Fors 1998).

Tjärby RAÄ 75 bildar tillsammans med Tjärby RAÄ 59 en utpost mot den stora svagt kuperade, flacka sänka som breder ut sig norr om Veingeåsen bort mot Genevad och Eldsbergaåsen. Under förhistorisk och historisk tid har sänkan varit betydligt fuktigare med ytterligare ett mindre vattendrag som mynnat ut i Vessingeån. Detta vattendrag

syns på laga skifteskarta från 1835. På kartöverlägg från Tjärby sn 1780 Akt 3 är området där undersökningsområdet är beläget benämnt utmark strax väster om Elestorps bykärna. Den kända fornlämningsbilden i området präglas främst av bronsåldershögar och stenåldersboplatser.

I det direkta närområdet återfinns Tjärby RAÄ 19, vilken markerar platsen för en sten med ränna som en gång ska ha funnits på platsen men som blivit bortsprängd, enligt uppgifter insamlade från ortsbefolkningen vid 1967 års fornminnesinventering. Rännan skall ha varit cirka 5 cm bred. Fler stenar med sliprännor har påträffats 300 meter öster om Tjärby RAÄ 75 och erhållit benämningen Tjärby RAÄ 47:1-5 i fornminnesregistret.

Vidare uppe på höjden ett hundratal meter söder om det nu aktuella undersökningsområdet återfinns gravhög Hunekull Tjärby RAÄ 40 och stensättningen Drottninghall, Tjärby RAÄ 31. På samma höjdsträckning men ungefär ytterligare 500 meter sydost om de förra återfinns de mäktiga bronsåldershögarna, Trehögarna Tjärby RAÄ 21:1-3, invid foten av den märkliga byggnaden Nebotornet, uppförd av Joel Paulsson under slutet av 1920-talet. På en moränhöjd med berg i dagen, på en höjd av 79 meter över havet, lät han bygga ett 18 meter högt torn, det så kallade Nebotornet, med vidsträckt utsikt i samtliga väderstreck.

FRÅGESTÄLLNINGAR

I enlighet med Länsstyrelsens förfrågningsunderlag var utgångspunkten för undersökningen att undersöka bebyggelseutvecklingen av de vid förundersökningen 2012 identifierade gårdslägena. De två boplatstorna inom undersökningsområdet uppvisade en stor vetenskaplig potential, med välbevarade och rikligt förekommande anläggningar.

Vidare skulle även gårdslämningarnas inom Tjärby RAÄ 75's förhållande till boplatserna Tjärby RAÄ 59 beaktas genom att jämföra dem tidsmässigt och undersöka vilka spår efter gårdarnas funktion som framkommer. Har de tidsmässigt samexisterat eller bär de spår efter en bebyggelseutveckling liknande den i Kärragård Laholm lfs RAÄ 164, där bebyggelsen med tidens gång ändrade placering på och vid den höjdrygg som fanns inom undersökningsområdet (Wattman 1996)?

Inom den västra delen av Tjärby RAÄ 75 framkom vid förundersökningen ett bevarat lager med bränd lera inom ett anläggningstätt område med flera stolphål, som möjligen kunde knytas till ett långhus. Detta lager, tolkat som ett raseringslager, antogs kunna uppåda en bättre möjlighet att studera den eventuella byggnadens konstruktion än vad som brukar vara möjligt vid äldre huslämningar i åkermark på landsbygden.

Frågeställningarna vid den arkeologiska slutundersökningen kom att koncentreras vid:

- *Att utröna de båda gårdslämningarnas tidsmässiga och rumsliga förhållande inom Tjärby RAÄ 75.*

-
- Att klargöra gårdslämningarnas förhållande till närliggande boplatserna Tjärby RAÄ 59.
 - Att göra en jämförelse mellan de båda boplatserna Tjärby RAÄ 75 och Tjärby RAÄ 59 gällande byggnadernas konstruktioner.
 - Att utreda vad raseringslagret i västra delen av undersökningsområdet representerar. Samt undersöka lagrets utbredning och sammansättning.

BEGRÄNSAD AMBITIONSNIVÅ

I det förfrågningsunderlag som medföljde länsstyrelsens remiss för undersökningen står det omnämnt att ambitionsnivån för undersökningen skall vara begränsad. Detta fick konsekvenser för beräkningen av fälttiden och rapporttiden och har medfört att vissa lämningar har prioriterats både vid fältinsatsen och i denna rapport. Därför har vissa företeelser undersökts mer nogsamt och i denna rapport fått mer utrymme än andra. Även delar av undersökningsområdet undersöktes mer extensivt medan andra mer intensivt. Dock har ambitionen alltså varit genom hela projektet att fornlämningen skall förstås i sin helhet och ambitionen att undersöka, samla in fynd och dokumentera har inte varit låg och begränsad, utan kan förhoppningsvis bidra med ett gediget material för vidare forskning.

METOD

Undersökningsområdet uppgick till cirka 1900 m², vilket inkluderar hela det arbetsområde som var beräknat för ledningsarbetet. Av dessa har cirka 1750 m² banats av och undersökts. Områdets bredd var 10-14 meter och dess längd uppgick till 138 meter.

Initialt banades ytan av med en grävmaskin försedd med släntskopa. Samtliga påträffade anläggningar mättes in med totalstation. Inmätningarna har förts över till ett projekt i Intrasis (Tjärby2013103S) för vidare bearbetning i Intrasis analysis och ArcMap samt arkivering. I Intrasisprojektet har även fynd och prover registrerats. I huvudsak prioriterades anläggningar som har ingått i huskonstruktioner eller i hypotetiska huskonstruktioner samt den stensättning som påträffades. Härutöver har även gropar, härdar, lagerrester och rännor undersökts. Anläggningarna har undersökts till 50 % och dokumenterats på ritfilm i skala 1:20. Några anläggningar som rönt speciellt intresse såsom ett stolphål med keramik samt stensättningen har grävts till 100 %.

Området undersöktes mest intensivt på de två flacka förhöjningarna som uppvisade stora anläggningskoncentrationer, medan områdets utkanter och partiet med stenig undergrund och en naturlig svacka undersöktes mer extensivt. För att studera raseringslagrets utbredning och sammansättning rensades lagret fram vid avbaning, mättes in och en ruta grävdes i det innan det sedan avlägsnades med hjälp av grävmaskin. I den västra delen av undersökningsområdet fanns ett bevarat äldre marklager. Vid förunder-

sökningen påträffades anläggningar med raseringslager anlagda i det äldre marklagret. Det framkom även anläggningar under marklagret. För att kunna undersöka de anläggningar som antogs finnas under det äldre marklagret avlägsnades det i samband med att raseringslagret togs bort.

Fotografering har skett med digitalkamera och samtliga foton finns arkiverade i Kulturmiljö Hallands arkiv, tillsammans med övrigt dokumentationsmaterial.

Ett representativt urval av anläggningar valdes ut för provtagning och undersöktes avseende vedarter och ^{14}C -dateringar. Dateringarnas syfte är att särskilja områdets olika tidsskikt från varandra, att åskådliggöra vilka anläggningar och typer av strukturer som hör till vilka tider.

Vedartsanalyser har utförts av Thomas Bartholin, Scandinavian Dendro Dating, Wentorf bei Hamburg, Tyskland (Bilaga 6) och ^{14}C -dateringar har utförts av Göran Possnert, Ångströmlaboratoriet, Uppsala universitet (Bilaga 4).

Då fälttiden redan var så pass begränsad inverkade detta på den publika verksamheten. Dock rapporterades grävningens utveckling fortlöpande i Kulturmiljö Hallands blogg Arkeologi i Halland. Besökande grannar och markägare togs väl omhand i fält och gavs en visning av utgrävningsresultaten samt fynd. Klass 3 från Veingeskolan som vid tidpunkten ägnade sig åt att studera förhistorien besökte undersökningen en förmiddag och fick en genomgång av arkeologi och Veinges förhistoria i allmänhet och undersökningsplatsen i synnerhet.

Makroskopiska analyser av jordprov från den arkeologiska förundersökningen gav goda resultat och visade att det fanns en potential att finna ett rikt makrofossilt material i lämningarna och att dessa kunde understödja de arkeologiska tolkningarna. Makrofossilanalyserna kommer även att jämföras med analyserna av jordprover i Tjärby RAÄ 59 för att se på variationer och/eller analogier i makrofossilmaterialiet. För makrofossilanalyser har Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult anlitats (Bilaga 5).

Undersökningsplanens måluppfyllelse

Då undersökningen samkördes med avbaningen av alven som utfördes av entreprenören Peab, inför nedgrävningen av VA-ledningen, bestämdes att undersökningsområdets bredd skulle överensstämma med den del av VA-ledningens arbetsområde som skulle friläggas, vilket innebär att de delar där maskiner har kört och jordmassorna placerats inom arbetsområdet inte har undersökts. Inför den arkeologiska förundersökningen var direktiven att arbetsområdet för VA-ledningen var 25 meter brett. När bredden för arbetsområdet minskades inför slutundersökningen medförde det att några förundersökningsschakt dragits strax utanför det slutgiltiga arbetsområdet. Vid avbaningen påträffades två mycket ytligt liggande telekablar i områdets södra del. För att inte riskera att gräva av dem bestämdes av arbetsledare på entreprenören Peab att bredden på VA-ledningens arbetsområde fick minskas 2-3 meter i den sydvästra delen.

RESULTAT

Undersökningen av Tjärby RAÄ 75 har resulterat i en välbevarad boplats inom vilken sammanlagt 425 anläggningar har påträffats fördelade på en 1750 m² stor yta, se tabell 1 och figur 3. Därtill inmättes ett tjugotal objekt som senare utgick. Sett till anläggningsbeståndet utgjordes fornlämningen av typiska boplatslämningar.

Anläggningstyp	Antal	Varav undersökt
Stolphål	320	134
Härd	55	5
Grop	34	7
Lager	9	5
Ränna	7	1
Utgick	20	20
Totalt	425	172

Tabell 1. Antal anläggningar per anläggningstyp

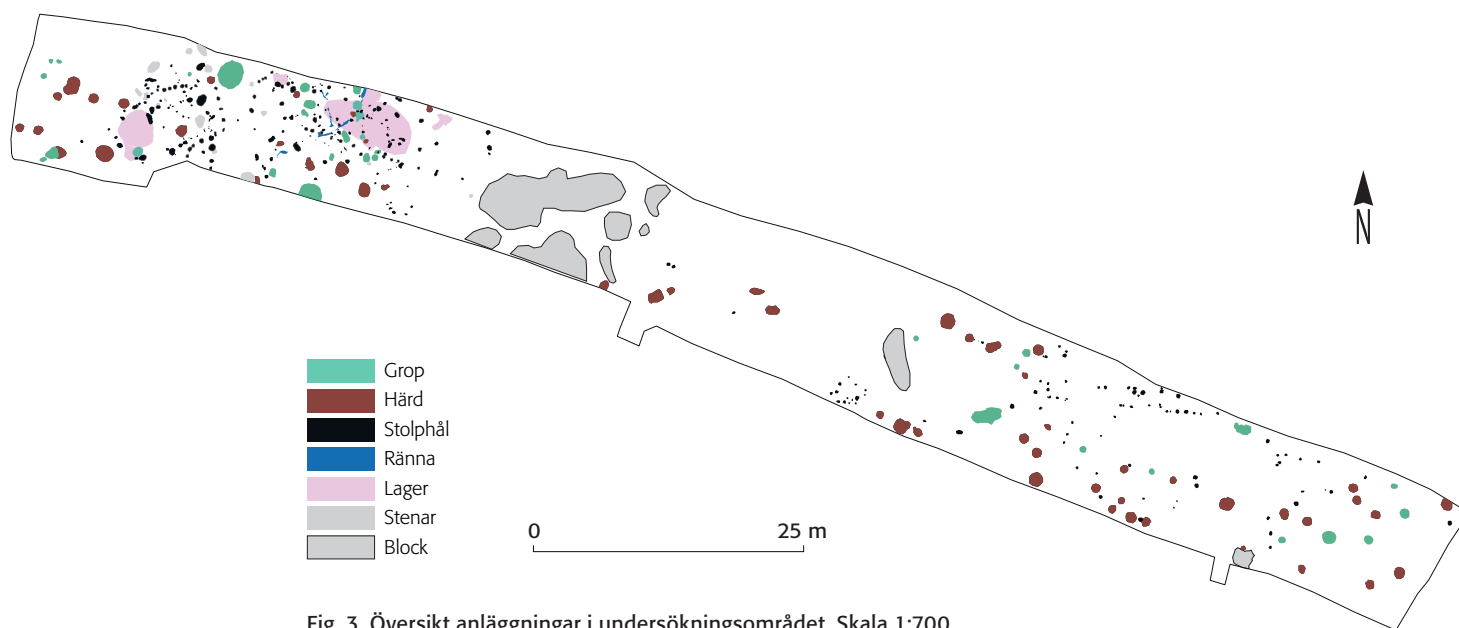

Fig. 3. Översikt anläggningar i undersökningsområdet. Skala 1:700.

Boplatslämningarna kan huvudsakligen dateras till förromersk järnålder. Men det finns även spår efter äldre bebyggelse och brukande av platsen, något som urlakade anläggningar med ett betydande djup samt fynd av stenålderskeramik och flintföremål vittnar om. Vid den arkeologiska utredning och förundersökning som föregick undersökningen har det inte till fullo gått att fånga detta äldre skede. Till viss del kanske detta kan förklaras med översandning, vilket medfört att dessa anläggningar ligger på en lägre nivå än de yngre. Vid undersökningen visade det sig att anläggningar som knappt var synliga i ytan blev desto tydligare samt ökade i volym på en djupare nivå. Den svårrensade ytan,

Fig. 4. Undersökningsområdet översikt. Mot V. Fotonr: 2013-18-49 Foto: Stina Tegnhed

mycket rik på sten, i kombination med ett relativt smalt undersökningsområde i ett linje-projekt var antagligen bidragande faktorer till att denna äldre horisont var svår att fånga.

Som tidigare redogjorts i den topografiska beskrivningen löper det 10-14 meter breda och 138 meter långa undersökningsområdet över en sluttning på norrsidan av en mindre höjdrygg. För att teckna en kort beskrivning över området var den östra delen av undersökningsområdet beläget på cirka 43 meters höjd över havet. Alven utgjordes i denna del av moränblandad sand med hög närvaro av sten. Den mest representerade anläggningstypen i detta område var härdar och gropar. Groparna var av blandad ålder, då det även fanns nedgrävningar med mer recent fyllning såsom metallskrot. I denna del påträffades södra delen av ett treskeppigt långhus (Hus 2) i östvästlig riktning. I den södra delen av denna östliga del undersöktes ett påträffat lager då keramik påträffades vid avbaningen inom ett cirka 5,5x10 meter stort område (se kapitel fynd). Lagret utgjordes av brun, svagt humös sand och tolkas som resterna av en äldre marknivå. Mängden sten ökade i svackan västerut. Alven var stenbemängd men i området fanns även sten som verkar ha använts som utfyllnad i den naturliga svackan som en gång verkar ha skapats av en äldre bäckfåra. Vid förundersökningen konstaterades att svackan fyllts igen under förhistorisk tid och en härd (AH5640) som var belägen i svackan ovanpå en några decimeter tjock äldre utfyllnad av ett äldre marklager daterades till 350-290, 230-220, 210-200 f.Kr. (Tegnhed 2013:11) och tyder på att utfyllnaden av svackan startat tidigare. Efter den stenrika svackan följde den västra änden av undersökningsområdet som karakterisera-

des av en stor mängd stolphål, spår av mindre käppar och gropar anlagda i en mycket fin lättflyktig sand. Något som genomsyrade undersökningen av denna del av undersökningsytan var att det fanns en närvaro av en lägre liggande nivå, en översandad neolitisk fas. I området fanns en stor mängd stolphål och i fält kunde tre huskonstruktioner konstateras (Hus 1,3 och 4). Höjden över havet låg i denna del av undersökningsområdet på 38-39 meter. Längst i väster dominerades området av större stenar och härdar och gropar. I samma område som Hus 3 och 4 framkom även enstensättning Tjärby RAÄ 78 från mellersta delen av bronsåldern, period III, som anlagts inom de inre delarna av hus 4 och vid ett senare skede i historien byggts över med hus 3. Något nordost om dessa påträffades hus 1 daterad till förromersk järnålder, som uppvisade ett 10x5 meter stort raseringslager med bränd lera som i dess nedre del övergår i lera och som tolkades vara resterna efter byggnadens lergolv.

Hus

Inom de två områden där alven övergår till fin sand, och som även sammanfaller med två mindre plåtliknande förhöjningar i sluttningen, syntes en markant ökning av anläggningar, främst i formen av stolphål. Dessa, till största delen bestående av mörkfärgad sand i dimensionerna mellan 0,2-0,4 m i diameter, hör troligen till flera byggnader som överlappar varandra och torde tyda på en återanvändning av platsen till någon form av hus. Spåren efter vardera ett större långhus framträdde i de båda områdena, Hus 1 i den västra delen och Hus 2 i den östra. I den västra delen av undersökningsområdet anas även resterna efter fler byggnader, Hus 3 och 4.

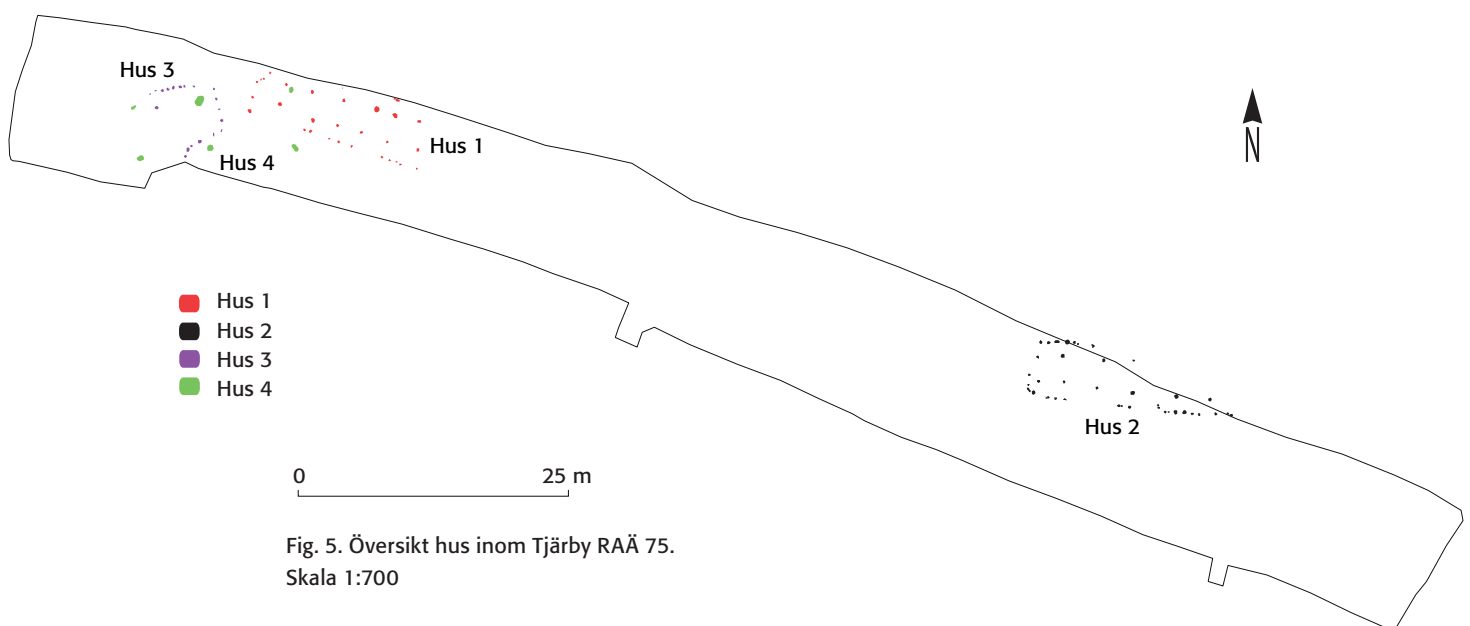

Fig. 5. Översikt hus inom Tjärby RAÄ 75.
Skala 1:700

Hus 1

Hustyp:	Treskeppigt
Väggkonstruktion:	Stolpar
Längd:	>16 meter
Största bredd:	5,7 meter
Bredd i gavelpartier:	-
Riktning:	VNV-OSO
Antal ingångar:	-
Antal bockpar:	6
Bockbredd från V:	1,9/2,6/2,4/2,6/2,5/2,6 meter
Bockspann från V:	2,5 och 3,3/3 och 2,3/ 3,1 och 2,3/ 1,8 och 2,5/ 2,3 och 2,9 meter
Datering:	Förromersk järnålder, typologiskt och ¹⁴ C
Makro i hus:	Prov insamlat i lager 206, raseringslager. I provet som analyserades av Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult, hittades en kärna av skalkorn och gott om träkol. Innehållet är allt för knapphändigt för vidare tolkningar. Lagret bör ändå innehålla en viss del av hushållsavfall. I makrofossilprov insamlat i takbärande stolpe 955 påträffades en kärna av skalkorn samt tre fragmenterade sädeskorn. Det mesta tyder på att stolphålet ingått i ett bostadshus med köksdel (Bilaga 5). Vid förundersökningen analyserades stolphål 4095, som vid slutundersökningen erhöll numret 369. Vid förundersökningen konstaterades att stolphålet var grävt genom den äldre markhorisonten och var täckt av ett raseringslager av bränd lera. Möjligen utgör stolphålet en del av den östra gaveln av hus 1, men då inga motsvarande gavelstolpar uppträdde har inte gaveln markerats i husfiguren. Stolpen kan även ha utgjort en del av inre struktur i huset. Vid slutundersökningen var inte raseringslagret 206 lika tydligt så pass långt österut, något som kan bero på schaktningen vid förundersökningen. Men med förundersökningsresultatet medräknat utgör stolphål 396 (4095 vid förundersökningen) en del av hus 1, och då troligen del av dess östra gavel. Jens Heimdahl, UV Mitt, som utförde makrofossilanalysen av förundersökningsproverna konstaterade att provet innehöll en hel del förkolnade spannmål samt förkolnat ogräs (åkerbinda och småsnärjmåra) samt mineralsmältor och menar att sammansättningen av skalkorn, speltvete och havre är framförallt typisk för Västsveriges äldre järnålder. Inslaget av bränd lera och mineralsmältor i marken kan tolkas som att byggnaderna på platsen brunnit och därmed innebära att det inte nödvändigtvis är spår av matlagning utan även kan vara rester av förvarat spannmål i någon loftförsedd byggnad (Tegnhed 2013).
¹⁴ C-datering:	Träkol insamlat i raseringslager 206 vedartsbestämdes till björk från unga stammar och erhöll vid ¹⁴C-analys dateringen 210-150 f. Kr (samt 350-310 f. Kr och 140-110 f. Kr.) (Kalibrerat med 1 Sigma, Ua-49064 Bilaga 4). Till Hus 1 kan även den hård (4116) som påträffades och undersöktes vid förundersökningen kopplas. Kol insamlat i hårdens vedartbestämdes till ek och lind från unga stammar och ¹⁴C-prov av lindträkolet daterades till 350-290 eller 230-200 f. Kr. (Tegnhed 2013:11).
Fynd:	Bränt flintavslag, F81 i stolphål 2967. Lösfynd i alv keramik F9. Invid södra väglinjen lösfynd i alv F28, sotig och spjälkad keramik. Väggstolpe 3015 innehöll ett fynd keramik, F30.

Ruta 201 i lager 206

Vid avbaningen frilades det raseringslager som observerats vid förundersökningen i området med den förmodade huslämningen i den västra delen av undersökningsområdet. Raseringslagret utgjordes av ett lager med bränd lera och hade vid förundersökningen väckt funderingen om det eventuellt rörde sig om resterna efter ett lergolv i huset eller spår av den raserade lerklinade husväggen vid dekonstruktion. Vid slutundersökningen påträffades raseringslagret inom ett 9 meter långt och mellan 3-4 meter brett område,

som vid inmätningen erhöill benämningen lager 2AL206 (se figur 6b). En meterruta (201) handgrävdes med grävsked för att undersöka lagrets sammansättning och tjocklek. Vid undersökningen kunde två lager konstateras, ett överliggande cirka 0,05-0,1 meter tjockt raseringslager bestående av brun matjord innehållande sand och silt. I raseringslagret finns några skörbrända stenar samt i toppen av lagret rikligt med bränd lera och spridda bitar keramik. Makrofossilprov insamlades från detta lager direkt ovanpå lerlagret (se text ovan). Lager 2 bestod av styv gulvit lera. Leran tolkas som ett lergolv i ett hus. I genomsnitt var lagret drygt 0,06 meter tjockt, men där det var som tjockast uppgick lergolvets mäktighet till cirka 0,1 meter. Under lergolvet påträffades undergrunden som bestod av sand med anläggningar.

Husbeskrivning: Huset ligger i västnordvästlig-ostsydostlig riktning. Alven består av fin gulbrun sand och terrängen är ganska plan. På ömse sidor av huset blir alven betydligt stenigare. Stolphålen efter de takbärande stolparna mätte mellan 0,25-0,5 meter i diameter och var mellan 0,1-0,5 meter djupa. Fyllningen utgjordes av brungrå humös sand och flertalet uppvisade ett inslag av bränd lera och någon med sot och träkol. Väggstolphålens diametrar mätte mellan 0,1-0,3 meter och uppvisade ett djup av mellan 0,1-0,35 meter.

Hus 2

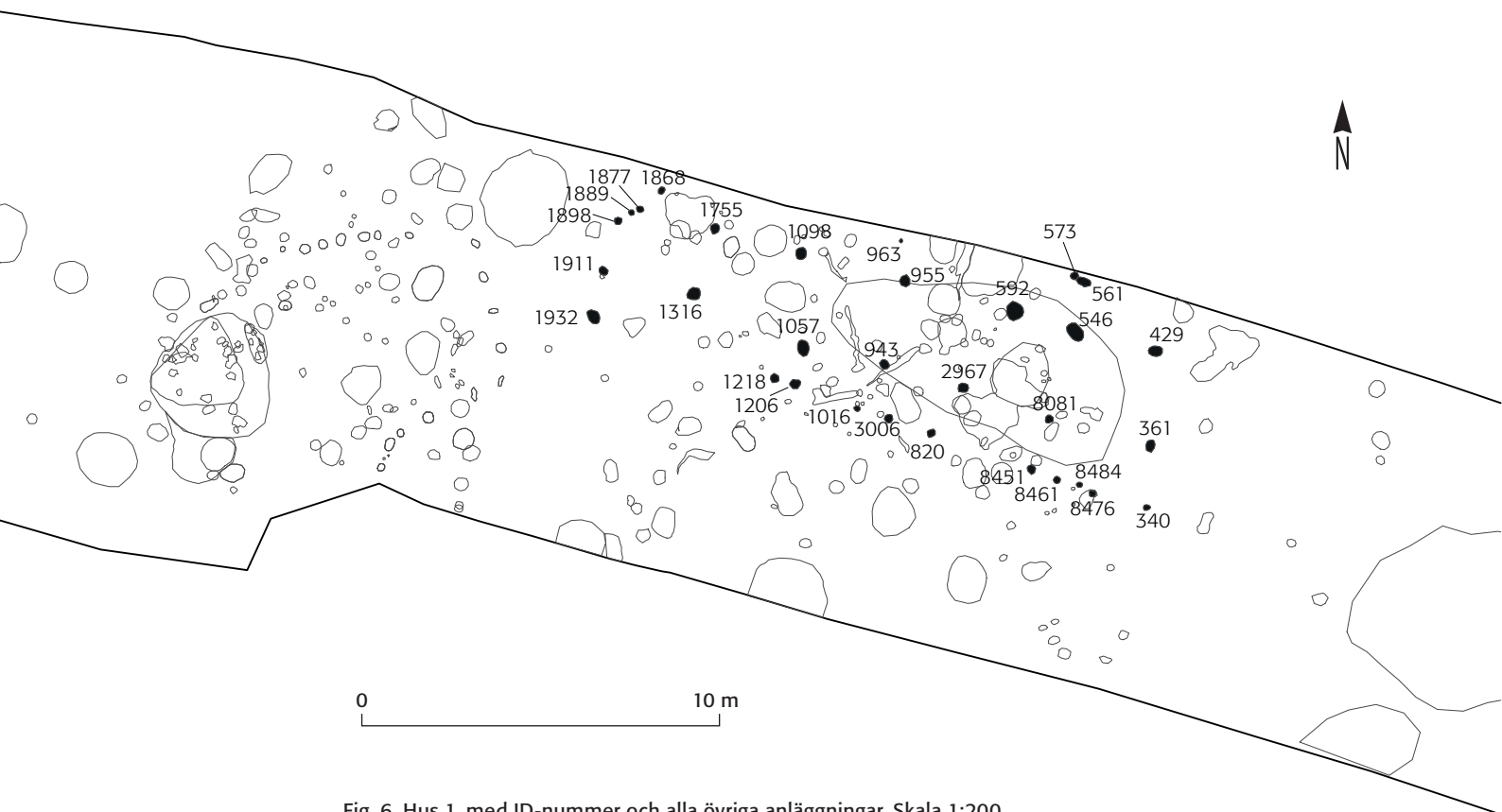

Fig. 6. Hus 1, med ID-nummer och alla övriga anläggningar. Skala 1:200

Fig. 7. Hus 1 Skala 1:200

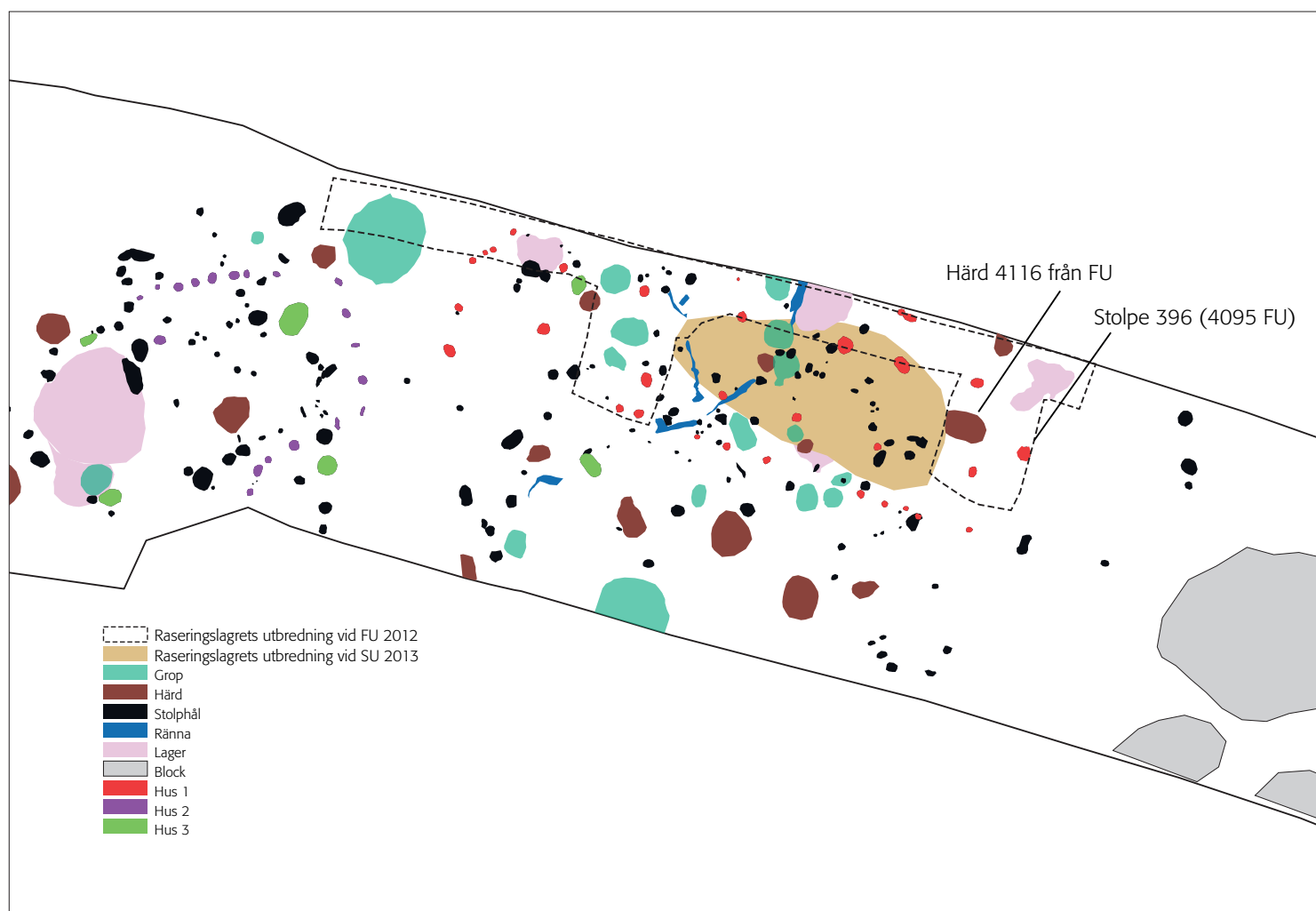
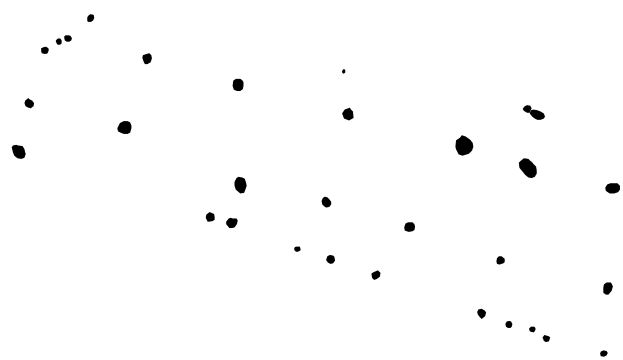

Fig. 8 Hus 1 med raseringslagrets utbredning som det framkom vid slutundersökningen (orange-markerad) och som utbredningen syntes i förundersökningsschaktet (streckat). Skala 1:200.

Fig. 9. Lager 206 vid avbaningen mot Ö. Fotonr: 2013-18-63 Foto: Stina Tegnhed

Fig. 10. Ruta 201 i lager 206.
Mot V. Fotonr: 2013-18-64.
Foto: Stina Tegnhed

Fig. 11. Hus 1, takbärande stolpar markerade med rosa stakkeppar. Mot O. Fotonr:2014-18-34 Foto: Stina Tegnhed.

Hustyp:	Treskeppigt
Väggkonstruktion:	Stolpar
Längd:	>19 meter
Största bredd:	5,65 meter
Bredd i gavelpartier:	-
Riktning:	O-V
Antal ingångar:	1 i söder
Antal bockpar:	6
Bockbredd från V:	2,3/2,4/2,6/2,9/?/? meter
Bockspann från V:	2,3/3,1 och 3,7/ 3,3 och 2,8/ 4/3,1 meter
Datering:	Förromersk järnålder . ¹⁴ C-analys av träkolsprov insamlad i takbärande stolpe 3631, daterat till 360-280 f. Kr och 240-190 f. Kr (Kalibrerat med 1 Sigma Ua-49068 Bilaga 4) Typologiskt förromersk järnålder
Makro:	Endast träkol.
Fynd:	Bränd lera, F43, insamlad i stolphål 5157

Husbeskrivning: Huset är beläget i östra delen av undersökningsområdet på en relativt plan platta i landskapet. Alven utgörs av sand med inslag av sten. Beläget i östvästlig riktning. Hålen efter de takbärande stolparna var stenskodda, med en diameter runt 0,4 meter och djup mellan 0,35-0,45 meter. Fyllningen utgjordes av brungrå humös sand och flertalet innehöll bränd lera samt skärvig sten. Väggstolphålens diametrar mätte mel-

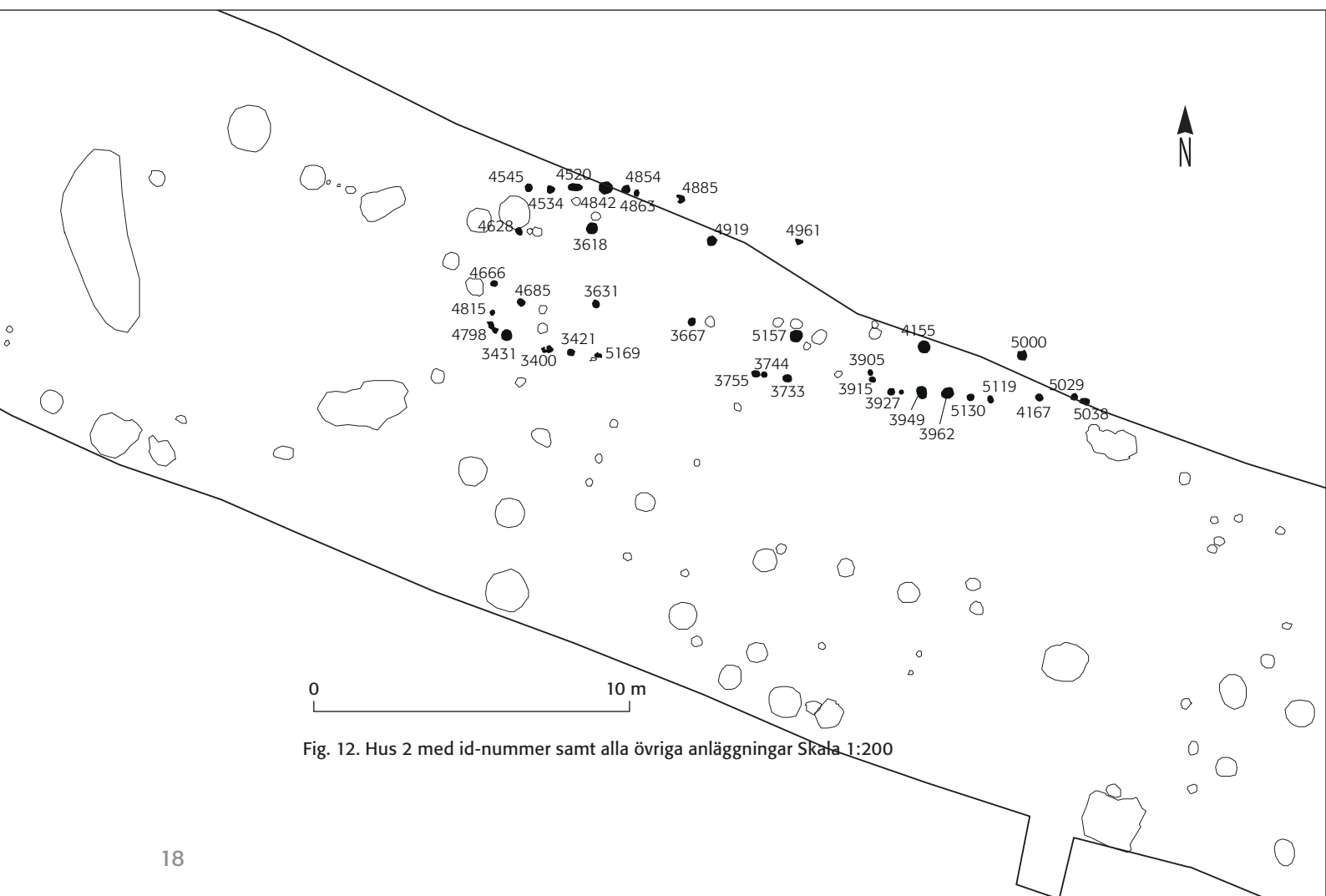

Fig. 12. Hus 2 med id-nummer samt alla övriga anläggningar Skala 1:200

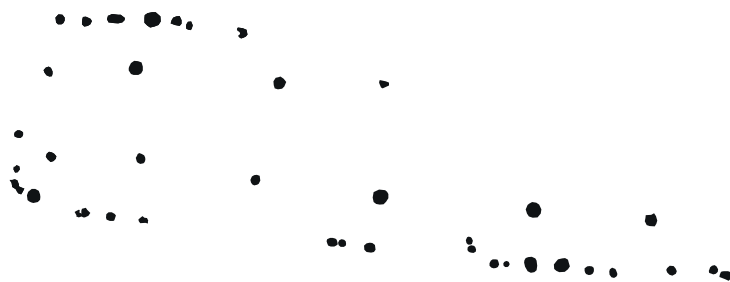

Fig. 13. Hus 2 Skala 1:200

Fig. 14. Takbärande stolpar, vägglinje och ingångsstolpar markerade med rosa stakkäppar. Mot O. Fotonr: 2013-18-40 Foto: Stina Tegnhed

lan 0,2-0,3 meter och uppvisade ett djup av mellan 0,1-0,25 meter. Fyllningen bestod av brungrå humös sand och flertalet uppvisade inslag av bränd lera. De takbärande stolparna synes omstolpade, då det förekommer flera närbelägna djupa stolphål, där även några skar varandra. Eventuellt finns det flera generationers hus på varandra. Dock var vägglinjen "ren" och tydde inte på flera spår efter diverse överlappande hus, något som eventuellt kan tala för att de den större mångfalden av stolphål inne i byggnaden talar för omstolpning eller spår efter inre konstruktioner som väggavskiljare eller dylikt.

Hus 3

Hustyp:	Treskeppigt
Väggkonstruktion:	Stolpar
Längd:	-
Största bredd:	5,9 meter
Bredd i gavelpartier:	4,3 meter
Riktning:	O-V
Antal ingångar:	ev. 1 i söder
Antal bockpar:	-
Bockbredd:	-
Bockspann:	-
Datering:	Typologiskt järnålder
Makro:	-
Fynd:	F56, bränt ben i stolphål 5273

Husbeskrivning: Vid avbaning och rensning framträdde en mycket tydlig vägglinje bestående av åtta stolphål på rad i östvästlig riktning. Dessa stolphål var förhållandevis rejält tilltagna med ett djup som varierade mellan 0,15-0,4 meter, där varannan var något mer tilltagen än den förra. Flertalet var även stenskodda och samtliga uppvisade en fyllning av brunrågul humös sand. Dessa anslöt till en linje med stolphål i nordsydlig riktning som utgjordes av anläggningar som mätte cirka 0,2 meter i diameter och mellan 0,06-0,14 meter i djup, med en fyllning av gråbrun humös sand. I området fanns en stor mängd stolphål och trots att flertalet av dessa undersöktes var det svårt att hitta uppenbara takbärare och övriga stolphål som kan knytas till huset.

Området där Hus 3, 4 och stensättningen påträffades bestod till större delen av fin

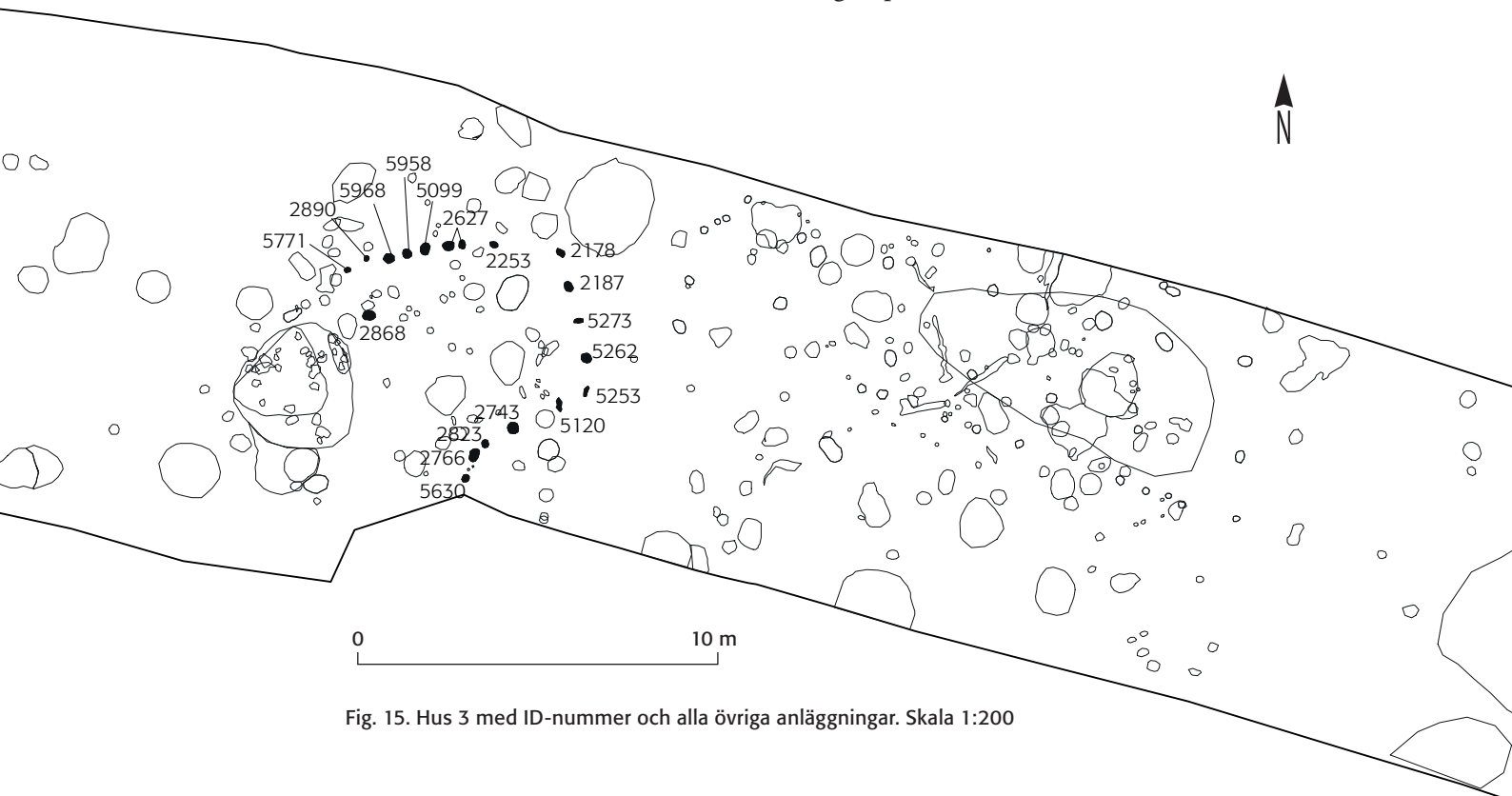

Fig. 15. Hus 3 med ID-nummer och alla övriga anläggningar. Skala 1:200

Fig. 16 Hus 3. Skala 1:200

lättflyktig sand, med inslag av sten, även större markfasta stenar, men de fanns främst att finna strax norr och väster om huslämningarna. Marken var plan för att övergå i en sluttning västerut, där huslämningarna slutar och ett betydligt stenigare parti vidtar, även med inslag av berg i dagen.

Fig. 17. Anna Aulin vid hus 3's norra vägglinje.
Ola Kadefors i bakgrunden. Mot O.
Fotonr:2013-18-27. Foto: Stina Tegnhed

Fig. 18. Hus 3's norra vägglinje mot SSO. Fotonr:2013-18-26 Foto: Stina Tegnhed

Fig. 19. Östra gaveln på hus 3, med Anna Aulin och Ola Kadefors. Mot V. 2013-18-21. Foto: Stina Tegnhed

Hus 4

Hustyp:	Treskeppigt
Väggkonstruktion:	-
Längd:	≥15 meter (takbärande konstruktion)
Största bredd:	6,2 meter (takbärande konstruktion)
Bredd i gavelpartier:	-
Riktning:	O-V
Antal ingångar:	-
Antal bockpar:	3
Bockbredd från V:	4,7/4,5/5,3 meter
Bockspann:	6,15 och 6,4/ 8,7 och 7,9 meter
Datering:	Kronologi, skärs av stensättning från mellersta bronsålder period III, samt ¹⁴ C-analys av kol i takbärande stolphål 6107, daterat till äldre bronsålder 1730-1720 f.Kr. och 1690-1600 f. Kr. (Katalogiserat med 1 Sigma, Ua-49066 Bilaga)
Fynd:	I stolphål 4687 påträffades keramik F32 och flintavslag F75. I stolphål 6172 påträffades en flathuggen pilspets av flinta med urnupen bas, F66.

Husbeskrivning: Stolphålen som tolkas vara resterna av den takbärande konstruktionen i ett brett treskeppigt långhus utmärkte sig genom att vara ganska urlakade och otydliga upptill, men blev mörkare och något mer distinkta vid en djupare nivå. Flertalet av dem var stenskodda och deras diameter varierade mellan 0,38-0,9 meter. Samtliga av de undersökta anläggningarna uppvisade ett förhållandevis väl tilltaget djup på mellan 0,28-0,65 meter, med en fyllning som utgjordes av brun svagt humös sand samt sten. Stolphål 1741 överlagrades av en härd och stensättningen Tjärby RAÄ 78 förefaller vara anlagd ovan Hus 4's västligaste del, då anläggningen delvis skär stolphål 4677.

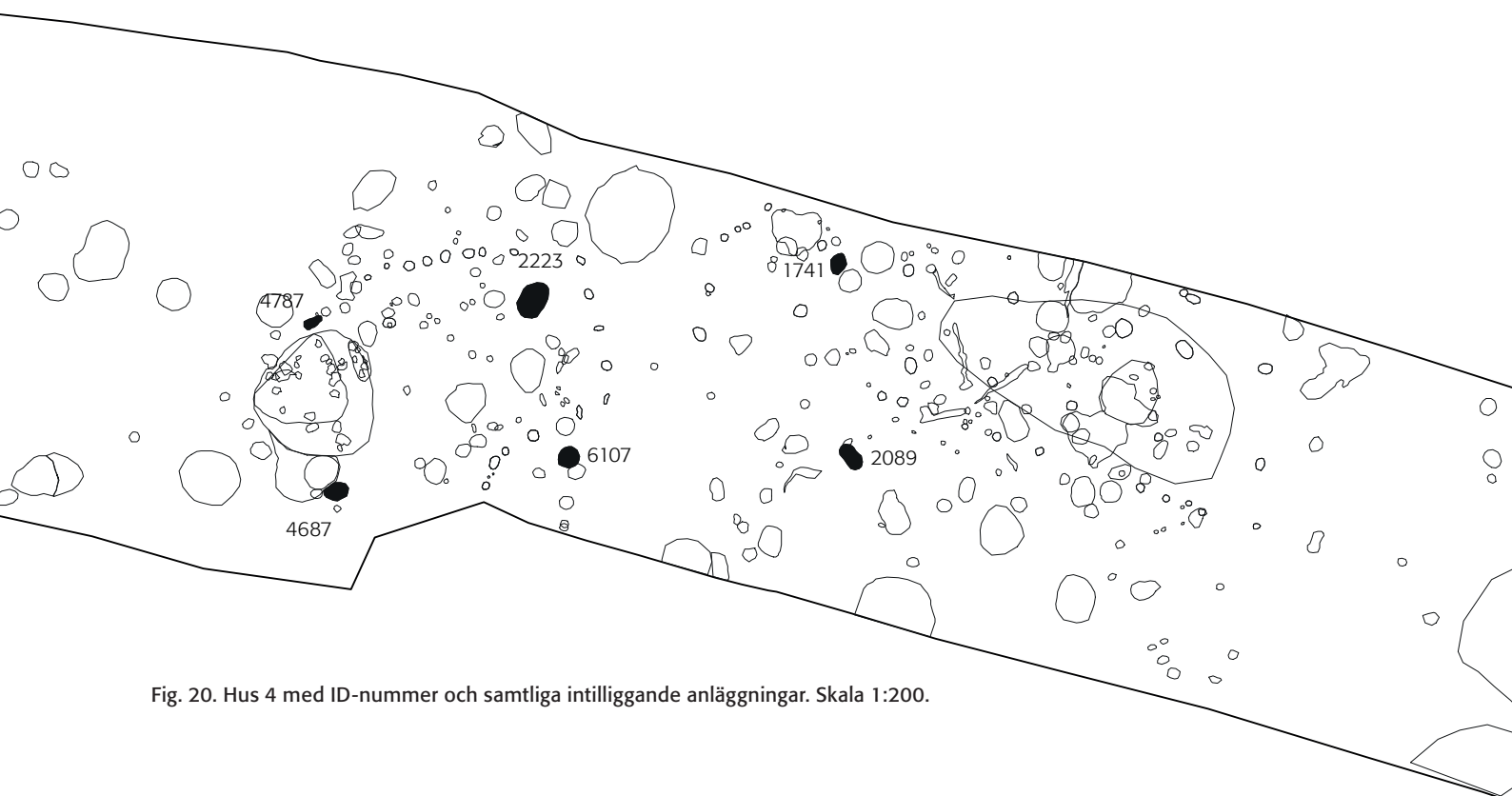

Fig. 20. Hus 4 med ID-nummer och samtliga intilliggande anläggningar. Skala 1:200.

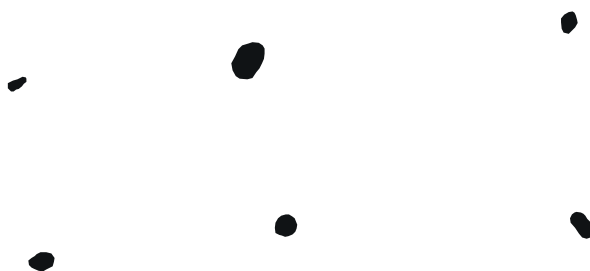

Fig. 21. Hus 4. Skala 1:200

Spår efter ytterligare ett hus?

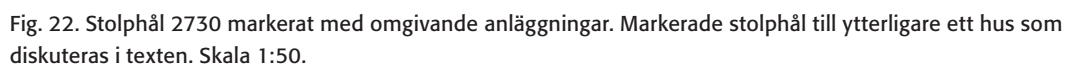
I Hus 3's södra vägglinje var även stolphålet 2730 beläget. Anläggningen skiljde sig dock så pass markant från de övriga anläggningarna att det inte tolkades tillhöra samma huskonstruktion. AS2730 mätte 0,6 meter i diameter och var 0,44 meter djup samt innehöll mörkbrun sand med bränd och skörbränd sten. Anläggningen låg tillsammans med några anläggningar av större dimensioner och djup än övriga intilliggande anläggningar såsom AS3038, 2853, 2212, 2730 samt 4804, varav ett antal var belägna i en nordsydlig linje (fig. 22). Några av dem var ljusare upp mot ytan och mörknade nedåt och uppfattades vara av betydande ålder. Stolphål 2853 beskrivs i kapitel: "Fynd", sid 31. Makrofossilprov insamlat i anläggning 2730 resulterade i fyndet av en förkolnad kärna av skalkorn samt fragmenterade sädeskorn. Förutom korn hittades ett förkolnat linfrö och tröskresten i provet. Tröskresterna kommer från emmer-/speltvete och skalkorn. Korn och lin tyder på att huset fungerat som bostad med köksdel. Tröskresterna skulle kunna tyda på att huset inrymt en tröskloge men tolkningen är osäker. För att klarlägga husets inre struktur bör flera prover analyseras. Linfröfyndet visar på odling av lin och då inte för spånad utan som oljeväxt (Bilaga 5). Det förmodade huset, som ovan beskrivna stolphål utgör del utav, är möjligen äldre än hus 4.

Den kronologiska tolkningen av platsens brukande som följer efter det förmodade äldre huset, är att först anlades Hus 4 under äldre bronsålder. Efter att det har övergivits anläggs stensättningen centralt i huset under mellersta bronsålder, period III. Därefter, troligen under förromersk järnålder anläggs Hus 3 rakt över stensättningen.

Stensättning Tjärby RAÄ 78

Anläggningen (Id A10) syntes inte ovan mark utan blottades först efter avbaning. Då syntes den som en större samling sten. Tyvärr råkade stensättningen köras över av grävmaskinen, vars band tryckte till och skadade den främst i den södra delen, då grävmaskinen flyttades inom området efter arbetsdagens slut. Stensättningen låg i den västra änden av undersökningsområdet, cirka 12 meter väster om Hus 1, inom ett område med ett antal rader av stolphål, som tolkas som huslämningarna 3 och 4. Eventuellt fanns det

Formen på stensättningen var närmast oval i nordsydlig riktning. Längden uppgick till 5,0 meter och bredden 3,5 meter. Stensättningen bestod övergripande av tre lager.

Dock är termen lager något missvisande då de tre lagren i stensättningen representerade tre separata nedgrävningsfaser. Den äldsta av dessa nedgrävningar var AL5011 i stensättningens södra sida. Denna grop mätte cirka 1,8x1,8 meter och var 0,2 meter djup och innehöll brun något urlakad lätt humös sand men inga fynd. AL5011 överlagrades av AL4922, som bestod av brun humös sand med spridda bitar av kol och mycket fragmentariska brända ben. Endast ett fåtal av dessa fragment samlades in. I AL4922 påträffades även någon skärva keramik samt ett par flintor. Utmed lagrets nordöstra sida kantades lagret av ett par stenar. Lager 4922 var 0,35 meter djupt.

Den sista fasen av A10 representeras av AL4856, som var en nedgrävning i AL4922 eller en omgrävning. Fyllningen bestod av brunsvart sotig sand. AL4856 uppvisade även en stenpackning där ett flertal av stenarna bildade två stenkretsar. Den äldsta av dessa stenkretsar, markerad ljusgrå i fig 23b, kantade den östra sidan av AL4856. Dessa stenar var tydligt kantställda. Den äldsta stenkretsen var dock bruten av en yngre fas, (se mörkgrå stenar i fig. 23b), där stenarna bildade en rund till oval krets. AL4856 var 0,3 meter djup och innehöll keramik, flinta och brända ben. Därtill påträffades i stenpackningen ett antal stenar med slipytor. De tydligaste av dessa mättes in, men har ej insamlats.

Huvuddelen av stenmaterialet i A10 var bränt. På toppen av stensättningen påträffades en stor underliggare. Även om inget benmaterial i betydande mängd påträffades tolkas stensättningen som en grav. Stensättningen har blivit omgrävd vid åtminstone två tillfällen.

Till stensättningen knöts ett antal stolphål: AS4728, 4687, 4704, 4787 och 4759. I nordöstra delen av stensättningen skar lager 4922 anläggning 5640 som utgjordes av en brun, svagt humös sand tolkat som ett stolphål. Fyllningen innehöll fragment av brända ben och kantades i väster av sten i storleken 0,1–0,25 meter i diameter.

Keramiken i stensättningen

Keramiken i stensättningen utgörs av skärvor från troligen minst två kärl av bronsålderskaraktär (fig.26). Ifrån lager 4856 härrör F1, som består av skärvor från två olika kärl, ett tunnväggigt och ett grövre. F2 utgörs av en skärva, del av buk och utsvängd hals. F3 består av skärvor från två kärl, ett grövre och ett tunt. Det tunnare utgörs av tre mynningsdelar, rak tunn vägg som avslutas med en mynning. Kanske är det från en liten skål de tre mynningsbitarna härrör. F29 insamlades mitten av 4856 och är lite grövre med spår av matskorpa invändigt. Från samma kärl härstammar F35 (tre fragment, men ett av dem har en finare slät yta jämfört med de övriga som bär spår av rabbnings). Den finare av de tre skärvorna kommer eventuellt från mynning/halsen på kärlet, då magringen och insidan av skärvorna är mycket lik.

Den övriga fyndgruppen som påträffades i stensättningen var flinta. De flesta flintafynd utgörs av diverse avslag, men bland dem finns även ett slipat avslag (F71) och del av skaftet av flintkniv (F72), avslag efter flathuggning (F73) och ett bränt avslag (F74).

Analys och datering i stensättning

Ett makrofossilprov (1PM6247) insamlat i lager 4922 analyserades, men innehöll endast träkol (Bilaga 5). Ett kolprov (1PK6191) insamlades ifrån den sista fasen i stensättningen i lager 4856 och vedartbestämdes till björk som daterades till 1200-1040 f.Kr. (Kalibrerat med 1 Sigma, Ua-49067, Bilaga 4).

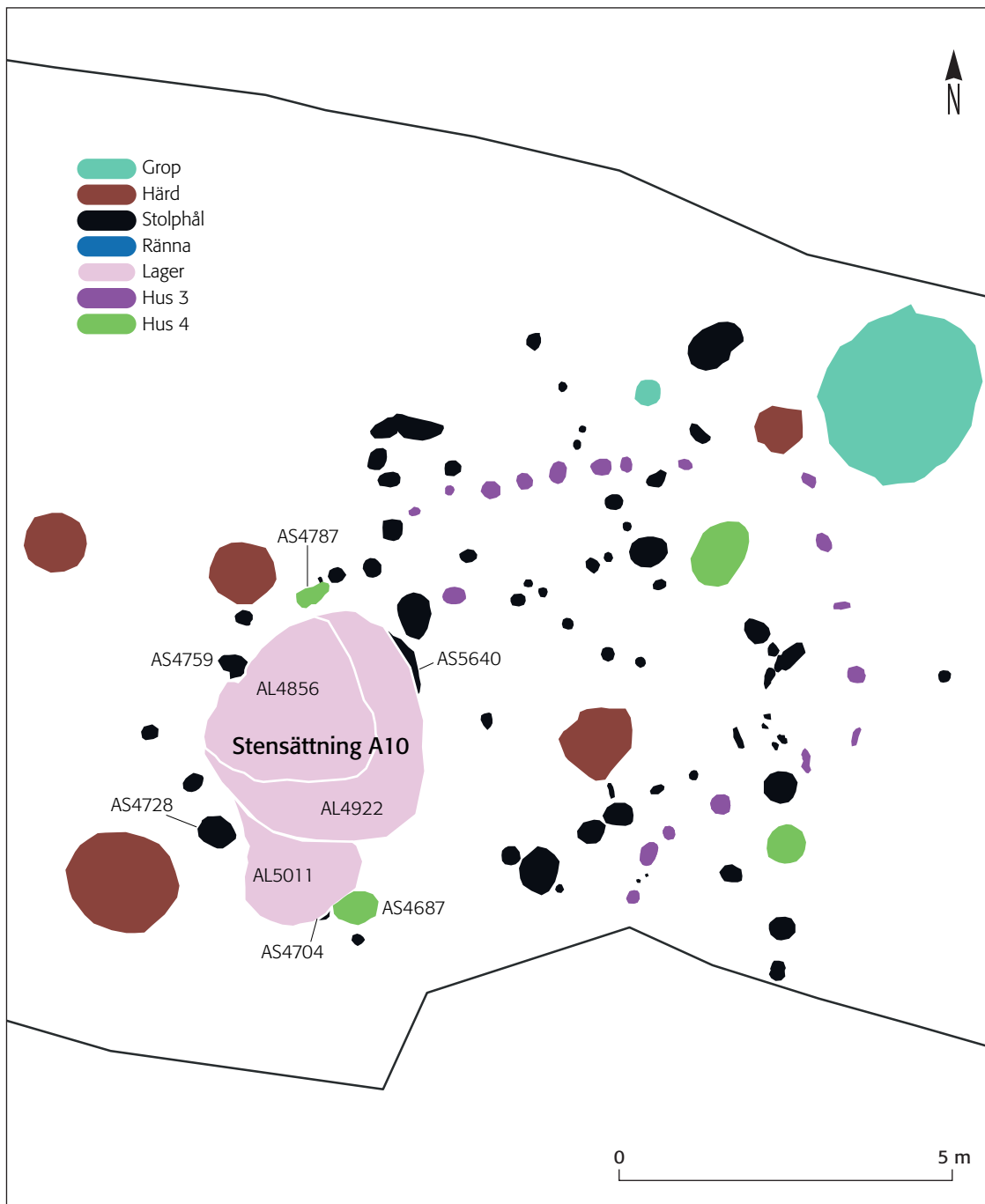

Fig. 23a Stensättning A10 med anläggningsnummer som nämns i texten. Skala 1:100

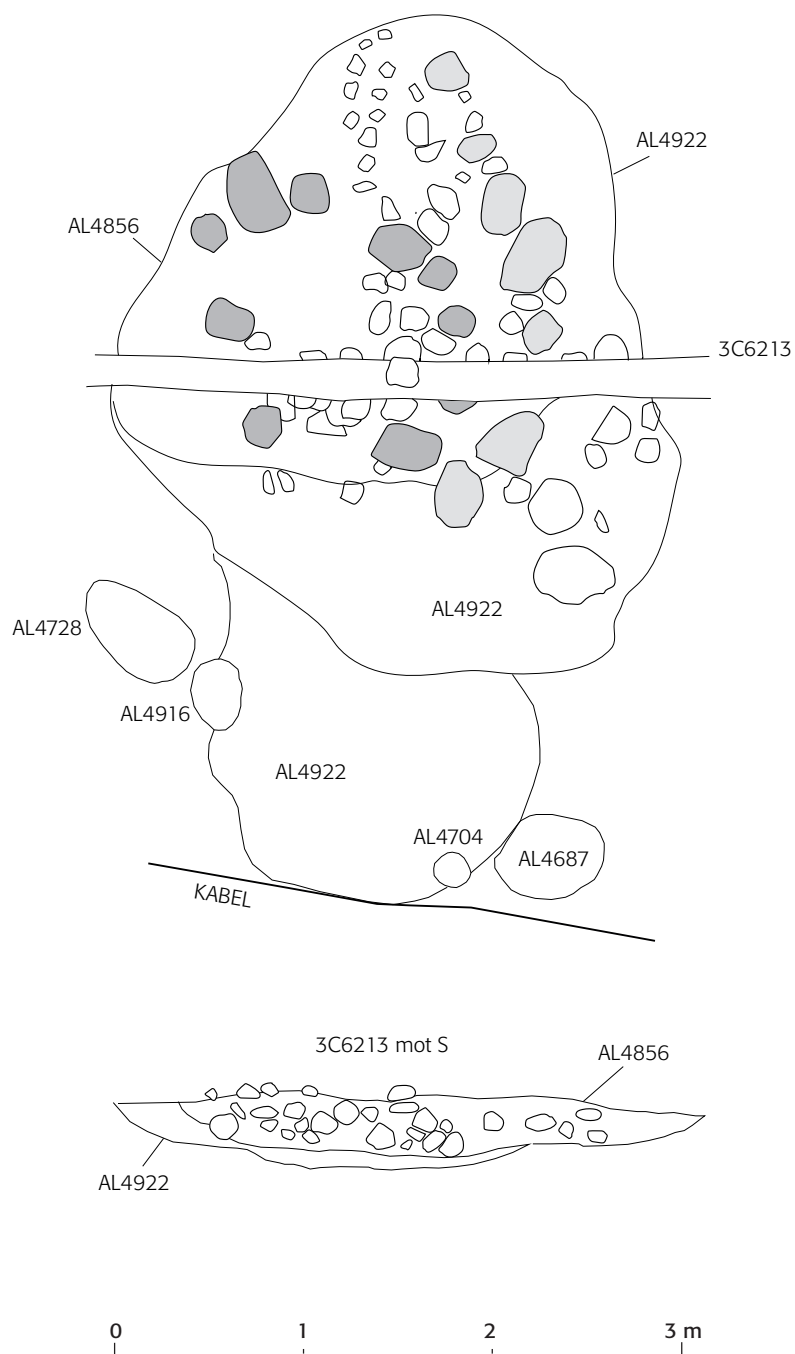

Fig. 23 b. Planritning stensättningen A10. Skala 1:40.

Fig: 24. Stensättning A10. Översiktsbild innan undersökning. Mot O. Fotonr:2013-18-6 Foto: Ola Kadefors

Fig. 25. Stensättning A10 under utgrävning. Mot S. Fotonr: 2013-18-13 Foto: Ola Kadefors

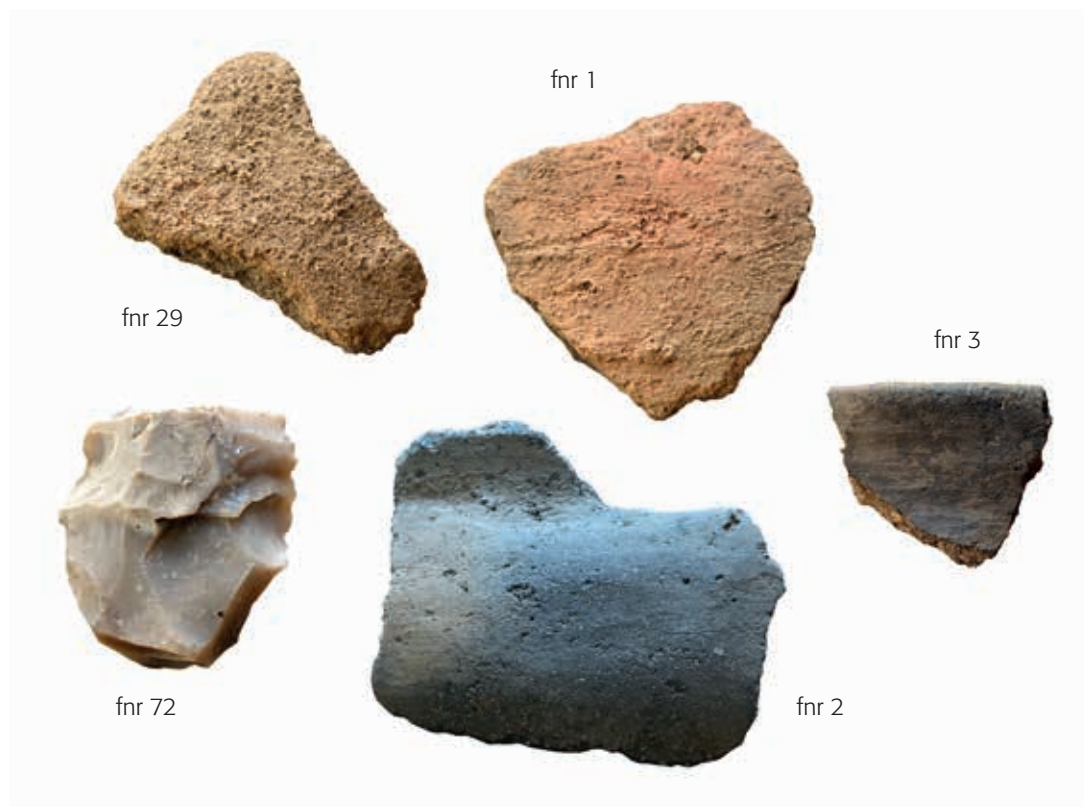

Fig. 26. Några av fynden i stensättningen: Keramiken F1, F2, F3, F29. F72 del av skaftet av flintkniv. Skala 1:1.
Foto: Anders Andersson.

Härdar, gropar och lager

Undersökningsområdet innehöll en stor mängd härdar. Dessa fanns representerade spritt i hela undersökningsområdet, även inom svackan mellan områdena med huslämningar. En viss koncentration av härdar kunde skönjas i undersökningsområdets östra och västra ände, på ett visst avstånd från huslämningarna. Även gropar förekom över hela undersökningsområdet, men merparten återfanns i västra delen av undersökningsområdet. Rester efter Hus 1 raseringslager och äldre marknivå påträffades i västra delen av undersökningsområdet (se Hus 1). I östra delen påträffades en mängd keramik inom ett 5x8 meter stort område och tolkades först som ett kulturförande lager och två meterrutor grävdes. Dock resulterade inte grävningen av dessa meterrutor att några ytterligare skärvor keramik påträffades. Inte heller någon lagerföljd eller annat fyndmaterial framkom i rutorna och lagret tolkades som resten av en äldre marknivå.

FYND

Fyndkategori	Antal	Vikt, g
Keramik	41	1832
Flinta	23	196,6
Brända ben	15	13,2
Bränd lera	5	261,7
Totalt	84	2303,5

Tabell 2 Tabell över fynd

Fynden bestod av 84 fyndposter och den största fyndkategorin utgjordes av keramik. Merparten av fyndposterna till keramiken bestod av enstaka skärvor som till form, storlek och struktur var mer eller mindre intetsägande av allmän förhistorisk karaktär. Men det fanns även några daterande exempel, såsom rabbad keramik och skärvor med dekor av snörornamentik och gropar som visserligen är av betydligt äldre dato än husen, men intressanta då de är spår efter äldre aktiviteter på platsen som kunde anas men som var svåra att fånga.

Lejonparten av keramiken härstammar från stensättningen samt från den östra delen av undersökningsområdet där en hel del skärvor, troligtvis från ett eller två kärl, påträffades i alven. Fynden av keramiken inom ett cirka 5x8 meter stort område i östra delen medförde att två rutor grävdes i området för att se om det rörde sig om ett fyndförande lager. Men grävningen av dessa rutor gav inte mer än ytterligare några skärvor keramik. Ingen lagerföljd eller annat fyndmaterial framkom i rutorna.

Fnr 38 utgörs av ett femtiotal keramikskärvor till ett mycket grovt större kärl med en mynningsdiameter på cirka 32 cm. Kärlet uppvisar ett jämntjockt rakt avslut upp mot mynningen och är grovmagrat (även med småsten) med spår av avstrykningar på vissa delar. Godset är cirka 1,8 cm tjockt vid buken samt vid mynningen ca 1,4 cm. Skärvor-na med en gemensam vikt av 1250 gram samlades in i stolphål 2853 (beläget i området som utgörs av hus 3 och 4). Denna anläggning såg efter avbaning ut att vara ett stolphål, med en längd på 0,7 meter och bredd på 0,4 meter, med stenskonig bestående av en större sten i ytan i den östra delen och mindre stenar längs den sydöstra kanten av fyllningen. Men vid undersökningen av den växte anläggningen och bildade snarare en grop. Fyllningen utgjordes av brungrå sand, cirka 1/8 av ett keramikskärl, samt enstaka ben, som endast syntes som mycket små mjöliga fläckar. Stenen har sannolikt placerats i gropen tillsammans med keramik samt ett fåtal brända ben. Anläggningens djup uppgick till 0,42 meter. Anläggningen är belägen 3,5 meter nordost om stensättningen. Kärlet är troligen från perioden senneolitikum/äldre bronsålder (liknande presenteras av Stilborg 2002:81).

Från rutan 201 som undersöktes i lerlagret som påträffades i Hus 1 härrör F39, tre skärvor av ett kärl med rödoxidrat gods. Till Hus 1 kan även F28 knytas, insamlad vid

Fig. 27. Fnr 38; äldre bronsålderkeramik, fnr 33; gropkeramik, fnr 34; snörbands-ornamentik (skala 1:1) och fnr 66; pilspets med urnupen bas (skala 2:1). Foto: Anders Andersson.

södra vägglinjen av huset. Eventuellt är skärvan sekundärbränd, då den är gråaktig till färgen men det är svårt att utröna då den är alltför spjälkad för att en vettig bedömning ska kunna göras.

Två lösfynd i alven som utmärkte sig var en skärva (F33) med gropintryck av en mindre pinne, samt en mynninsskärva med dekor av en tvärsnodd i tre horisontella rader (F34). Skärvan som uppvisar två rader med gropar kan troligen bestämmas till den gropkeramiska kulturen cirka 3100-2600 f. Kr under mellanneolitikum. Även den andra skärvan (F34) kan troligen härstamma från mellanneolitikum, liknande med dekor i snörband strax under mynning finns representerade i stridsyxekulturen 2800-2300 f. Kr och trattbägarkulturen 3300-2600 f. Kr. under mellanneolitikum (Lindahl, Olausson, Carlie 2002). Tyvärr är skärvorna ringa i storlek och ger inga indikationer på kärlform och storlek.

Femton fyndposter med brända ben har registrerats. Dessa utgör inga betydande mängder utan de är en ringa mängd mycket fragmentariska ben som samlats in.

En annan fyndpost utgörs av bränd lera, som till största delen består av ett fåtal delar, med undantag av exempelvis F40, insamlade i rutan 201, som utgörs av 30 bitar bränd lera, varav några är sintrade. De uppgår till en gemensam vikt på 212,5 gram. I lager 491, som inmättes i fält för att visa på en koncentration av bränd lera i raseringslager 206, samlades fem stycken bitar lerklining, med spår efter avtryck, in. Någon av dem är sintrad och de utgör tillsammans F42.

Merparten av flintfynden påträffades vid undersökningen av stensättningen. Utöver dessa påträffades främst avslag spridda invid Hus 2. Ett av avslagen som påträffades i östra delen av undersökningsområdet utmärkte sig genom att vara slipat, F77. I ytan av ett takbärande stolphål till Hus 4 (AS6107) påträffades den flathuggna flintpilspetsen med urnupen bas F66, 14 mm bred och 26 mm lång, ett litet mästerverk.

Fig. 28. Några av markägare Björn Brorssons fynd insamlat inom det område som definierar Tjärby RAÄ 59 i FMIS. Fotonr:2013-18-58. Foto: Stina Tegnhed

ANALYSER OCH DATERINGAR

Dateringar

Lab nr	Anl typ	¹⁴ C år	Kal. 1 Sigma	2 Sigma
Ua-49064	Lager AL201	2 146±31	350-310 BC (17.9%), 210-150 BC (39.6%), 140-110 BC (10.7%)	360-280 BC (26.1%), 240-50 BC (69.3%)
Ua-49065	Stolphål AS2428	2 364±31	510-430 BC, 420-390 BC	540-380 BC
Ua-49066	Stolphål AS6107	3 355±32	1730-1720 BC, 1690-1600 BC	1740-1530 BC
Ua-49067	Lager AL4856	2 914±31	1200-1040 BC	1260-1230 BC, 1220-1010 BC
Ua-49068	Stolphål AS3631	2 183±30	360-280 BC, 240-190 BC	370-160 BC

Tabell 3. ¹⁴C-dateringar

BEBYGGELSEUTVECKLINGEN INOM TJÄRBY 75 I FÖRHÅLLANDE TILL TJÄRBY 59, MED JÄMFÖRANDE UTBLICKAR

Innan bebyggelseutvecklingen inom Tjärby 75 och 59 tecknas i detta kapitel, vill jag beröra och utveckla de undersökningsresultat som lett fram till att den äldsta bebyggelsefasen inom Tjärby 75 har konstaterats.

I den västra delen av undersökningsområdet undersöktes några anläggningar som genom att vara mer urlakade, inte lika distinkta, samt uppvisa en tendens att vara över-sandade och öka i volym och omfång vid ett lägre djup, troligen är av äldre datering. Dessa anläggningar fanns representerade på platsen och möjligen utgör de rester byggnadskonstruktioner av möjligen neolitiska tvåskeppiga hus samt bebyggelse från äldre bronsålder. Hus 4 som beskrivs ovan grundar sig på en observation som gjordes i fält av likartade djupa och omfångsrika stolphål, som tolkades vara rester efter takbärande stolpar i ett möjligt treskeppigt hus. I ytan av ett av stolphålen påträffades en flathuggen flintpilspets med urnupen bas (F66) och ett kolprov i samma anläggning erhöll dateringen äldre bronsålder 1730-1720 f.Kr. och 1690-1600 f. Kr. Det treskeppiga huset från äldre bronsålder som presenteras här har ingen motsvarighet ifråga om storlek och form i fram tills nu undersökta hus i södra Halland. Vid undersökningen kunde inga väggstolpar knytas till huset, varför en uppgift om husets faktiska bredd saknas. Med anledning av dessa orsaker får det hus som presenteras här, anses hypotetiskt. Huslämningar från samma tidsperiod som påträffats i exempelvis närliggande Tjärby RAÄ 69, strax söder om Tjärby kyrka (se fig. 2, fastighetskarta med fornlämningar 1:10 000), är tvåskeppiga. Det äldsta treskeppiga huset som påträffades vid undersökningen av Tjärby 69 dateras preliminärt till yngre bronsålder (Hus 9) och hade en bockbredd på mellan 2,95–3,9 meter och bockspann på 2,6–3,6 meter. Största bredden mätte 8,2 meter. Hus 11 inom Tjärby 69 uppvisade en något större bockbredd, 3,2–3,5 meter, medan bockspannen var något mer varierade med ett avstånd mellan 1,7–4,4 meter. Hus 15 har en bockbredd mellan 3,35–3,8 meter och bockspann som varierar mellan 3,3–4,7 meter

(Wranning 2011). Tvåskeppiga långhus daterade till senneolitikum återfinns i det relativt närbelägna Nolshögen, Veinge RAÄ 334 och 335 (Svensson 2008).

I en sammanställning och analys av skånska bronsåldershus presenterar Magnus Arthursson att de äldsta treskeppiga byggnaderna dyker upp under period IB-II (motsvarande 1600-1400 f. Kr) och är vanligt förekommande över mellersta och södra Skandinavien i och med slutet av period II (1300 f. Kr.). Bockbredderna är mellan 4-5 meter, vilket sammanfaller med det påträffade hus 4 i Tjärby RAÄ 75. Arthursson påpekar dock att det är vanskligt att precisera dateringar enbart utifrån de takbärande stolparna, eftersom förhållandet bockbredd/totalbredd också är av stor vikt (Arthursson 2005:44). Då väggstolpar saknas till Hus 4 försvåras möjligheterna ytterligare till kunna genomföra relevanta jämförelser. Vad som skiljer Hus 4 från de skånska äldre bronsåldershusen är att bockavståndet ofta varit betydligt mindre bland de skånska än det förhållande som råder i Tjärby RAÄ 75.

Treskeppiga långhus i södra Halland från äldre bronsålder har återfunnits bland annat i Sofieberg strax utanför Halmstad. Vid en undersökning sensommaren 2008 av fornlämning Halmstad RAÄ 89 påträffades ett treskeppigt långhus som var 45,5 meter långt och 11 meter brett, med en bockbredd mellan 4 till 4,7 meter och bockspann på 1,4-5,3 meter, varav det mest frekventa spannet har varit drygt tre meter (benämns i rapporten Hus 1). ¹⁴C-datering på ospecificerad säd insamlat i ett stolphål i huset dateras till 1430-1370 BC och 1270-1120 BC. Inom samma del av fornlämningen påträffades ytterligare ett treskeppigt långhus som daterades till äldre bronsålder period II-III på typologiska grunder (benämns Hus 1B). Huset har uppförts på samma plats och med en liknande konstruktion som Hus I, men med skillnaden att det varit något smalare än sin föregångare (Mattsson 2012:26ff). Vid en undersökning sensommaren 2011 i Trottaberg, beläget cirka en knapp mil väst om Sofieberg, påträffades vid en arkeologisk undersökning av Söndrum RAÄ 108 ytterligare ett stort långhus från äldre bronsålder, som var 60 meter långt och dess bredd nästan 10 meter. Bockparen hade ett avstånd på 3,4 till 4,3 meter. Huset daterades utifrån dess typologiska särdrag till äldre bronsålder period Ib-III (Nordvall 2015). Ifrån Halmstadområdet härrör även treskeppiga långhus från äldre och mellersta bronsålder som undersöktes i Brogård, Snöstorp Raä 71 (Carlie 1992).

Ifrån övriga Sydsverige kan även treskeppiga långhus av liknande dimensioner nämnas från Hunneberget utanför Kristianstad i Skåne, som var cirka 10 meter brett och minst 46 meter långt och vars bockbredd var mellan 4-4,40 meter. Huset har på typologiska och stratigrafiska grunder daterats till äldre bronsålder (Hus A6, Balic & Edring 2003: 20 och 37) samt en huslämning från Bruatorp i Småland som ¹⁴C-daterats till äldre bronsålder period II-III. Långhuset var 54,7 meter långt och bockbredden låg mellan 2,9 och 4,3 meter och bockspannen varierade mellan 1,4 och 3,6 meter (Dutra Leivas, Eklund, Gustafsson & Karlsson 2001:17ff). Något som är gemensamt för alla ovan nämnda huslämningar är riktningen i VSV-ONO, en svag förskjutning till skillnad från senare tiders stora representation av huslämningar i O-V riktning.

Blickar vi västerut över sundet, finner vi även liknande långhus på Jylland, såsom huslämningarna i Højgård och Brødrene Gram, där Brødrene Gram Hus IV och Højgård Hus VI, XIV och XXXI, uppvisar överensstämmande dimensioner sett till bockavstånd och bockspann som Hus 4 i Tjärby (Ethelberg 200:173ff). Dock skiljer sig Hus 4 något genom att ha ett något större bockspann än de jylländska exemplen.

För att återgå till bebyggelseutvecklingen inom de undersökta delarna av Tjärby RAÄ 75 och Tjärby RAÄ 59 är de två undersökningsytorna belägna med en viss förskjutning i östvästlig riktning på ömse sidor av järnvägen. Tyvärr kan stora delar av fornlämningen som de båda undersökta ytorna av Tjärby RAÄ 59 och Tjärby RAÄ 75 troligen är delar utav, vara bortgrävd i samband med anläggandet av järnvägen under slutet av 1800-talet.

För att starta i den norra delen noterades vid undersökningen 1997 ett äldre brus som representeras av keramik, flinta och förmodade anläggningar från neolitikum inom Tjärby RAÄ 59. Dock kunde inga huskonstruktioner från denna tidsperiod bekräftas vid undersökningen. Den äldsta huslämningen i området utgörs av Hus 4 i Tjärby RAÄ 75, som dateras till äldsta bronsålder period I. Under mellersta bronsålder, 1200-1040 f. Kr (övergången period III och IV) anläggs en stensättning centralt i lämningen för Hus 4. Att gravar anläggs över äldre huslämningar finns det flera exempel på. För halländskt vidkommande finner vi motsvarigheter i Brogård, där huslämningar (Hus XII och hus XIII) förekommer under bronsåldersgravar.

Bebyggelsen flyttas nu till Tjärby RAÄ 59, där Hus 2 anläggs under yngre bronsålder. Inom undersökningsytan av Tjärby RAÄ 59 påträffades även kokgropar, gropar med skörbränd sten, tidstypisk rabbad keramik, fragment av silkärl och lerblock som kopplas till tidsperioden.

I mellersta delen av förromersk järnålder anläggs de två huslämningarna, Hus 1 och 2 i västra respektive östra delen av Tjärby RAÄ 75. Troligen anläggs Hus 2 något tidigare än Hus 1, sett till ¹⁴C-dateringen av insamlade träkolsprov i stolphål Hus 2, samt i raseringslagret inom Hus 1. De två huslämningarna är dock överensstämmande gällande storlek, utseende, bockavstånd och bockbredd. Stolphålen efter de båda huslämningarna uppvisar en hög närvaro av bränd lera och visar på att de torde brunnit ner. Inom Hus 1 i västra delen av undersökningsområdet påträffades även resterna efter ett lergolv vars översta del uppvisade spår efter upphettning. Även makrofossilanalyserna visade att materialet troligen hade utsatts för brand.

Under järnålder anläggs ett hus över stensättningen Tjärby RAÄ 78. Det som återstår av huset är den östra delen, vilken utgörs av gavelstolpar samt väggstolpar. Huset som benämns Hus 3 har en gavel som förefaller vara ganska rak. Gavelns storlek och form sammanfaller såväl med övriga huskonstruktioner från mellersta förromersk järnålder inom Tjärby RAÄ 75, som med samtida huslämningar inom Tjärby RAÄ 69. Men Hus 3 skulle även kunna vara av yngre datering då det även uppvisar likheter med Hus 1 inom Tjärby 59, som daterades till yngre romersk järnålder. Dock saknas bra spår efter

takbärande stolpar som skulle kunna hjälpa till att snäva in dateringen ytterligare. Att hus läggs rakt över gravar finner vi exempel på i närliggande Tjärby RAÄ 68 (se fig. 2) där ett hus daterat till (äldre) romersk järnålder anläggs över en rad med gravar tillhörande ett gravfält från förromersk järnålder (Wranning 2009).

Därefter fortsätter bebyggelsen inom Tjärby RAÄ 59 med ett verkstadshus (Hus 3) daterat till strax efter år 0. Huslämningen var en treskeppig byggnad med rester av en större stenkonstruktion i den östra delen. Anläggningen uppvisade bränd lera packad i en halvmåneform i den västra delen av stenpackningen. Stenen var knappast skörbränd och därför inte utsatt för någon hög eller direkt värme. Men anläggningen innehöll ett sotlager och även den brända leran tydde att eld funnits på platsen. Konstruktionen tolkades som någon form av torkningsanläggning, som kan ha använts för bearbetning av födoämnen. Just placeringen inne i en byggnad och även närvaron av sot och fyndet av en malsten sammanfaller med förhållandena i stensättningen inom Tjärby RAÄ 75. Vad som väsentligt skiljer dem åt dock är frånvaron av bränd lera i stensättningen, samt även att stenarna är av betydligt mindre dimensioner och att lejonparten av stenarna har även noterats vara skörbrända i stensättningen. Då Hus 3 i Tjärby 59 främst tolkades som ett verkstadshus, indikerade det att ytterligare boningshus borde funnits i området.

I jämförelse med den arkeobotaniska analys som genomfördes av jordprover insamlade i stolphål efter inre takbärande stolpar tillhörandes långhuset från romersk järnålder inom Tjärby RAÄ 59, visade det sig innehålla ett växtmaterial som är ganska typiskt för samtida boplatser i Västsverige. Spridningen inom huset antyder att fähus funnits i västra änden och bostad i öster. Jordbruket har innefattat odling av spelt, kanske också något fler sädesslag, samt dådra.

Inom Tjärby RAÄ 59 påträffades en slaggbit i ett av de takbärande stolphålen till huset från yngre bronsålder eller äldsta järnålder. Fyndet tolkades som en medveten deponeering i stolphålet och symboliserar metallhanteringens särskilda betydelse som en relativt ung företeelse. Några fynd av slagg eller något annat fynd som tyder på järnhantering på platsen framkom inte inom Tjärby RAÄ 75. Det enda fyndet med tydlig hantverk-sanknytning var den del av en vävtyngd som påträffades vid förundersökningen i ett stolphål strax öster om Hus 2.

SAMMANFATTNING

Inför förläggningen av en VA-ledning mellan Kistinge och Veinge genomförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk slutundersökning av boplatsslämning Tjärby RAÄ 75 och stensättning Tjärby RAÄ 78. Fornlämningen utgör troligen tillsammans med närliggande Tjärby RAÄ 59 delar av ett boplatsoområde som brukats från neolitisk tid till yngre romersk järnålder.

Undersökningsområdet, med en bredd på 10-14 meter och en längd som uppgick till 138 meter, var beläget i åkermark på norra sidan av en höjdrygg i en västsluttning,

med en milsvid utsikt över det böljande fullåkerslandskapet med Eldsbergaåsen långt fjärran i norr.

Undersökningsområdet löper över två mindre flacka förhöjningar som låg åtskilda av en naturlig svacka som en gång verkar ha skapats av en äldre bäckfåra. Vid förundersökningen 2012 konstaterades att svackan fyllts igen under förhistorisk tid och en härd (AH5640) som var belägen i svackan ovanpå en några decimeter tjock äldre utfyllnad av ett äldre marklager daterades till 230-220 f.Kr. (Tegnstedt 2013:11) och tyder på att utfyllnaden av svackan startat tidigare. Svackan innehöll en betydande mängd sten och även undersökningsområdets båda ytterområden karakteriserades av stenbemängd undergrund som i den västra delen även uppvisade berg i dagen. Alven inom de två flacka förhöjningarna utgjordes av fin sand där antalet anläggningar ökade markant. Inom den östra delen av undersökningsområdet var höjden över havet omkring 43 meter och i den västra 38-39 meter.

Vid undersökningen som utfördes under några veckor i slutet av maj – början av juni 2013 framkom fynd och boplatslämningar som visar att platsen varit i bruk under en tidsperiod som sträcker sig från senneolitikum under yngre stenålder till förromersk järnålder. De mest framträdande spåren, utifrån rester av huslämningar, ¹⁴C-dateringar och fynd härrör från förromersk järnålder och då främst 300-100-talen f. Kr. Dock finns det även spår efter äldre bebyggelse och brukande av platsen, något som urlakade anläggningar med ett betydande djup samt fynd av stenålderskeramik och flintföremål vittnar om.

Den äldsta huslämningen i området utgörs av Hus 4 i Tjärby RAÄ 75, som dateras till äldsta bronsålder period I. Under mellersta bronsålder, 1200-1040 f. Kr (övergången period III och IV) anläggs en stensättning, Tjärby RAÄ 78 inom den västra delen av huset under mellersta bronsålder, 1200-1040 f. Kr (övergången period III och IV). Stensättningen tolkas vara en grav som blivit omgrävd vid åtminstone två tillfällen. Keramiken i graven utgörs av skärvor från troligen minst två kärl av bronsålderskaraktär. I mellersta delen av förromersk järnålder anläggs de två huslämningarna, Hus 1 och 2 i västra respektive östra delen av Tjärby RAÄ 75. Troligen anläggs Hus 2 något tidigare än Hus 1, sett till ¹⁴C dateringen av insamlade träkolsprov i stolphål Hus 2, samt i raseringslagret inom Hus 1. De två huslämningarna är dock överensstämmande gällande storlek, utseende, bockavstånd och bockbredd. Stolphålen efter de båda huslämningarna uppvisar en hög närvaro av bränd lera och torde tyda på att de brunnit ner. Inom Hus 1 i västra delen av undersökningsområdet påträffades resterna efter ett lergolv vars översta del uppvisade spår efter upphettning. Även makrofossilanalyserna visade att materialet troligen hade utsatts för brand.

Under järnålder anläggs ett hus över stensättningen Tjärby RAÄ 78. Det som återstår av huset är den östra delen, vilken utgörs av gavelstolpar samt väggstolpar. Huset som benämns Hus 3 har en gavel som förefaller vara ganska rak. Gavelns storlek och form sammanfaller med de huskonstruktioner från mellersta förromersk järnålder inom så-

väl Tjärby RAÄ 75, liksom samtida huslämningar undersökta i närområdet, exempelvis Tjärby RAÄ 69. Men Hus 3 skulle även kunna vara av yngre datering då det även uppvisar likheter med Hus 1 som undersöktes 1997 inom intilliggande Tjärby 59 och som daterades till yngre romersk järnålder. Dock saknas bra spår efter takbärande stolpar som skulle kunna hjälpa till att ringa in dateringen ytterligare.

Den största fyndposten utgörs av keramik, där två skärvor av äldre karaktär utmärkte sig från övrigt keramikmaterial, som främst kan tillskrivas bronsålder och äldre järnålder. De två äldre fragmenten utgjordes av en skärva med gropintryck, som troligen kan tillskrivas den gropkeramiska kulturen 3100-2600 f. Kr., samt en mynningsskärva med dekor av en tvärsnodd i tre horisontella rader som troligen även den härstammar från mellanneolitikum, då liknande keramik med dekor i snörband strax under mynning finns representerade i stridsyxekulturen 2800-2300 f. Kr och trattbägarkulturen 3300-2600 f. Kr.

En annan stor fyndpost var flinta, varunder en flathuggen pilspets med urnupen bas utgör ett litet mästerverk.

REFERENSER

- Arthursson, Magnus. 2005. Böndernas hus. I: Carlie, A. (red). *Järnålder vid Öresund, band 1. Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan*. Riksantikvarieämbetet UV Syd. Lund
- Balic, Ivan. & Edring, Anders. 2003. Hunneberget. En neolitisk centralplats. Arkeologisk slutundersökning. Väg E 22 Kristianstad-Fjälkinge Skåne, Fjälkinge socken, Raä 76. *Riksantikvarieämbetet UV Syd, Dokumentation av fältarbetsfasen 2003:7. Regionmuseet i Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne, Rapport Nr 2003:34*, Lund
- Carlie, Lennart. 1992. *Brogård – ett brons- och järnålderskomplex i södra Halland. Dess kronologi och struktur*. Hallands Läns museers Skriftserie No 6. Lund
- Dutra Leivas, Y., Eklund, S. Gustafsson M., & Karlsson, C. 2001. *Bruatorp. Ett långhus från äldre bronsålder*. Söderåkra socken, Småland. E22-projektet, Rapport 2001:3. Kalmar Läns Museum
- Ethelberg, Per. 2000. Bronzealderen. I: Ethelberg, P., Jørgensen, E., Meier, D. & Robinson, D. *Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Sten- og bronzealder*. Haderslev Museum. Historisk Samfund for Sønderjylland. Haderslev
- Fors, Tina. 1998. *Boplatslämningar från bronsålder och äldre järnålder i Elestorp*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1998:3, Stiftelsen Hallands läns museer, Uppdragsverksamheten, Halmstad
- Mattson, Linn. 2012. *Åker, gård och erosion*. Återfunna bosättningar inför ny bebyggelse

-
- på Kärleken. Halland, Halmstad stad, Halmstad 9:149 & 9:158, RAÄ 89 & RAÄ 90. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2012:3. Halmstad.
- Nordvall, Linn. 2015. *Albinsro-Bebyggelseutveckling från senneolitikum till idag* Halland, Halmstad kommun, Söndrums socken, Trottaberg 2:2, RAÄ 108, Trottaberg, Albinsro Arkeologisk undersökning 2011. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2015:3, Halmstad.
- Stilborg, Ole. 2002. *I: Lindahl, A., Olausson, D., Carlie A.(red), Keramik i Sydsverige – en handbok för arkeologer*. Lund.
- Svensson, Magnus. 2008. *Nolshögen - boplatz, samlingsplats och gravplats*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2008:3, Halland, Veinge socken, Skogaby 4:34, RAÄ 334 och 335, Halmstad.
- Tegnhed, Stina. 2012. *Arkeologisk utredning inför planerad vattenledning mellan Veinge och Kistinge*. Halland, Eldsberga och Tjärby socknar. Kulturmiljö Halland, Halmstad.
- Tegnhed, Stina. 2013. *Förundersökningar av fyra områden längs VA-ledningen mellan Veinge och Kistinge*. Halland, Tjärby och Eldsberga socknar, Elestorp 7:445 m fl. Tjärby RAÄ 74-76, Eldsberga RAÄ 146-149, 151-153, 156 och 158. Kulturmiljö Halland, Halmstad.
- Wattman, Nils. 1996. *Kärrgård - boplatz och centralplats från trattbägarkultur till medeltid*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer. Halmstad
- Wranning, Per. 1995. *En förromersk järnframställningsplats vid Genevadsån*, Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1995:1, Raä 64, Daggarp 4:3, Tjärby socken, Halland. Halmstad.
- Wranning, Per. 2009. *Tjärby Norra ett förromerskt gravfält och gårdar från romersk järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2009:6, Halland, Tjärby socken, Tjärby 2:3, 3:2, 9:4 RAÄ 68, Halmstad
- Wranning, Per. 2011. *Tjärby Södra Bosättning och gårdar från bronsålder och förromersk järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2011:1 Halland, Tjärby socken, Tjärby 10:2, RAÄ 69, Halmstad

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-820-13
Kulturmiljö Hallands dnr:	2013-103
Uppdragsgivare:	Laholmsbuktens VA - Laholms och Halmstads kommuner i samverkan
Utförandetid:	2013-05-14 — 2013-06-05
Personal:	Anna Aulin, Ola Kadefors, Stina Tegnhed (projektledare)
Fastighet:	Elestorp 7:445 och 7:570
RAÄ nummer:	Tjärby 75 (boplats) Tjärby 78 (stensättning)
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Undersökt yta:	1750 m ²
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0 (Tjärby2013103S). Foton har nummer 2013-18:1-64 och ritningar har HMAK 4427:1-8. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.
Fynd:	I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats accessionsnummer HM 28 778:1-84.
Datering:	Mellan- och senneolitikum, bronsålder, förromersk järnålder

Bilagor

Bilaga 1

Anläggningslista

Anl. Id	Anläggnings typ	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
700	Grop	0,6	0,6	0,14	Brungrå svagt humös sand						3	Skär grop 2AG717
717	Grop	0,4	0,4	0,08	Brungrå svagt humös sand						3	Skärs av grop 2AG700
734	Grop	0	0	0								
840	Grop	0	0	0								
880	Grop	0	0	0								
1069	Grop	0	0	0								
1155	Grop	0	0	0								
1173	Grop	0,55	0,55	0,1	Brungrå humös sand, enstaka småsten						2	
1553	Grop	0,6	0,6	0,3	Mörkbrungrå humös sand						3	Skärs av stolphål 1542 och hård/stolphål 899
1575	Grop	0	0	0								
1635	Grop	0	0	0								
2008	Grop	0	0	0								
2599	Grop	0	0	0								
2988	Grop	0	0	0								
3106	Grop	0	0	0								
3179	Grop	0	0	0								
8130	Grop	0	0	0								
8151	Grop	0	0	0								
8163	Grop	0	0	0								
8173	Grop	0	0	0								
5194	Grop	0,4	0,4	0,18	Brungrå sand						5	Ev. stenlyft
3221	Grop	0	0	0								
3310	Grop	0	0	0								
3472	Grop	0	0	0								
3788	Grop	0	0	0								
3975	Grop	0,9	0,7	0,17	Gråbrun humös sand				X		3	
4177	Grop	0	0	0								
4386	Grop	0	0	0								
4429	Grop	0	0	0								
4445	Grop	0	0	0								
4512	Grop	0	0	0								
4526	Grop	0	0	0								
6050	Grop	0	0	0								
6215	Grop	0,92	0,78	0,12	Brun humös sand			X			7	Ligger under AL4922 och AS4687
419	Hård	0	0	0								
625	Hård	0	0	0								
767	Hård	0	0	0								
794	Hård	0	0	0								
899	Hård	0,3	0,3	0,05	Svartgrå träkol och sot		X	X			3	Troligen rest av nedbrunnen stolpe, skär grop 899

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
1328	Härd	0,65	0,65	0,14	Svart sot, kol, skörbränd sten		X	X			2	Skär stolphål 2AS1741
1958	Härd	0	0	0								
2066	Härd	0	0	0								
2108	Härd	0	0	0								
2273	Härd	0	0	0								
2288	Härd	0	0	0								
2308	Härd	0	0	0								
2351	Härd	0	0	0								
2370	Härd	0	0	0								
2529	Härd	0	0	0								
2544	Härd	0	0	0								
2563	Härd	0	0	0								
2803	Härd	1,4	1	0,2	Rödorange bränd sand				X		4	Diffusa kanter och botten
2920	Härd	0	0	0								
3025	Härd	0,7	0,7	0,25	Brunsvart sand tät packad med lätt bränd sten						4	
3059	Härd	0	0	0								
3076	Härd	0	0	0								
3135	Härd	0	0	0								
3159	Härd	0	0	0								
8105	Härd	0	0	0								
8118	Härd	0	0	0								
8138	Härd	0	0	0								
3202	Härd	0	0	0								
3234	Härd	0	0	0								
3271	Härd	0	0	0								
3293	Härd	0	0	0								
3456	Härd	0	0	0								
3500	Härd	0	0	0								
3515	Härd	0	0	0								
3533	Härd	0	0	0								
3824	Härd	0	0	0								
3837	Härd	0	0	0								
3853	Härd	0	0	0								
3989	Härd	0	0	0								
4001	Härd	0	0	0								
4016	Härd	0	0	0								
4033	Härd	0	0	0								
4125	Härd	0	0	0								
4136	Härd	1	0,8	0,14	Brungråsvart sotig humös sand och sten		X	X			3	
4399	Härd	0	0	0								
4416	Härd	0	0	0								
4458	Härd	0	0	0								
4472	Härd	0	0	0								
4485	Härd	0	0	0								
4541	Härd	0	0	0								
4567	Härd	0	0	0								
4585	Härd	0	0	0								
4600	Härd	0	0	0								
4613	Härd	0	0	0								
6064	Härd	0	0	0								

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
206	Lager	0	0	0								beskrivning hus 1
237	Lager	0	0	0								beskrivning hus 1
378	Lager	0	0	0								
491	Lager	0	0	0								
1657	Lager	0	0	0								
1806	Lager	0	0	0								
4856	Lager	2,44	2,5	0,3	Brunsvart sotig sand skörbränd sten		X	X			8	Ligger ovanpå lager 4922, Stensättning A10
4922	Lager	3,5	3,2	0,35	Brun humös sand med spridda sotfläckar		X	X			8	Ligger delvis under lager 4856. Stensättning A10
5011	Lager	1,8	1,8	0,2	Brun ngt urlakad lätt humös sand						8	Stensättning A10
1400	Ränna	0	0	0								
1442	Ränna	1,85	0,2	0,15	Brungrå humös sand				X		3	Lik de takbärande stolparna i huset, fyrkantig i b
1478	Ränna	0	0	0								
1596	Ränna	0	0	0								
1688	Ränna	0	0	0								
1708	Ränna	0	0	0								
1975	Ränna	0	0	0								
228	Stolphål	0	0	0								
259	Stolphål	0	0	0								
268	Stolphål	0	0	0								
277	Stolphål	0	0	0								
284	Stolphål	0	0	0								
292	Stolphål	0	0	0								
299	Stolphål	0	0	0								
312	Stolphål	0	0	0								
324	Stolphål	0,6	0,3	0,1	Gråbrun humös sand						2	Två separata stolphål 2 x 0,3 m
340	Stolphål	0,2	0,2	0,11	Gråbrun svagt humös sand						2	Väggstolpe
348	Stolphål	0,3	0,3	0,1	Gråbrun svagt humös sand						2	
361	Stolphål	0	0	0								
369	Stolphål	0	0	0								
429	Stolphål	0	0	0								
440	Stolphål	0	0	0								
455	Stolphål	0	0	0								
466	Stolphål	0	0	0								
478	Stolphål	0,34	0,3	0,29	Brungrå humös sand, inslag av obränd lera			X	X		1	
546	Stolphål	0,32	0,32	0,32	Brungrå humös sand, mindre stenar						2	
561	Stolphål	0,22	0,22	0,12	Mörkbrungrå sotig sand en skörbränd sten i ytan		X	X			2	
573	Stolphål	0,15	0,15	0,05	Brungrå svagt humös sand						2	Mindre stolpe/käpphål
581	Stolphål	0,28	0,28	0,17	Brungrå svagt humös sand						2	
592	Stolphål	0,5	0,5	0,5	Brun humös sand och bränd lera						2	
605	Stolphål	0,2	0,3	0,1	Gråbrun humös sand						2	
640	Stolphål	0	0	0								
648	Stolphål	0	0	0								
756	Stolphål	0,2	0,2	0,1	Brungrå humös sand, sten		X				3	Väggstolpe

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
809	Stolphål	0	0	0								
820	Stolphål	0,26	0,26	0,25	Brunbeige silt, lera						3	Väggstolpe
830	Stolphål	0,18	0,18	0,18	Gråbrun lite sotig humös sand och sten		X				3	Väggstolpe
854	Stolphål	0	0	0								
867	Stolphål	0	0	0								
914	Stolphål	0	0	0								
931	Stolphål	0	0	0								
943	Stolphål	0,26	0,26	0,23	Mörkbrungrå humös sand				X		2	
955	Stolphål	0,35	0,35	0,25	Gråbrun humös sand, större kilformad sten					X	1	
963	Stolphål	0	0	0								
970	Stolphål	0,3	0,3	0,26	Svagt humös brungrå sand						1	Känns äldre än övriga
979	Stolphål	0	0	0								
991	Stolphål	0	0	0								
1001	Stolphål	0	0	0								
1009	Stolphål	0	0	0								
1016	Stolphål	0	0	0								
1024	Stolphål	0	0	0								
1030	Stolphål	0	0	0								
1038	Stolphål	0,16	0,16	0,2	Brungrå humös sand						2	
1048	Stolphål	0,25	0,25	0,15	Brungrå humös sand						2	
1057	Stolphål	0	0	0								
1088	Stolphål	0,22	0,22	0,12	Brun humös sand och bränd lera				X		2	
1098	Stolphål	0,32	0,32	0,19	Brungrå svagt humös sand						2	
1109	Stolphål	0	0	0								
1117	Stolphål	0	0	0								
1124	Stolphål	0	0	0								
1131	Stolphål	0	0	0								
4677	Stolphål	0	0	0								
1145	Stolphål	0	0	0								
1194	Stolphål	0,42	0,42	0,26	Brun humös sand med bränd lera och skärvig sten						2	
1206	Stolphål	0,32	0,3	0,32	Brungrå svagt humös sand						2	
1218	Stolphål	0	0	0								
1227	Stolphål	0	0	0								
1233	Stolphål	0	0	0								
1237	Stolphål	0,4	0,4	0,28	Brungrå svagt humös sand						2	Söder om detta syns svagt ett äldre, omstolpning
1250	Stolphål	0,25	0,25	0,2	Mörkbrungrå		X	X			2	I ytan svallad flinta
1260	Stolphål	0,2	0,2	0,08	Brungrå svagt humös sand						3	Väggstolpe
1269	Stolphål	0	0	0								
1281	Stolphål	0,16	0,16	0,1	Brungrå svagt humös sand						3	Väggstolpe
1288	Stolphål	0,1	0,1	0,14	Mörkbrungrå humös sand						3	Käpphål
1295	Stolphål	0,14	0,14	0,1	Brungrå svagt humös lite sotig sand		X				3	Käpphål
1303	Stolphål	0,15	0,15	0,15	Brungrå svagt humös sand						3	Väggstolpe
1310	Stolphål	0	0	0								

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
1316	Stolphål	0,3	0,3	0,1	Gråbrun sotig svagt humös sand		X				2	
1470	Stolphål	0	0	0								
1519	Stolphål	0	0	0								
1530	Stolphål	0	0	0								
1542	Stolphål	0,42	0,42	0,28	Brungrå humös sand						3	Skär grop 1553
1627	Stolphål	0	0	0								
1720	Stolphål	0,17	0,17	0,07	Brungrå svagt humös sand						2	Urlakad
1731	Stolphål	0,2	0,2	0,26	Brungrå humös sand, sten					X	2	Skärvig och skörbränd sten
1741	Stolphål	0,5	0,5	0,28	Brungrå humös sand						2	Skärs av hård 2AH1328
1755	Stolphål	0,26	0,26	0,15	Mörkgråbrun humös sand och skärvig sten					X	2	
1765	Stolphål	0	0	0								
1772	Stolphål	0	0	0								
1780	Stolphål	0,32	0,32	0,5	Brungrå svagt humös sand						2	Mycket urlakat
1792	Stolphål	0	0	0								
1841	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Brungrå humös sand						2	
1852	Stolphål	0,13	0,13	0,23	Brungrå humös sand						2	Käpp, mindre stolpe
1861	Stolphål	0	0	0								
1868	Stolphål	0,16	0,16	0,08	Brungrå svagt humös sand						2	
1877	Stolphål	0,14	0,14	0,05	Brungrå svagt humös sand						2	
1889	Stolphål	0	0	0								
1898	Stolphål	0,18	0,18	0,18	Brungrå humös sand						2	
1911	Stolphål	0,22	0,22	0,1	Mörkbrungrå humös sotig sand		X				2	
1924	Stolphål	0	0	0								
1932	Stolphål	0,38	0,32	0,14	Mörkbrungrå humös sand		X	X	X		2	Vilar mot stor sten i botten
1947	Stolphål	0	0	0								
1996	Stolphål	0	0	0								
2031	Stolphål	0	0	0								
2043	Stolphål	0	0	0								
2054	Stolphål	0	0	0								
2089	Stolphål	0	0	0								
2143	Stolphål	0	0	0								
2151	Stolphål	0	0	0								
2167	Stolphål	0,2	0,2	0,08	Gråbrun svagt humös sand						3	Väggstolpe
2178	Stolphål	0,2	0,2	0,08	Gråbrun sand						4	
2187	Stolphål	0,2	0,2	0,14	Gråbrun sand						4	
2197	Stolphål	0	0	0								
2212	Stolphål	0,5	0,3	0,5	Brungrå sand och skörbränd sten					X	4	
2223	Stolphål	0,9	0,6	0,65	Brungrå sand	Ljus-gulvit sand		X		X	4	Fynd av flinta och ben
2242	Stolphål	0	0	0								
2253	Stolphål	0,25	0,25	0,2	Brungulgrå sand och sten					X	5	
2261	Stolphål	0,3	0,3	0,12	Mörkbrun sand			X	X		5	
2319	Stolphål	0	0	0								
2329	Stolphål	0	0	0								
2341	Stolphål	0	0	0								

Anl. id	Anläggnings­typ	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stensko­ning	Ritningsnr.	Kommentar
2384	Stolphål	0	0	0								
2394	Stolphål	0	0	0								
2406	Stolphål	0,2	0,2	0,08	Brun humös sand						6	
2417	Stolphål	0	0	0								
2428	Stolphål	0,25	0,14	0,06	Brun sotig humös sand		X				6	Fynd av br ben och keramik F27
2441	Stolphål	0	0	0								
2452	Stolphål	0	0	0								
2462	Stolphål	0	0	0								
2470	Stolphål	0	0	0								
2480	Stolphål	0	0	0								
2493	Stolphål	0	0	0								
2502	Stolphål	0	0	0								
2512	Stolphål	0	0	0								
2520	Stolphål	0	0	0								
2577	Stolphål	0	0	0								
2587	Stolphål	0	0	0								
2627	Stolphål	0,2	0,2	0,32	Brungulgrå sand					X	5	
2639	Stolphål	0	0	0								
2649	Stolphål	0	0	0								
2657	Stolphål	0,2	0,2	0,22	Brungrå sand						4	
2666	Stolphål	0	0	0								
2674	Stolphål	0	0	0								
2683	Stolphål	0	0	0								
2692	Stolphål	0	0	0								
2701	Stolphål	0	0	0								
2710	Stolphål	0	0	0								
2730	Stolphål	0,6	0,6	0,44	Mörkbrun sand med bränd och skörbränd sten						5	Fynd av ben, kol och flinta
2743	Stolphål	0,3	0,3	0,16	Brungrå sand						5	
2754	Stolphål	0	0	0								
2766	Stolphål	0,14	0,14	0,02	Brungrå sand						5	Otydlig, neolitisk?
2779	Stolphål	0,4	0,4	0,1	Brungrå sand						4	
2790	Stolphål	0,45	0,25	0,2	Brungrå sand och skörbränd sten						4	
2823	Stolphål	0,2	0,2	0,06	Brungrå sand						5	Otydlig, neolitisk
100002	Stolphål	0,2	0,2	0,4	Brungulgrå sand					X	5	
2843	Stolphål	0	0	0								
2853	Stolphål	0,7	0,46	0,42	Brungrå sand, sten och keramik			X		X	4	Grop? keramik kärl, br ben, anl växer nedåt
2868	Stolphål	0,4	0,4	0,26	Brungrå sand					X	4	
2880	Stolphål	0	0	0								
2890	Stolphål	0	0	0								
2900	Stolphål	0	0	0								
2911	Stolphål	0	0	0								
2935	Stolphål	0	0	0								
100003	Stolphål	0	0	0								
2958	Stolphål	0,25	0,16	0,05	Brungrå svagt humös sand						1	Urlakad
2967	Stolphål	0,24	0,24	0,2	Brungrå svagt humös sand						1	Fynd av bränd flinta
2977	Stolphål	0	0	0								
3006	Stolphål	0	0	0								
3015	Stolphål	0	0	0								

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
3038	Stolphål	0,5	0,5	0,72	Brungrå sand	Brungrå sand, ljus					5	Stenar i, lera under
3050	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Brungrå sand						5	Diffus
8000	Stolphål	0	0	0								
8006	Stolphål	0	0	0								
8016	Stolphål	0	0	0								
8037	Stolphål	0,26	0,26	0,15	Brungrå svagt humös sand					X	2	Urlakat stenskott stolphål
8048	Stolphål	0,15	0,15	0,15	Brungrå svagt humös sand						2	Urlakad
8057	Stolphål	0	0	0								
8063	Stolphål	0	0	0								
8070	Stolphål	0,26	0,26	0,14	Gråbrun humös sand och stenar		X				1	
8081	Stolphål	0,22	0,22	0,28	Brungrå svagt humös sand			X	X		1	
8397	Stolphål	0	0	0								
8407	Stolphål	0	0	0								
8420	Stolphål	0	0	0								
8430	Stolphål	0	0	0								
8441	Stolphål	0,27	0,27	0,17	Brungrå svagt humös sand, sten						3	
8451	Stolphål	0,2	0,2	0,23	Mörkbrungrå sotig sand, skärvig sotig sten		X			X	3	
8461	Stolphål	0,18	0,18	0,21	Brungrå humös sand				X		3	Väggstolpe
8470	Stolphål	0,12	0,12	0,12	Gråbrun svagt humös sand						2	Käpphål
8476	Stolphål	0,2	0,2	0,2	Brungrå humös sand						2	Väggstolpe
8484	Stolphål	0,13	0,13	0,15	Brungrå svagt humös sand						2	
8493	Stolphål	0,1	0,1	0,1	Brungrå svagt humös sand						2	
8500	Stolphål	0	0	0								
8507	Stolphål	0	0	0								
4652	Stolphål	0,6	0,6	0,1	Brun humös sand						4	Mycket diffus anläggning, grop, stenlyft?
4687	Stolphål	0,66	0,4	0,04	Gråbrun humös sand						7	
4704	Stolphål	0,3	0,25	0,06	Gråbrun humös sand						7	Skär lager 2AL5011
4728	Stolphål	0,5	0,4	0,1	Gråbrun humös sand						7	
4745	Stolphål	0	0	0								
4759	Stolphål	0,42	0,36	0,1	Brun humös svagt sotig sand		X				7	
4774	Stolphål	0	0	0								
4787	Stolphål	0,34	0,34	0,28	Brun svagt humös sand, skörbränd sten						7	Urlakad, otydlig
4804	Stolphål	0,7	0,5	0,54	Brun svagt humös sand och sten					X	6	Välgjort, raka kanter, mkt urlakat, ålderdomligt
5084	Stolphål	0	0	0								
5091	Stolphål	0	0	0								
5099	Stolphål	0,2	0,2	0,3	Brungulgrå sand					X	5	
5119	Stolphål	0,22	0,22	0,08	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe
5130	Stolphål	0,25	0,25	0,1	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe
5143	Stolphål	0,4	0,4	0,19	Gråbrun humös sand						1	
5157	Stolphål	0,4	0,4	0,36	Brungrå humös sand skärvig sten			X	X	X	1	
5169	Stolphål	0,2	0,2	0,13	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
5180	Stolphål	0,16	0,16	0,05	Urlakad brun humös sand						1	
5208	Stolphål	0,26	0,26	0,16	Brungrå sand						4	
5242	Stolphål	0	0	0								
5253	Stolphål	0,14	0,14	0,06	Gråbrun sand						4	Br ben, diffus botten
5262	Stolphål	0,2	0,2	0,1	Gråbrun sand						4	Diffus botten
3248	Stolphål	0	0	0								
3253	Stolphål	0	0	0								
3259	Stolphål	0	0	0								
3325	Stolphål	0	0	0								
3337	Stolphål	0	0	0								
3349	Stolphål	0	0	0								
3361	Stolphål	0,18	0,18	0,08	Brungrå svagt humös sand						1	
3372	Stolphål	0,2	0,2	0,05	Brungrå svagt humös sand						1	
3400	Stolphål	0,22	0,22	0,11	Brungrå humös sand, rikligt med bränd lera				X		1	Väggstolpe
3411	Stolphål	0	0	0							1	Djurgång?
3421	Stolphål	0,23	0,23	0,12	Brungrå humös sand, rikligt med bränd lera				X		1	Väggstolpe
3431	Stolphål	0	0	0								
3445	Stolphål	0	0	0								
3487	Stolphål	0	0	0								
3550	Stolphål	0	0	0								
3563	Stolphål	0	0	0								
3574	Stolphål	0	0	0								
3584	Stolphål	0	0	0								
3596	Stolphål	0,32	0,32	0,33	Brungrå humös sand och sten				X	X	1	Takbärande stolpe
3607	Stolphål	0	0	0								
3618	Stolphål	0	0	0								
3631	Stolphål	0,36	0,36	0,42	Brungrå humös sand			X	X		1	Takbärande stolpe
3654	Stolphål	0	0	0								
3667	Stolphål	0	0	0								
3679	Stolphål	0,33	0,33	0,3	Brungrå humös sand			X	X	False	1	
3701	Stolphål	0,5	0,35	0,16	Brungrå humös sand och sten			X	X		1	
3712	Stolphål	0,2	0,2	0,06	Gråbrun humös sand						1	
3722	Stolphål	0,28	0,28	0,15	Brungrå humös sand					X	1	Ev. ingångsstolpe
3733	Stolphål	0,28	0,28	0,15	Brungrå humös sand				X		1	Väggstolpe
3744	Stolphål	0,25	0,25	0,09	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe
3755	Stolphål	0,3	0,3	0,1	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe
3768	Stolphål	0	0	0								
3779	Stolphål	0	0	0								
3802	Stolphål	0	0	0								
3811	Stolphål	0	0	0								
3868	Stolphål	0	0	0								
3880	Stolphål	0,25	0,25	0,15	Brungrå humös sand						1	
3890	Stolphål	0,4	0,4	0,3	Brungrå humös sand				X		1	
3905	Stolphål	0,2	0,2	0,15	Brun humös sand				X		1	Ev. ingångsstolpe
3915	Stolphål	0,2	0,2	0,18	Brun humös sand						1	Ev. ingångsstolpe
3927	Stolphål	0,22	0,22	0,1	Brungrå humös sand						1	Väggstolpe
3939	Stolphål	0,18	0,18	0,06	Brungrå humös sand			X	X		1	
3949	Stolphål	0,36	0,36	0,12	Brungrå humös sand			X	X	X	1	Väggstolpe
3962	Stolphål	0,4	0,4	0,18	Brungrå humös sand		False	X	X	X	1	Väggstolpe

Anl. Id	Anläggningstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
4052	Stolphål	0	0	0								
4068	Stolphål	0	0	0								
4080	Stolphål	0	0	0								
4088	Stolphål	0	0	0								
4097	Stolphål	0,3	0,3	0,13	Brun svagt humös sand						3	
4112	Stolphål	0	0	0								
4155	Stolphål	0,4	0,4	0,4	Brungrå humös sand				X	X	1	
4167	Stolphål	0,26	0,26	0,1	Brungrå humös sand				X	X	1	
4224	Stolphål	0	0	0								
4236	Stolphål	0	0	0								
4247	Stolphål	0	0	0								
4257	Stolphål	0	0	0								
4269	Stolphål	0	0	0								
4282	Stolphål	0	0	0								
4295	Stolphål	0	0	0								
4306	Stolphål	0	0	0								
4317	Stolphål	0	0	0								
4325	Stolphål	0	0	0								
4336	Stolphål	0	0	0								
4350	Stolphål	0	0	0								
4362	Stolphål	0	0	0								
4375	Stolphål	0	0	0								
4500	Stolphål	0	0	0								
4554	Stolphål	0	0	0								
5273	Stolphål	0,26	0,26	0,1	Gråbrun sand						4	Diffus
5283	Stolphål	0	0	0								
5293	Stolphål	0	0	0								
5301	Stolphål	0	0	0								
5310	Stolphål	0	0	0								
5318	Stolphål	0	0	0								
5630	Stolphål	0	0	0								
5640	Stolphål	1	0,4	0,1	Brun svagt humös sand						7	Skärs av lager 2AL4922, ev. stolphål
5664	Stolphål	0	0	0								
5670	Stolphål	0	0	0								
5674	Stolphål	0	0	0								
5683	Stolphål	0	0	0								
5705	Stolphål	0	0	0								
5718	Stolphål	0	0	0								
5728	Stolphål	0	0	0								
5735	Stolphål	0	0	0								
5771	Stolphål	0,2	0,2	0,26	Brungulgrå sand					X	5	
5780	Stolphål	0	0	0								
5791	Stolphål	0	0	0								
5804	Stolphål	0,26	0,26	0,09	Brungrå sand						5	Ev. stenlyft
5816	Stolphål	0,46	0,46	0,17	Brungrå sand						5	Tveksamt, ev djurbo
5834	Stolphål	0,2	0,2	0,12	Brun svagt humös sand						7	Urlakad, otydlig
5844	Stolphål	0,25	0,25	0,22	Brun humös sand						7	Urlakad, otydliga kanter
5854	Stolphål	0	0	0								
5889	Stolphål	0	0	0								
5958	Stolphål	0,25	0,25	0,14	Brungulgrå sand						5	Diffusa kanter
5968	Stolphål	0,25	0,25	0,28	Brungulgrå sand						5	
5977	Stolphål	0	0	0								

Anl. Id	Anläggningsstyp	Längd i meter	Bredd i meter	Djup i meter	Fyllning	Fyllning 2	Sot	Kol	Bränd lera	Stenskoning	Ritningsnr.	Kommentar
5987	Stolphål	0,15	0,15	0,08	Brun humös sand						4	Ingår i grop 4652?
6097	Stolphål	0,25	0,25	0,2	Brungrå svagt humös sand						3	Väggstolpe
6107	Stolphål	0,55	0,55	0,66	Brungrå sand					X	5	Pilspetsen i ytan, diffusa kanter
6126	Stolphål	0,2	0,2	0,08	Brungrå svagt humös sand						3	Väggstolpe
6147	Stolphål	0	0	0								
6182	Stolphål	0	0	0								
6195	Stolphål	0,4	0,4	0,2	Mörkbrungrå sand				X		5	Alldeles intill stor sten, flinta
6236	Stolphål	0,26	0,26	0,16	Brungrå sand och sten						5	
5120	Stolphål	0	0	0								
5133	Stolphål	0	0	0								
5145	Stolphål	0	0	0								
5153	Stolphål	0	0	0								
5160	Stolphål	0	0	0								
5167	Stolphål	0	0	0								
5181	Stolphål	0	0	0								
15191	Stolphål	0	0	0								

Bilaga 2

Fyndlista

Accessionsnr: HM 28 778:1–84.
Landskap: Halland
Socken: Tjärby
Fastighet: Elestorp 7:445 och 7:570
RAÄ-nr: Tjärby 75 (boplat) Tjärby 78 (stensättning)

Undersökningen utförd: 2013

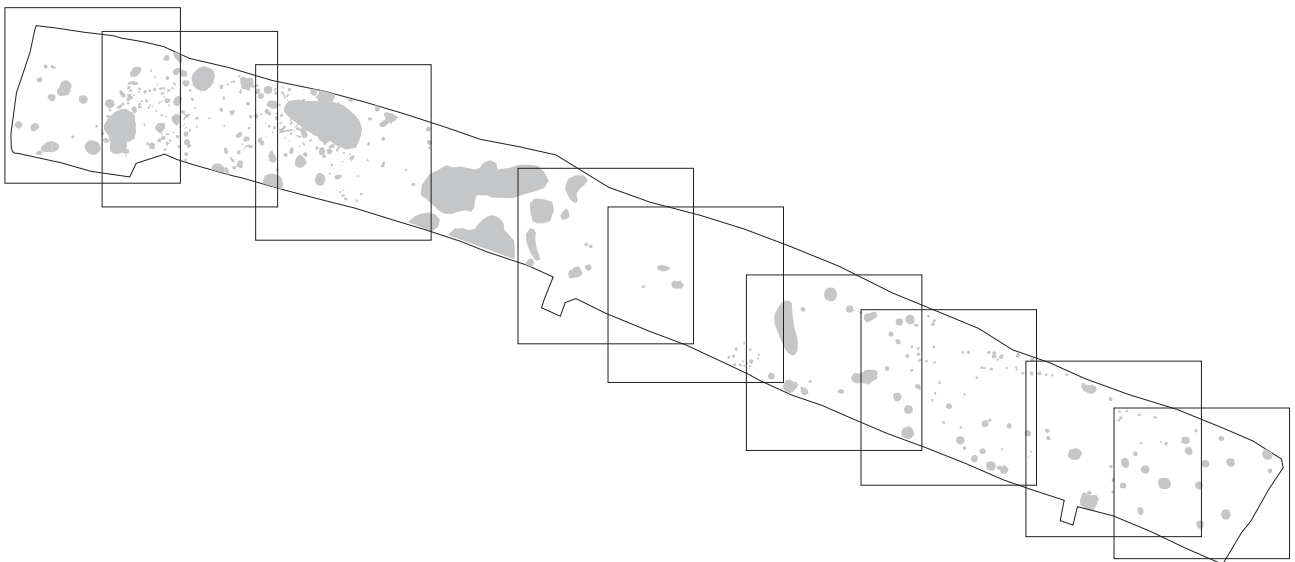
Fyndnr.	Fyndkategori	Sakord	Vikt, g	Antal	Bredd, mm	Del	Bränd	Retusch	Bruksretusch	Dekor	Mynning	Magring	Kommentar
HM 28778:40	Bränd lera	Lerklining	212,5	30	0								Någon sintrad, spår avtryck, insamlad i Ruta 201
HM 28778:41	Bränd lera	Lerklining	5,4	6	0								Lerklining insamlad i stolp-hål 2261, någon sintrad
HM 28778:42	Bränd lera	Lerklining	19,3	5	0								Avtryck, någon sintrad, insamlad i lager 491
HM 28778:43	Bränd lera	Lerklining	24,5	7	0								Br lera i takbärande stolpe 5157 i hus 1
HM 28778:48	Bränt ben		0,1	1	0								Bränt ben i lager 1657
HM 28778:49	Bränt ben		3,6	19	0								I grop 2730
HM 28778:50	Bränt ben		0,3	1	0								
HM 28778:51	Bränt ben		3,7	25	0								
HM 28778:52	Bränt ben		0,5	4	0								
HM 28778:53	Bränt ben		0,5	6	0								
HM 28778:54	Bränt ben		0,3	5	0								
HM 28778:55	Bränt ben		0,2	1	0								
HM 28778:56	Bränt ben		1,3	1	0								
HM 28778:57	Bränt ben		1,2	30	0								
HM 28778:58	Bränt ben		0,8	3	0								
HM 28778:79	Bränt ben	Avfall	0,7	1	0								
HM 28778:63	Flinta	Avslag/avfall	15,4	1	0		X						
HM 28778:64	Flinta	Avslag/avfall	18,5	2	0								Ett av avslagen från flat-huggning
HM 28778:65	Flinta	Avslag/avfall	16,3	1	0								
HM 28778:66	Flinta	Pilspets	1,2	1	14								Flathuggen pilspets med urnupen bas.
HM 28778:67	Flinta	Avslag/avfall	0,9	1	0				X				Spår av bruksreturscher
HM 28778:68	Flinta	Avslag/avfall	71,6	7	0								
HM 28778:69	Flinta	Avslag/avfall	1,5	1	0								
HM 28778:70	Flinta	Avslag/avfall	3	1	0			X					Avslag med retursch

Fyndnr.	Fyndkategori	Sakord	Vikt, g	Antal	Bredd, mm	Del	Bränd	Retusch	Bruksretusch	Dekor	Mynning	Magring	Kommentar
HM 28778:71	Flinta	Avslag/avfall	1,8	1	0								Slipat avslag
HM 28778:72	Flinta	Kniv	16,3	1	32	Skaft							Skaft från dolk
HM 28778:46	Flinta	Avslag	8,7	4	0								Fynd i stolphål 6195
HM 28778:62	Flinta	Avslag/avfall	13,7	1	0								Avslag från flersidig avslagskärna
HM 28778:73	Flinta	Avslag/avfall	1	2	0								Avslag från flathuggning
HM 28778:74	Flinta	Avslag/avfall	0,7	1	0		X						
HM 28778:75	Flinta	Avslag/avfall	2,7	1	0								
HM 28778:76	Flinta	Avslag/avfall	3,5	1	0								
HM 28778:77	Flinta	Avslag/avfall	1,4	1	0								Slipat avslag
HM 28778:78	Flinta	Avslag/avfall	2,5	1	0		X						
HM 28778:80	Flinta	Avslag/avfall	6,5	3	0								
HM 28778:81	Flinta	Avslag/avfall	1	0	0		X						
HM 28778:82	Flinta	Avslag/avfall	2	1	0		X						
HM 28778:83	Flinta	Avslag/avfall	4,3	2	0								
HM 28778:84	Flinta	Avslag/avfall	2,1	1	0								
HM 28778:1	Keramik		68,3	11	0	Buk						Mellan-grov	Två kärl, en tunn och en grövre. I Stensättning.
HM 28778:26	Keramik		5,2	4	0	Buk						Mellan-grov	Spjälkade, lösfynd i alv
HM 28778:3	Keramik		27,7	5	0						Rak, avsmalnande	Fin-mellan	2 olika kärl, mynningsdel tunnvägg, stensättning
HM 28773:4	Keramik		17,1	1	0	Buk				Spår av avstrykning		Grov-mellan	lösfynd i alven
HM 28778:5	Keramik		15	1	0	Buk						Mellan	Lösfynd alv
HM 28778:35	Keramik		32,8	3	0	Buk, ev hals				Rab-bad		Mellan-grov	Lager 4856 i stensättning A10
HM 28778:7	Keramik		20,7	2	0	Mynning, buk					Rak,svagt utsväng.	Mellan-grov	Lösfynd, matskorpa utsidan
HM 28778:11	Keramik		3,9	2	0	Buk?						Mellan	Spjälkade lösfynd alv
HM 28778:2	Keramik		24,7	1	0	Skuldra och utsvängd hals						Mellan	Lager 4856 i stensättning
HM 28778:6	Keramik		2,9	1	0	Buk						Mellan	Tunt kärl, ytfynd ränna 1400
HM 28778:8	Keramik		5,2	1	0	Buk						Grov	Påträffades i stolphål 2406
HM 28778:9	Keramik		5	1	0	Buk						Mellan	Lösfynd alven inom hus 1
HM 28778:10	Keramik		23	1	0	Buk						Grov	lösfynd alv
HM 28778:12	Keramik		1	1	0	Buk?						Grov	Spjälkad, lösfynd alv
HM 28778:13	Keramik		4,9	1	0	Buk?						Grov	Lösfynd alv
HM 28778:14	Keramik		4,8	2	0	Buk?						Mellan-grov	Lösfynd alv
HM 28778:15	Keramik		2	2	0	Buk?						Mellan-grov	Spjälkade, lösfynd alv
HM 28778:16	Keramik		5,7	3	0								
HM 28778:17	Keramik		5,3	1	0	Buk						Mellan-grov	Lösfynd alv
HM 28778:18	Keramik		3,5	3	0	Buk?						Mellan	Spjälkade lösfynd alv
HM 28778:19	Keramik		2,5	1	0	Buk						Mellan	lösfynd alv
HM 28778:20	Keramik		7,3	2	0	Buk						Grov	Lösfynd alv
HM 28778:21	Keramik		3,8	3	0	Buk						Mellan	Spjälkade, lösfynd i alv

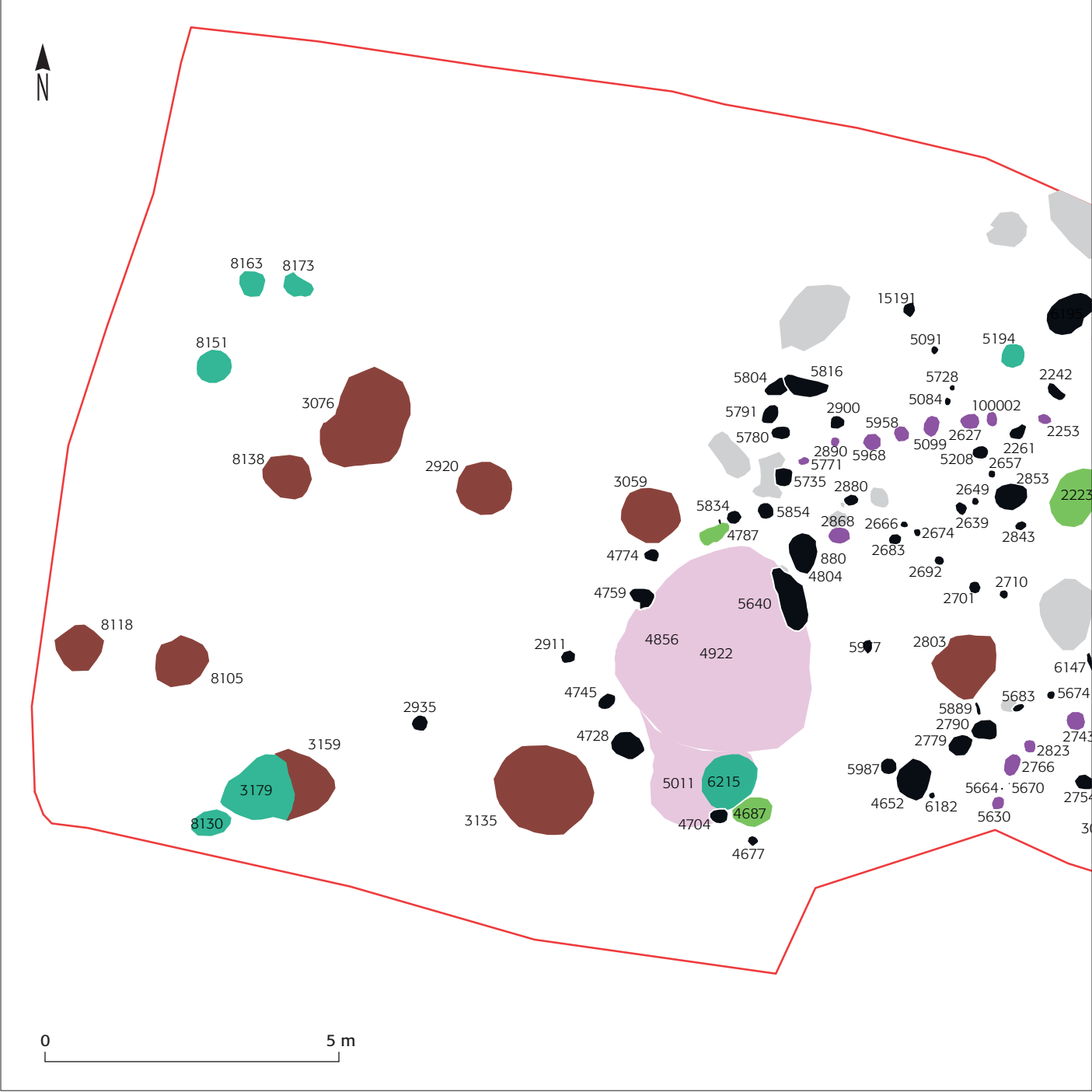
Fyndnr.	Fyndkategori	Sakord	Vikt, g	Antal	Bredd, mm	Del	Bränd	Retusch	Bruksretusch	Dekor	Mynning	Magring	Kommentar
HM 28778:22	Keramik		1,8	1	0	Buk?						Mellan	Spjälkad, lösfynd alv
HM 28778:23	Keramik		5,2	1	0	Buk						Mellan	Lösfynd alv
HM 28778:24	Keramik		5	4	0							Mellan-grov	Spjälkade, lösfynd i alv
HM 28778:25	Keramik		7,8	2	0	Buk						Mellan-grov	Ev. magrat med växtdelar, syns avtryck. Lösfynd
HM 28778:27	Keramik		3,2	1	0	Buk?						Mellan	Påträffades i stolphål 2428
HM 28778:28	Keramik		1,8	1	0	?						Mellan	Sotig, spjälkad. Fynd vid vägglinje, Hus 2
HM 28778:29	Keramik		13,8	1	0	Buk				Rab-bad		Mellan-grov	Fynd i lager 4856, Stensätt-ning A10
HM 28778:30	Keramik		3,5	1	0	?						Mellan-grov	Fynd i väggstolpe 3015, södra väggen hus 2
HM 28778:31	Keramik		1,4	1	0	?							Fynd i lager 4922 i stensätt-ning A10
HM 28778:32	Keramik		1	1	0	?						Mellan	Fynd i stolphål 4687 invid stensättning A10
HM 28778:33	Keramik		5,8	1	0	Buk?				Gropar		Mellan	Gropkeramik, lösfynd i alv
HM 28778:34	Keramik		6,7	1	0	Myn-ning					Svagt svagt utsvängd	Mellan-grov	Snöröramenterad kera-mik, ytfynd
HM 28778:36	Keramik		5,3	5	0	?						Mellan-grov	Spjälkade, Ruta 7005
HM 28778:37	Keramik		173	40	0	Bukbitar						Mellan-grov	Spår av matskorpa. Ruta 7000
HM 28778:38	Keramik		1250	50	0	Myn-ning, buk				Av-stryk-ningar	Ganska platt, svagt insvängd	Grov	Mkt tjockt grovt 18 mm, diameter ca 32 cm. AS2853
HM 28778:39	Keramik		50,1	3	0	Buk						Mellan	Fynd i ruta 201, rödfärgat
HM 28778:45	Keramik		3,9	2	0								I stolphål 6195
HM 28778:47	Keramik		0,4	1	0								Spjälkad skärva i lager 1657

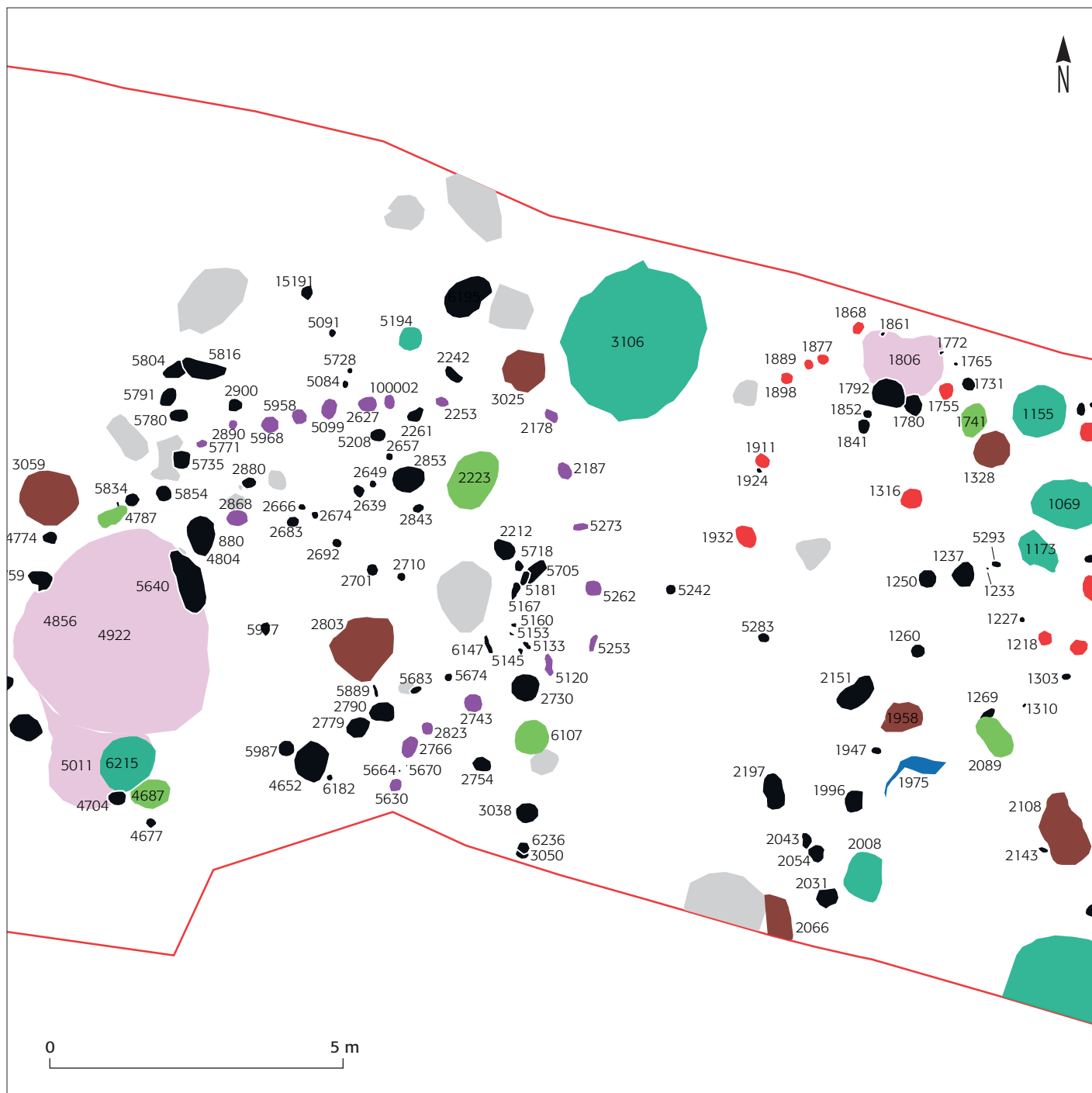
Bilaga 3

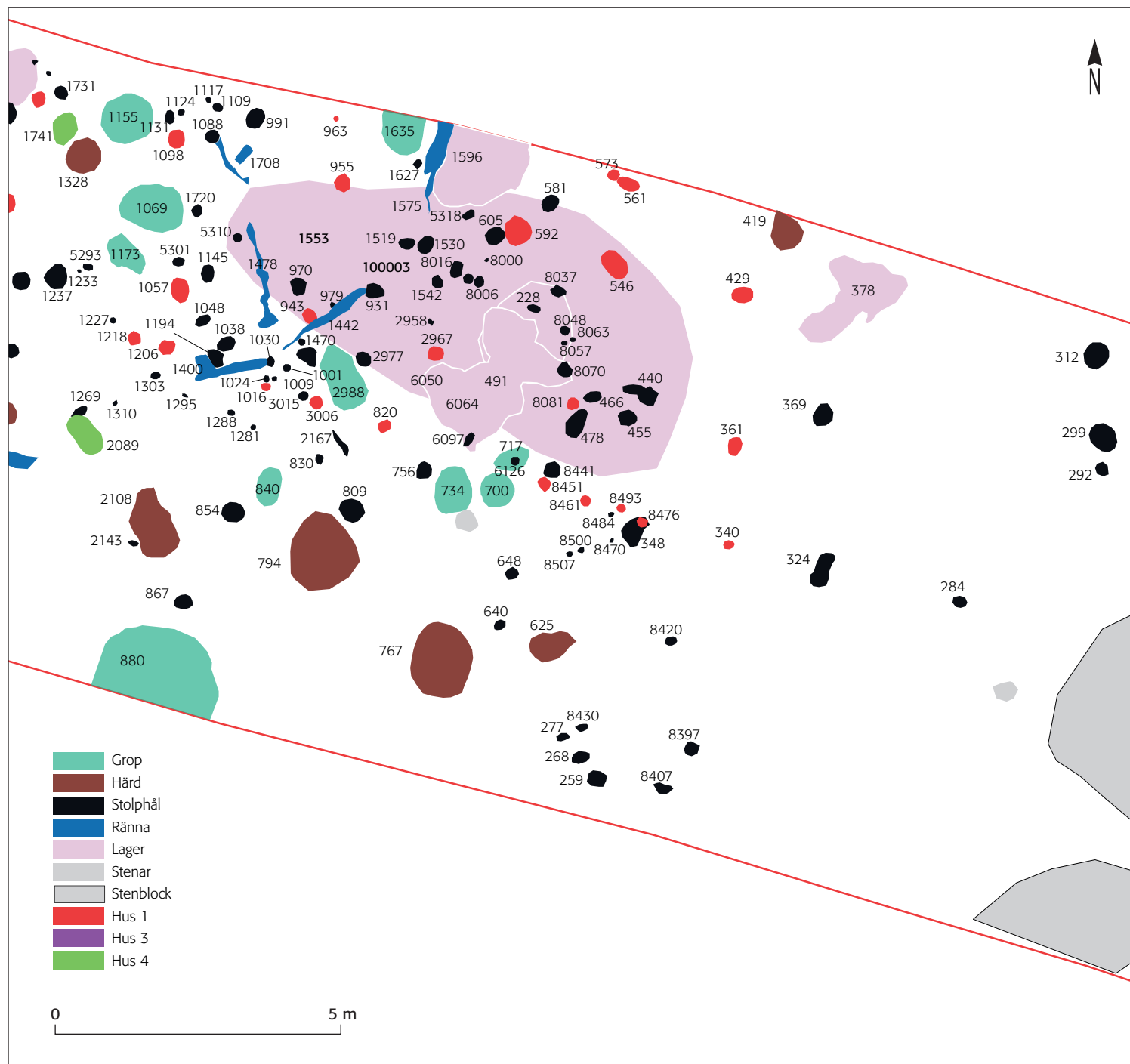
Anläggningsplan

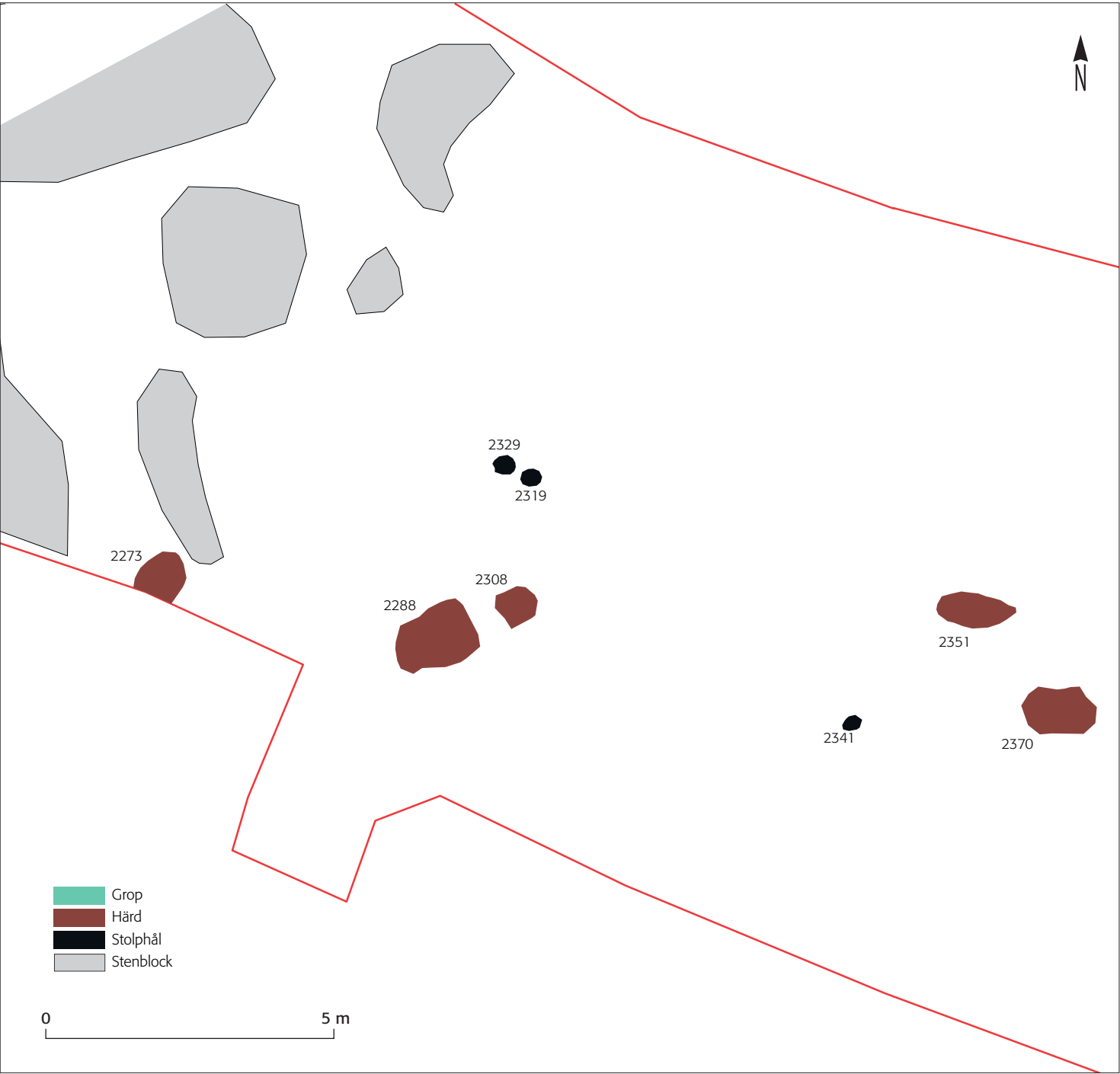

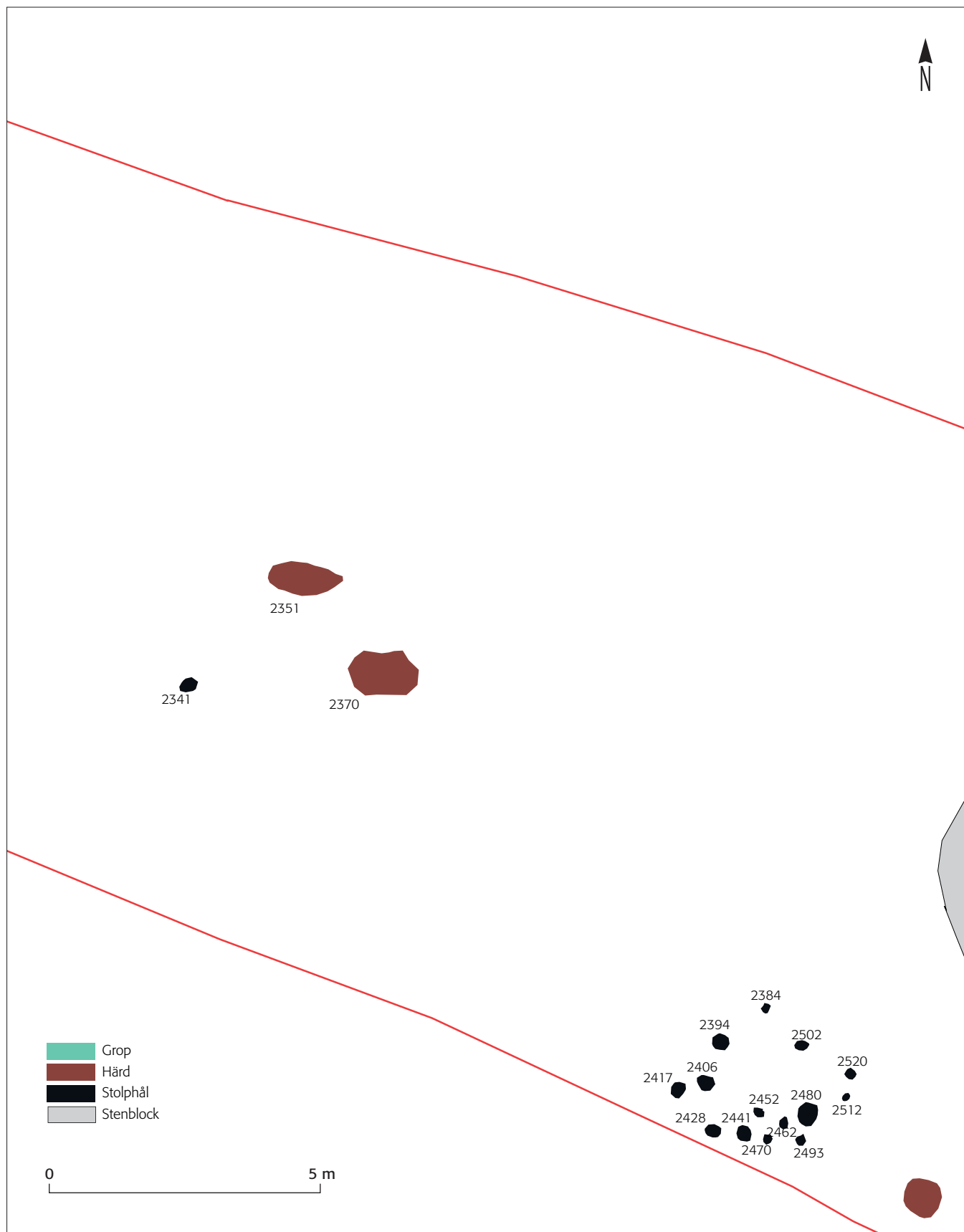
Översikt, skala 1:800

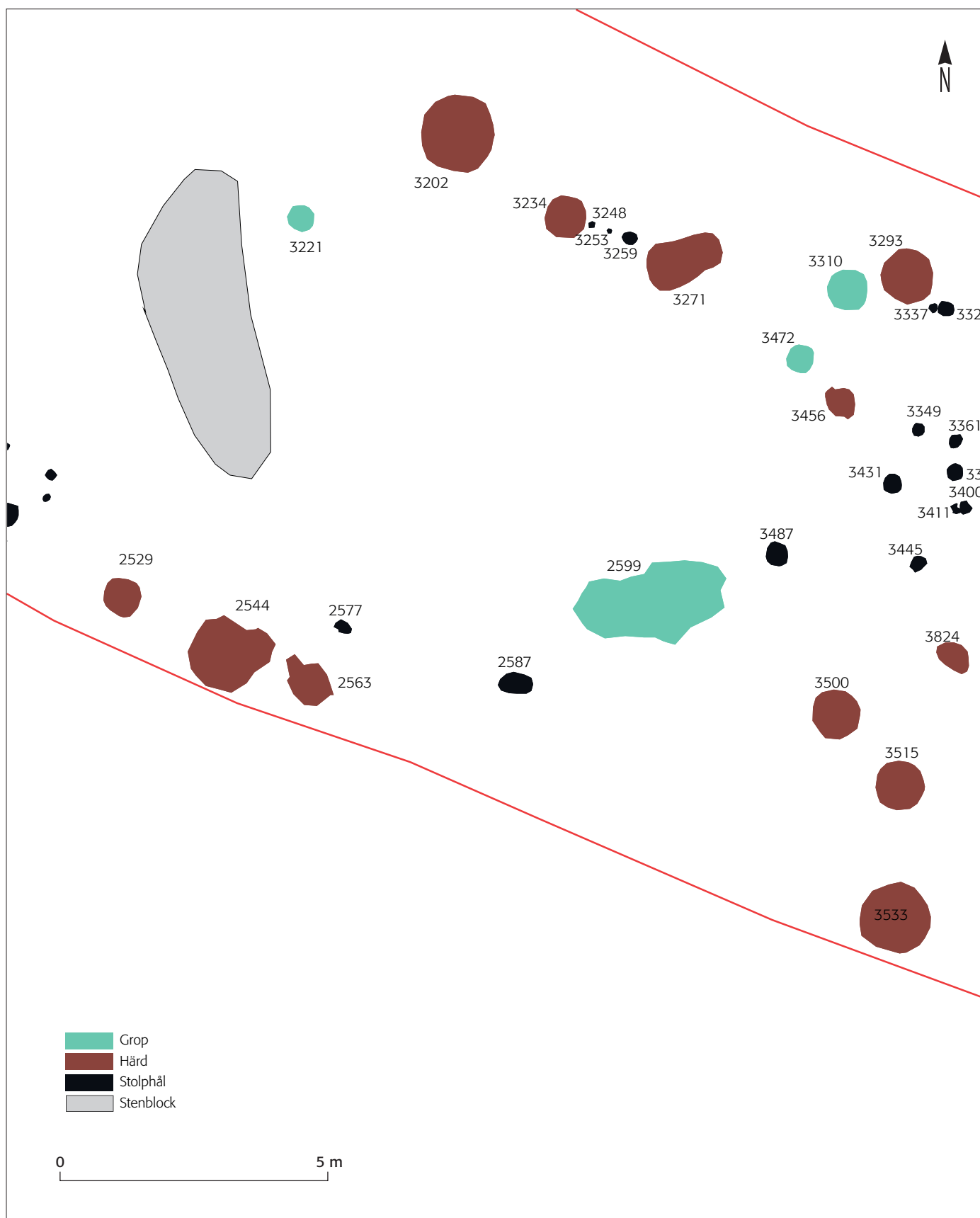

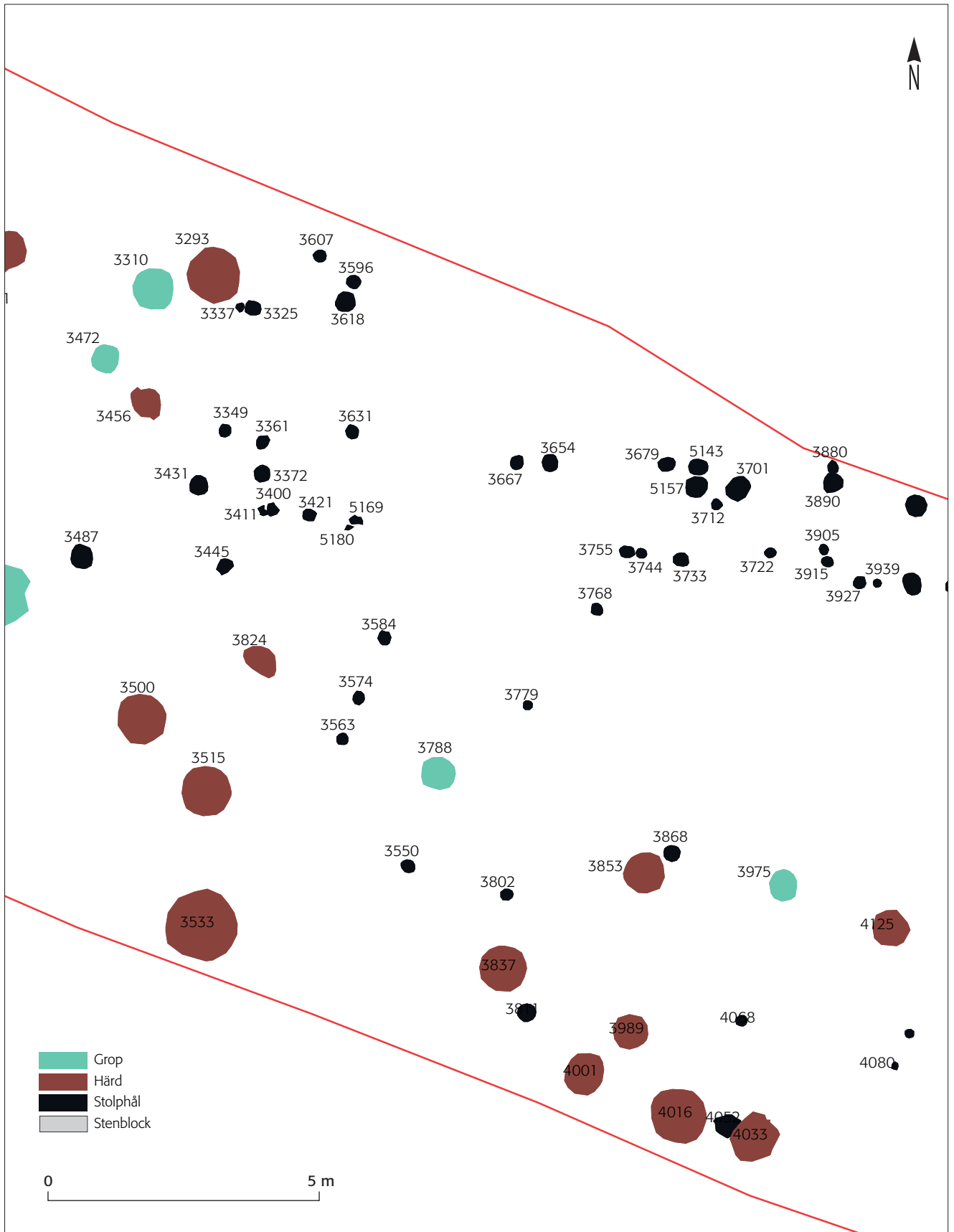

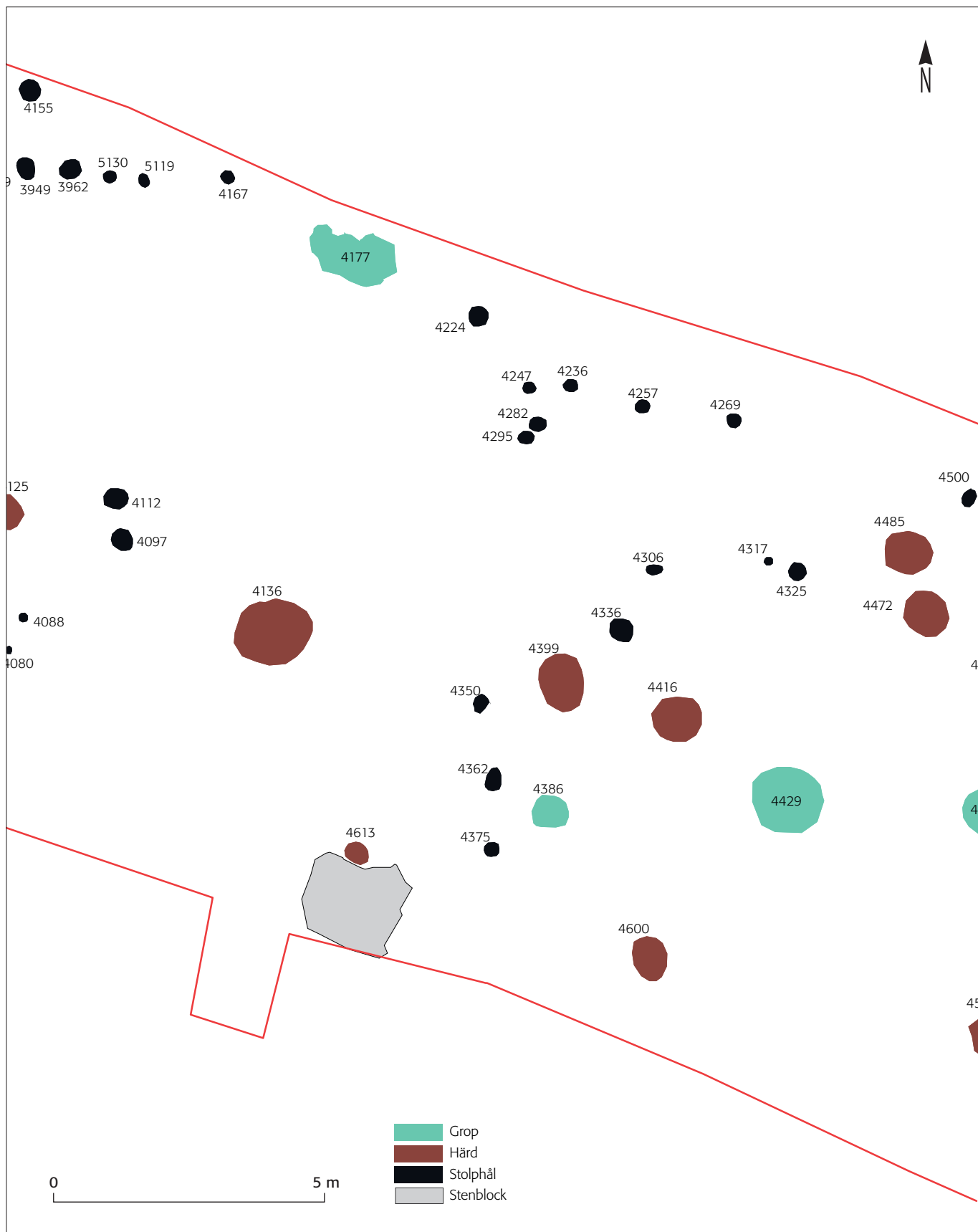

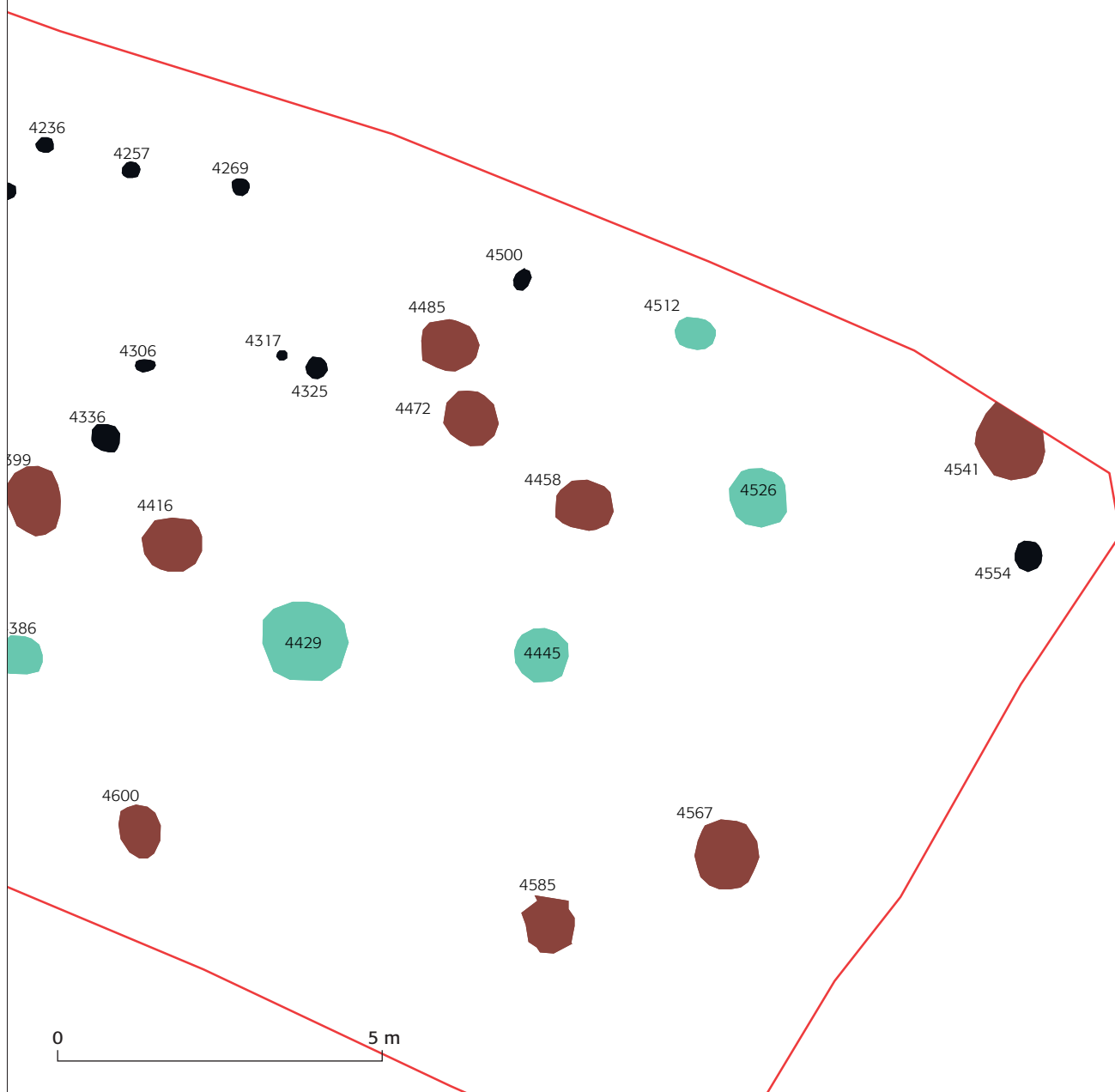
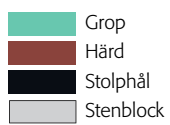

Bilaga 4

^{14}C -datering

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2014-09-05

Stina Tegnhed
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 HALMSTAD

HALLANDS LÄNSMUSEER
KULTURMILJÖ HALLAND

2014 -09- 09

Dnr 2013-103 Handl ST

Dossier Tjärby

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Tjärby, RAÄ 75, Halland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

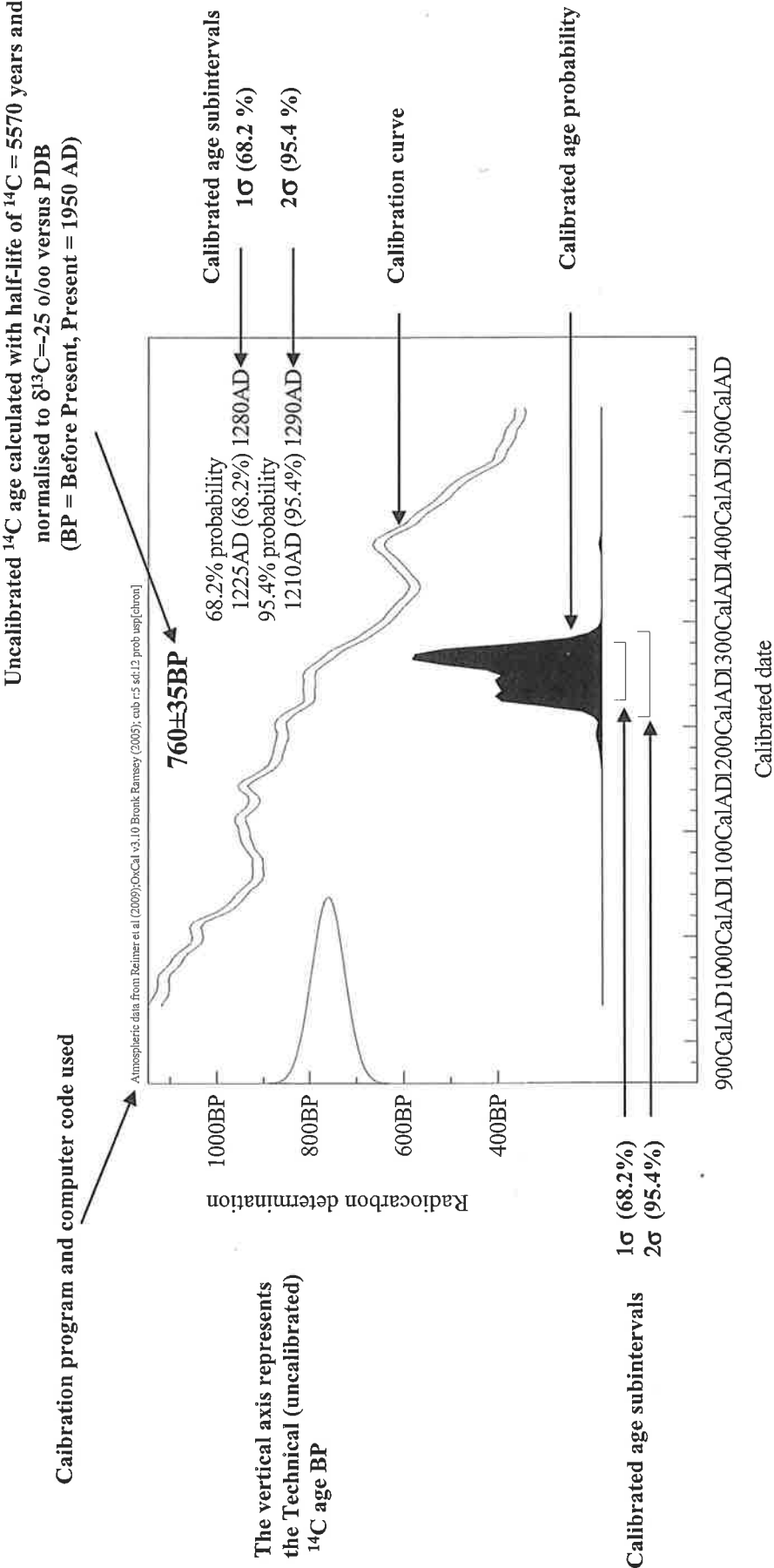
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-49064	1PK201	-24,1	2 146 $\pm$ 31
Ua-49065	1PK5336.2428	-25,5	2 364 $\pm$ 31
Ua-49066	1PK6107	-26,7	3 355 $\pm$ 32
Ua-49067	1PK6191.4856	-25,9	2 914 $\pm$ 31
Ua-49068	1PK7020.3631	-27,6	2 183 $\pm$ 30

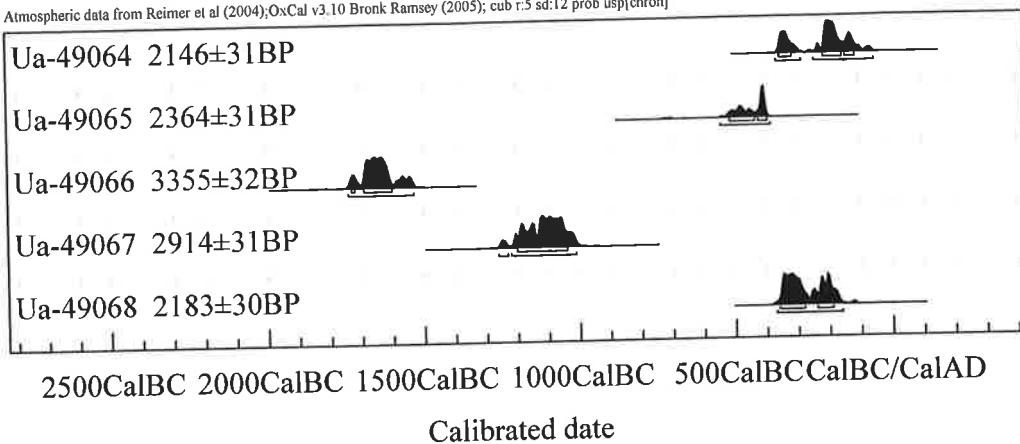
Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

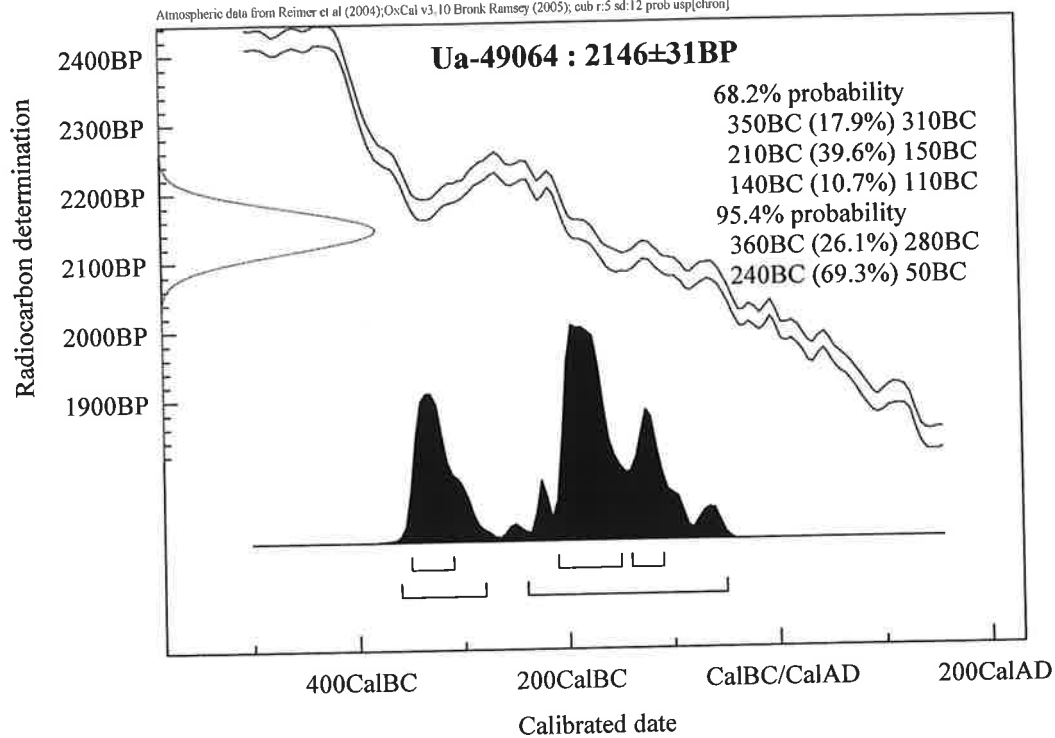
Explanation of the radiocarbon calibration output from the OxCal program

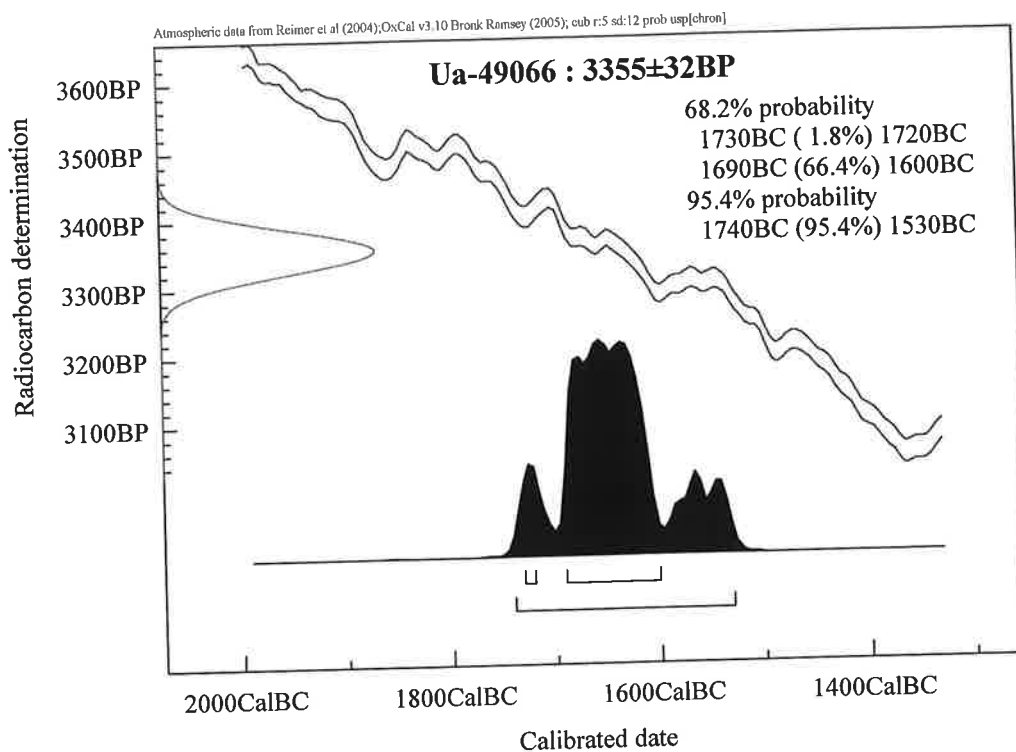
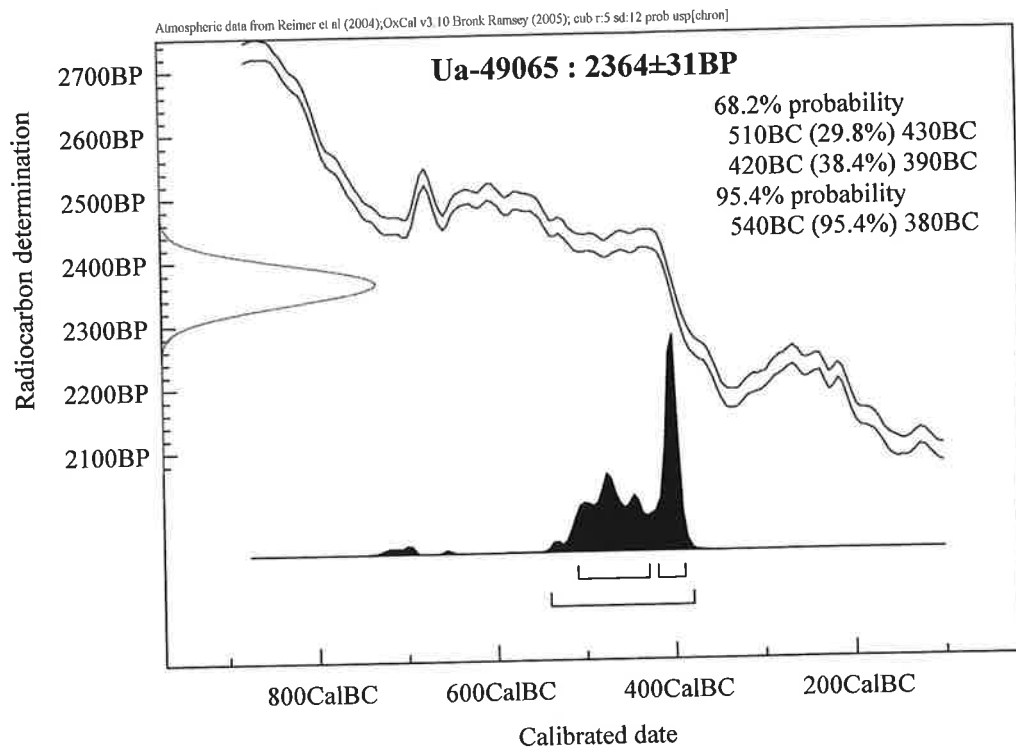

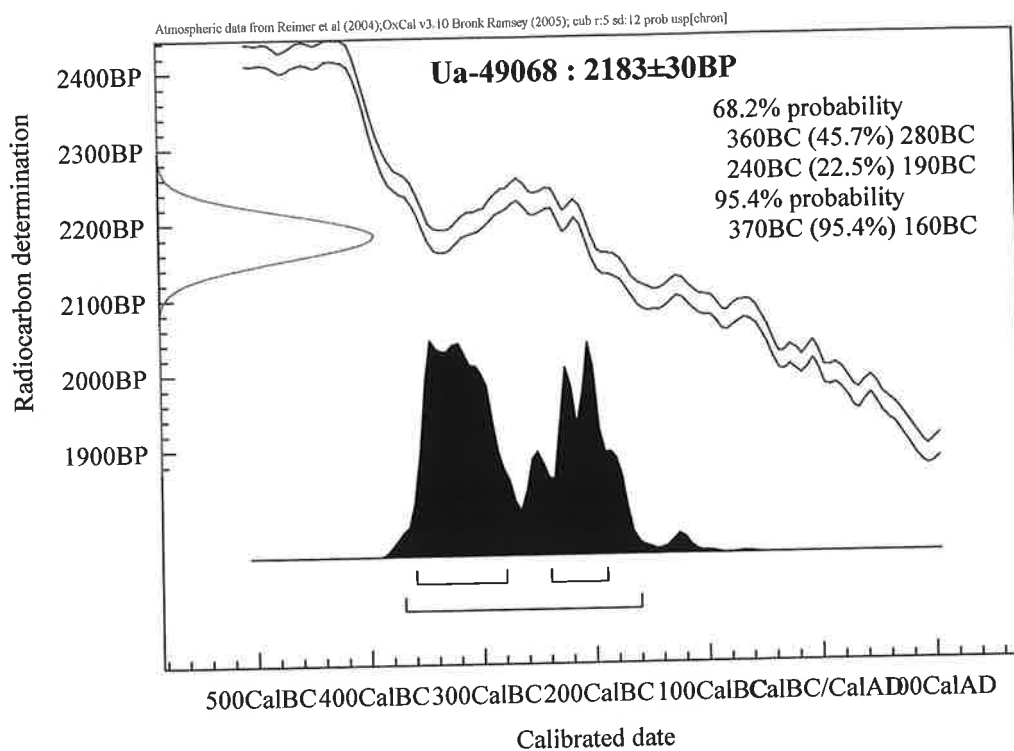
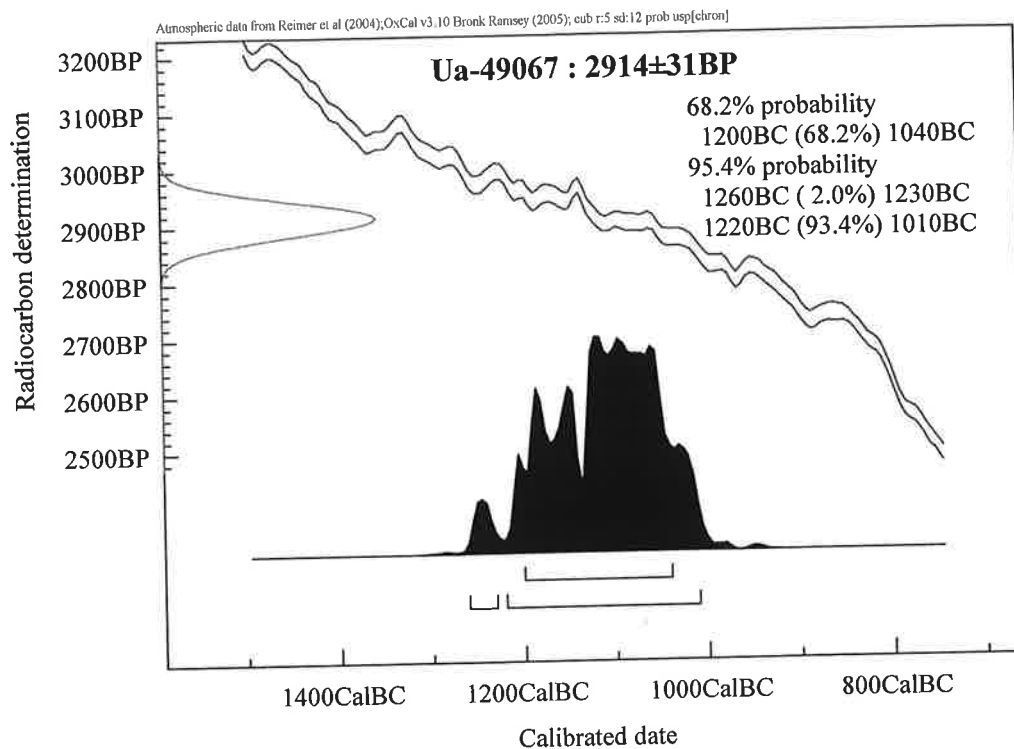
Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Atmospheric data from Reimer et al (2004); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

Bilaga 5

Makrofossilanalys

ARKEOBOTANISK ANALYS

Arkeobotanisk analys av växtmakrofossil från
RAÄ 151 i Eldsberga och RAÄ 75 i Tjärby, Halland

Inledning

Analysen omfattar 11 jordprover för växtmakrofossilanalys. Jordproverna floterades i vatten och det använda sållet hade en maskstorlek av 0.2 mm. Det

floterade materialet torkades och undersöktes under mikroskop med en förstoring av 4 till 100 gånger.

Syfte

Proverna kommer från boplatslämningar som dateras till förromersk- och romersk järnålder. Analysen syftar till att klarlägga

konstruktionernas funktion, eventuell odling och mathantering i vid mening.

Resultat

Eldsberga RAÄ 151

P.nr. 1917 Grop invid grophus

I provet fanns ett frö av obestämd vicker. Provet innehöll även kol som räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 3037 Lager 8 i grophus

I provet fanns enbart träkol. Mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 3037 lager 5 i grophus

I provet fanns enbart träkol. Mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 1603 lager i grophus?

I provet fanns enbart träkol. Mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 7149 Ugn

I ugnen hittades ett fragmenterat sädeskorn som inte kunde bestämmas till art. Därutöver

fanns enbart. och mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

Tjärby RAÄ 75

P.nr. 2730 Stolphål

I provet fanns en förkolnad kärna av skalkorn samt fragmenterade sädeskorn. Förutom korn hittades ett förkolnat linfrö och tröskrester i provet. Tröskresterna kommer från emmer-/speltvete och skalkorn. Korn och lin tyder på att huset fungerat som bostad med köksdel.

Tröskresterna skulle kunna tyda på att huset inrymt en tröskloge men tolkningen är osäker. För att klarlägga husets inre struktur bör man analysera flera prover.

Linfröfyndet visar på odling av lin och då inte för spånad utan som oljeväxt.

Fig. 1. Så kallad gaffel från emmer-/speltvete samt en kornaxbindel.

P.nr. 7019 Äldre marklager

I provet fanns enbart träkol. Mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 7023 Stolphål efter takbärare i hus

I provet fanns gott om träkol och mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 5325 Stolphål efter takbärare i hus

I provet fanns en kärna av skalkorn samt 3 fragmenterade sädeskorn. Det mesta tyder på att stolphålet ingått i ett bostadshus med

köksdel. Förutom säd hittades även träkol i sådan mängd att det räcker för en ^{14}C -analys.

P.nr. 6247 Lager under stensättning

I provet fanns bara träkol. Mängden träkol räcker för ^{14}C -analys.

P.nr. 205 raseringslager

I provet hittades en kärna av skalkorn och
gott om träkol. Innehållet är allt för

knapphändigt för vidare tolkningar. Lagret
bör ändå innehålla viss del av hushållsavfall.

Fyndlista

Anr	1603	201	1917	3037	2611	3037	7023	6247	7019	5325	2730
Pnr.		205		5	7149	8	5157	4922		955	
Skalkorn		1			3					1	1
Emmer/speltvete											
Havre											
Lin											1
Frag. Säd					1					3	21
Tröskrester											++
Pilört											
Penningört											
Vicker				1							
Starr											
Kol	+++	+++	+	+	++	+	++	++	+	+	+

Tabell 1. Fyndtabell.

Anr	6066	6998	12879	9731	5047	3621	4429	5983	816	7722
Pnr.	100014	100008	10833	10785	100016	100015	100009	100013	2347	9520
Skalkorn		72								5
Emmer/speltvete		33								2
Havre										1
Lin										
Frag. Säd		52								12
Tröskrester										
Pilört										2
Penningört									1	
Vicker								1		
Starr									1	
Kol	+++	++	+	+	++	+++	++	+	+	+
Br. Lera		++								
Organiskt slagg									+	+

Bilaga 6

Vedartsanalys

Wentorf, den 23. juni 2014.
TjärbySU2013

Vedanatomisk analyse af 7 trækulsprøver fra Tjärby, Tjärby sn, Halland. RAÄ 75.
Indsendt af Stina Tegnhed, Kulturmiljö Halland. Dnr: 2013-103.

Kun 5 prøver indeholder daterbart materiale.

1PK7024.4136.

Ca. 1 ml, men intet kol, som kan bestemmes og som ikke rækker til en datering.

1PK7020.3631.

Ca. 1 ml ikke rent kol.

4 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

4 stk. *Tilia sp.*, lind, fra äldre stammar.

C-14-prov: 1 stk. *Tilia sp.*, lind, med 10 årringe, max. 100 år fra bark?

1PK6107.

Ca. 2 ml ikke rent kol.

4 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

4 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stammar.

C-14-prov: 1 stk. *Alnus sp.*, al, med 2 årringe, max. 20 år fra bark.

1PK6191.4856.

Ca. 10 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammar.

8 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammar.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med 2 årringe, max. 40 år fra bark.

1PK5330.491.

Ca. 5 ml, men ikke kol. Lerklumper med lidt knust, ubestemmeligt trækul, uegnet til datering

1PK201.

Ca. 10 ml ikke rent kol.

3 stk. = alla, analyseret med følgende resultat:

3 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammar.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med ca. 3 årringe, max. 40 år fra bark.

1PK5336.2428.

Ca. 5 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

9 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer og grene.

1 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med ca. 3 årringe, max. 5 år fra bark.

C-14-proverne fremsendes separat.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

Thomas.Bartholin@gmx.de

Bilaga 7

Ritningsförteckning och ritningar med anläggningsförteckning

Ritningsförteckning

HMAK 4427:1-8

Arkeologisk slutundersökning 2013

Tjärby sn, Raä 75 och 78, Laholms kommun, fastighet Elestorp 7:445 och 7:570

Samtliga ritningar HMAK 4427:1 -8 utgörs av profilritningar gjorda i fält i skala 1:20, förutom HMAK4427:8 som även innehåller en planritning

Förteckning över fältritningar med anläggningsnummer

HMAK 4427:1 AS3962, AS3994, AS3939, AS3927, AS3905, AS3722, AS3733, AS3744, AS3755, AS3880, AS3890, AS4155, AS4167, AS5130, AS5119, AS3701, AS3712, AS5143, AS5157, AS3679, AS3618, AS3631, AS3596, AS5169, AS5180, AS3421, AS3400, AS3411, AS3361, AS3372, AS3325, AS3337, AS970, AS955, AS2967, AS8070, AS8081, AS2958, AS478

HMAK 4427:2 AS546, AS561, AS573, AS1316, AS1233, AS5293, AS1173, AS1237, AS1250, AS1932, AS1911, AS1898, AS1877, AS1868, AS1852, AS1891, AS1731, AS1755, AS1780, AS1741, AH1328, AS1098, AS1088, AS1720, AS592, AS605, AS8048, AS1048, AS581, AS8037, AS1206, AS1194, AS1038, AS943, AS340, AS8476, AS384, AS324, AS8470, AS8484, AS8493, AS8461

HMAK 4427:3 AG6050, AH6064, AS8461, AS8441, AS8451, AS6126, AS6097, ASAG717, AG700, AS756, AS820, AS2167, AS830, AS1281, AS1288, AS1295, AS1303, AS1260, AR1442, AS1542, AG1553, AH899, AH4136, AG3975, AS4097

HMAK 4427:4 AS2853, AS2657, AS5208, AS2868, AS2223, AS2212, AS2790, AS2779, AH2803, AS5253, AS5262, AS5273, AS2187, AS2178, AH3025, AS4652, AS5987

HMAK 4427:5 AS2253, AS5099, AS2627, AS5109, AS5958, AS5968, AS2890, AS5771, AS2261, AS6107, AS5866, AS5804, AS5194, AS6195, AS3038, AS3050, AS6236, AS2730, AS2743, AS2766, AS2823

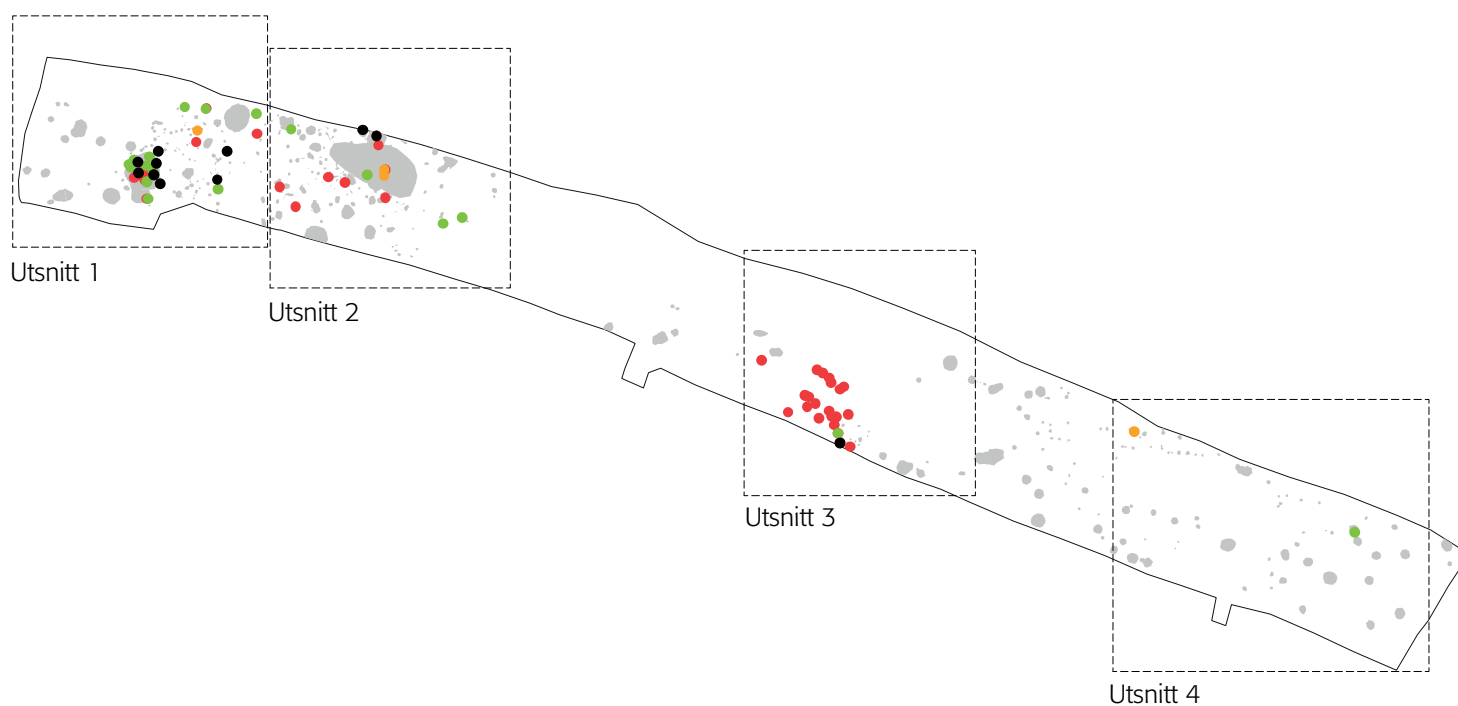
HMAK 4427:6 AL5031, AL4922, AL5031, A10(stensättningen), AL4856, AS4728, AS4687, AS4704, AS4787, AS4759, AS4804, AS2428, AS2406

HMAK 4427:7 AS4759, AS5844, 1FT5884, 1FT5885, 1FT5886, 1FT5887, 1FT5888, AS4787, AS5834, AL4922, AS5640, AL4922, AS4704, AL5011, AS4687, AS4728, AS6215, A10, AL4856

HMAK 4427:8 A10, AL4856, AL4922, AL5011, AS4728, AS4687, AS4704

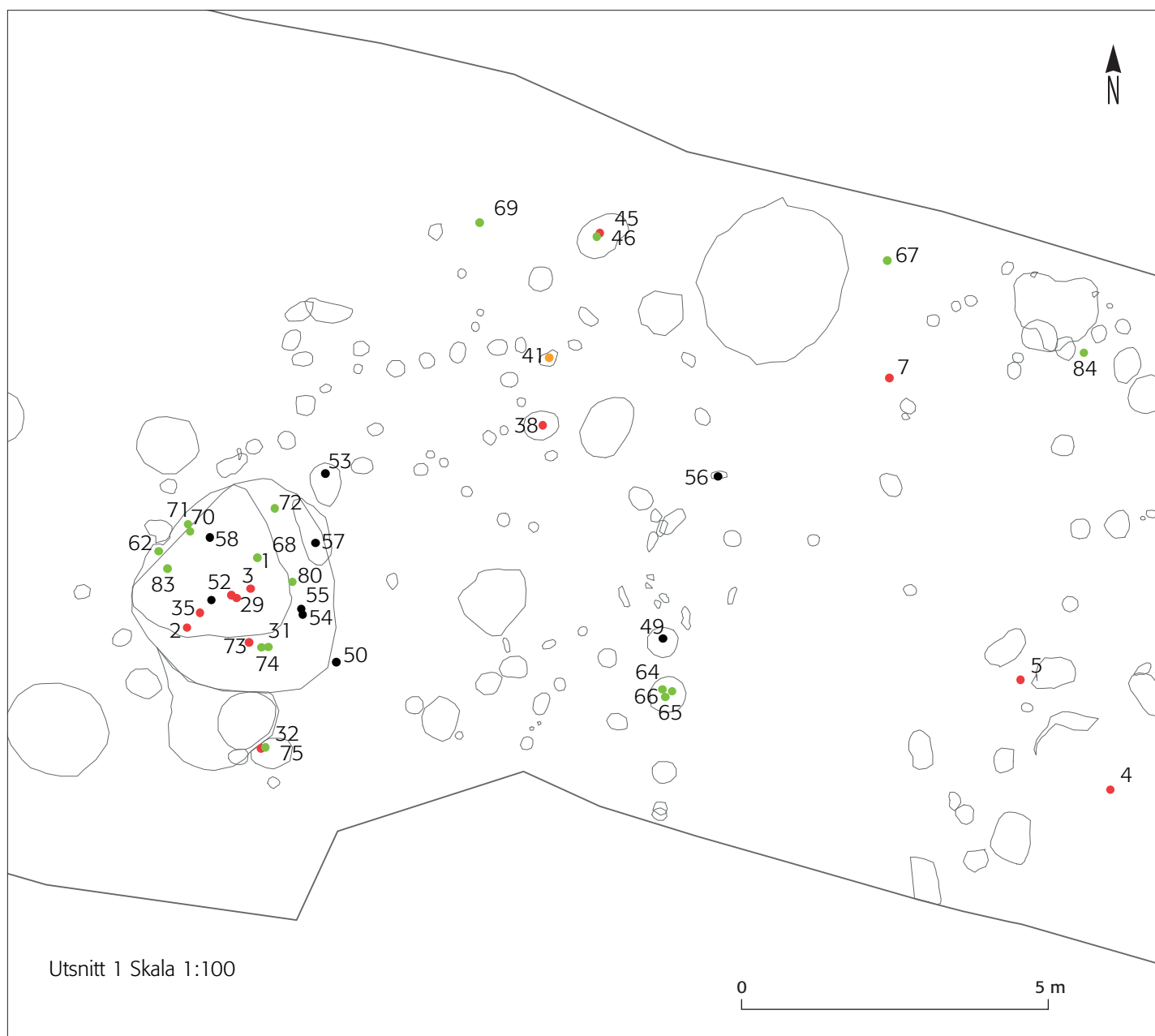
Bilaga 8

Översikt fyndspridning inom undersökningsområdet

Översikt fyndspridning i Tjärby 75 och 78. Skala 1:700

- Bränd lera
- Brända ben
- Flinta
- Keramik
- Alla anläggningar

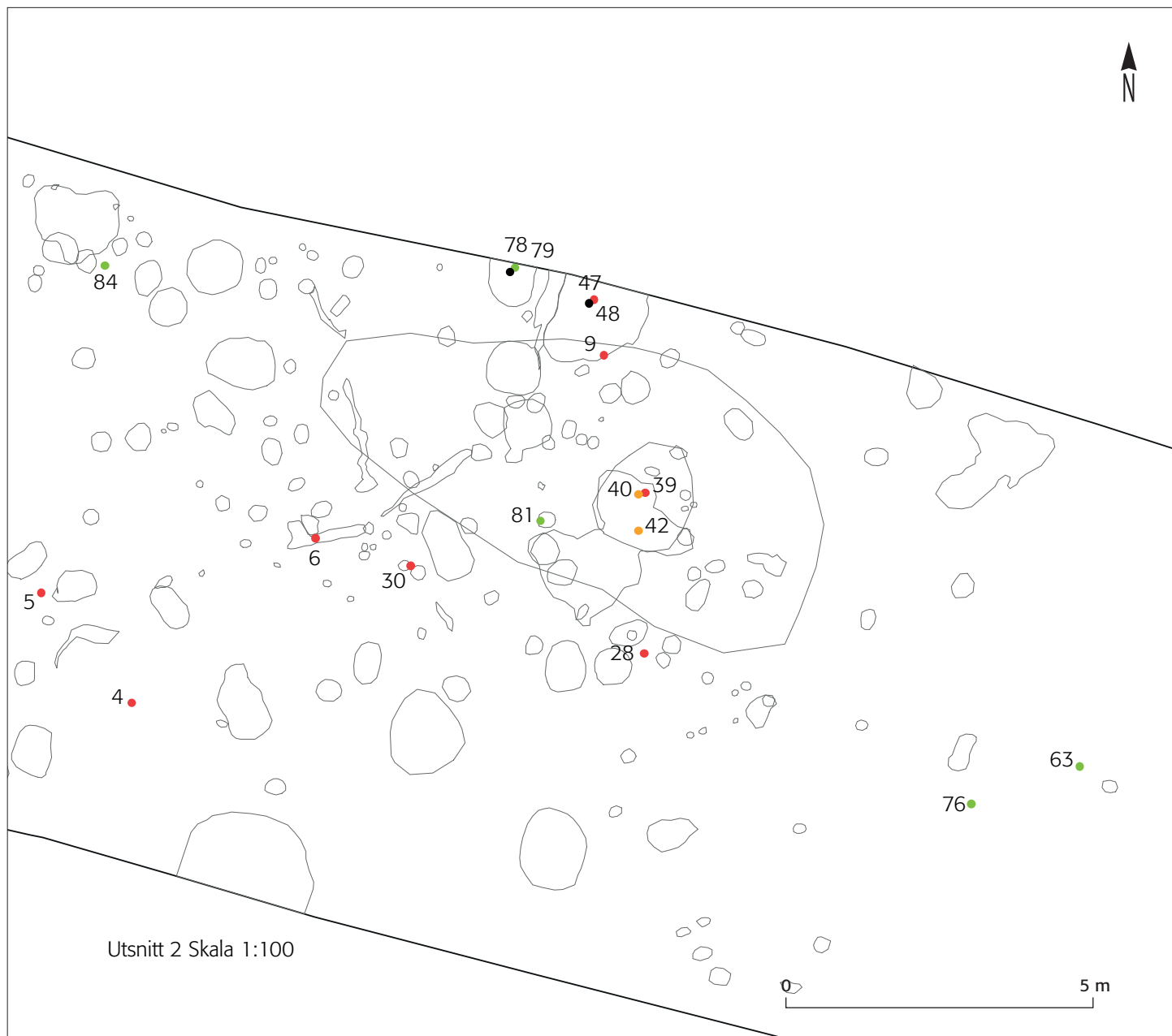
Bränd lera

Brända ben

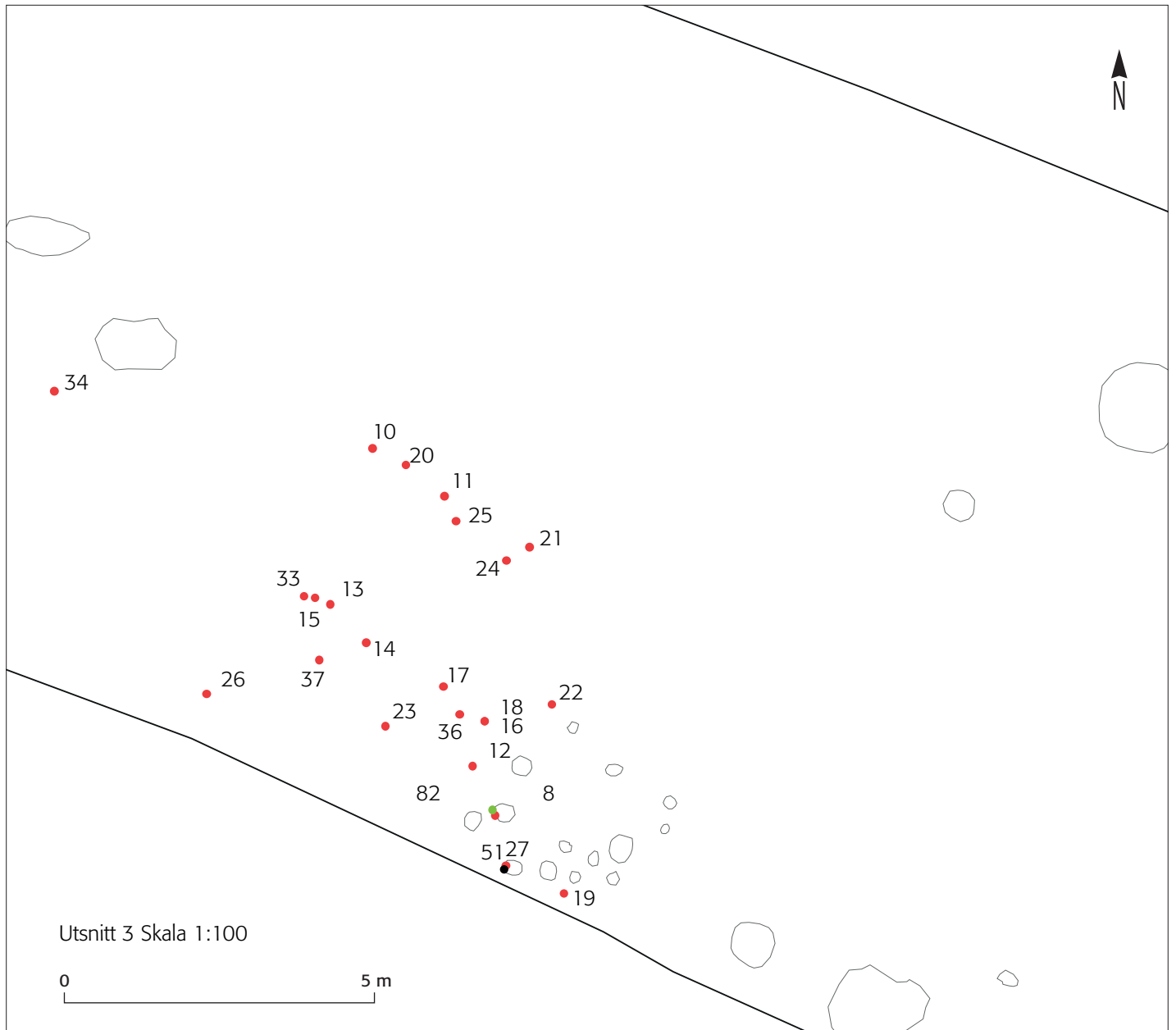
Flinta

Keramik

Alla anläggningar

- Bränd lera
- Brända ben
- Flinta
- Keramik
- Alla anläggningar

- Bränd lera
- Brända ben
- Flinta
- Keramik
- Alla anläggningar

● Bränd lera

● Brända ben

● Flinta

● Keramik

□ Alla anläggningar

Rapporter utgivna under 2014 och hittills 2015

2015

2015:6

Stina Tegnsted

Boplatslämning och stensättning med milsvid utsikt i Elestorp

HALLAND, TJÄRBY SOCKEN, ELESTORP 7:445 OCH 7:570, RAÄ 75 & 78

2015:5

Lena Bjuggner och Erik Rosengren:

Ås kloster i nytt ljus - år 3

HALLAND, ÅS SOCKEN, ÅSKLOSTER 1:1, RAÄ 190

2015:3

Linn Nordvall:

Albinsro - Bebyggelseutveckling från senneolitikum till idag

HALLAND, SÖNDRUMS SOCKEN, TROTTEBERG 2:2, RAÄ 108

2015:2

Pär Connelid:

Full gas under vikingatid

HALLAND, HYLTE KOMMUN, LÅNGARYD SOCKEN, RAÄ 493

2015:1

Pär Connelid:

Åkermark i vägen

HALLAND, TORUP SN, RAÄ TORUP 237

2014

2014:4

Lena Bjuggner:

Befästningar av olika ålder i kvarteret Gråmunken, Halmstad

HALLAND, HALMSTAD STAD, KVARTERET GRÅMUNKEN 1:1,
RAÄ 44:1.

2014:3

Ola Kadefors:

Uppe på berget

HALLAND, ASIGE OCH ABILD SN, ALERED 1:7 M. FL., RAÄ ASIGE 152–156, 131 OCH RAÄ ABILD 136, 138, 139, 202 OCH 203

2014:2

Ola Kadefors:

Visten vid vatten

HALLAND, SKREA SN, SKREA 8:5, RAÄ SKREA 204

2014:1

Leif Häggström:

Liten brunn är snart tömd

HALLAND, TÖLÖ SN, TÖLÖ 4:13, RAÄ 130 OCH 217

I en svag sluttning i västra utkanten av Veinge samhälle, undersöktes delar av en boplat, Tjärby RAÄ 75, som nyttjats under en tidsperiod som spänner mellan yngre stenålder till förromersk järnålder. Delar av samma bosättning undersöktes under sommaren 1997, då boplatslämningar från neolitikum till yngre romersk järnålder påträffades inom Tjärby RAÄ 59, belägen på en något lägre nivå i nordost av sluttningen på andra sidan järnvägen. Under några få veckor när våren var som vackrast år 2013 undersöktes rester efter fyra treskeppiga långhus, varav det äldsta anlades i den västra delen av undersökningsområdet under äldre bronsålder. Enstensättning, Tjärby RAÄ 78, anlades inom detta äldsta

hus under mellersta bronsålder. Under förromersk järnålder byggdes två långhus på de två svaga förhöjningar med fin sand som utmärker den östra respektive den västra delen av undersökningsområdet. Inom det ena av husen påträffades resterna efter ett raseringslager samt lergolv. Under järnåldern anläggs ytterligare ett hus inom det område som bebyggt under äldsta bronsålder och där även stensättningen påträffades.

Det enda som då och då störde friden som rådde vid undersökningen av boplaten och graven med den vidunderliga utsikten, var tåget

som några gånger om dagen rusade förbi och gjorde samtiden påtagligt närvarande på en plats så präglad av vår förhistoria.

KULTURMILJÖ
HALLAND